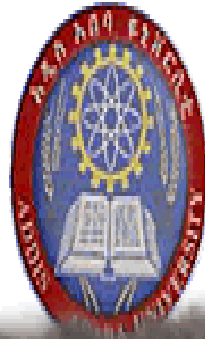

*Addis Ababa
University*

(Since 1950)

ADDIS ABABA UNIVERSITY
SCHOOL OF GRADUATE STUDIES SCHOOL OF
LAW

**Willful Withdrawal and/or Dismissal of Members
from Private Limited Company in Ethiopia: the law
and the practice**

By

Abera Bogale

May 2020

Addis Ababa, Ethiopia

ADDIS ABABA UNIVERSITY
SCHOOL OF GRADUATE STUDIES SCHOOL OF
LAW

**Willful Withdrawal and/or Dismissal of Members
from Private Limited Company in Ethiopia: the law
and the practice**

**A Thesis Submitted in Partial Fulfilment of the Requirement for
Degree of Master of Laws (LL.M) in Business Law**

By

Abera Bogale

Advisor: Tilahun Teshome (Professor)

May 2020

Addis Ababa, Ethiopia

ADDIS ABABA UNIVERSITY
SCHOOL OF GRADUATE STUDIES SCHOOL OF LAW
(Approval Sheet)

**Willful Withdrawal and/or Dismissal of Members from Private
Limited Company in Ethiopia: The law and the practice**

**A Thesis Submitted in Partial Fulfilment of the Requirement for
Degree of Master of Laws (LL.M) In Business Law**

By: Abera Bogale

Approved by Board of Examiners

1. <u>Tilahun Teshome (Professor)</u>	_____
Advisor's Name	Signature
2. <u>Zekarias Keneaa (Associate Professor)</u>	_____
Examiner's/ Reader's Name	Signature
3. <u>Fikadu Petros (Assistant Professor)</u>	_____
Examiner's/ Reader's Name	Signature

Declaration

I, the undersigned, declare that this thesis is my original work, has not been presented for a degree in any other university, and that all materials used have been duly acknowledged.

Declared by:

Name: Abera Bogale

Signature: _____

Date: _____

Name of Advisor: Tilahun Teshome (Professor)

Signature: _____

Date: _____

Acknowledgment

First of all, I would like to praise the almighty God.

I am deeply grateful to my advisor Tilahun Teshome (Professor) for his professional guidance, invaluable comments, and unreserved support. This thesis would not have been completed without his support and guidance. It is really honorable to work under his guidance and advice.

I would also like to express my gratitude to Mr. Meka Nesru, Mr. Negash Kidane, and Mr. Keneaa Kitata judges at the Federal First Instance, High, and Supreme Court respectively for their cooperation in answering questions and providing me cases related to the research. I am also indebted to Mr. Abiy Mohamed from the Ministry of Trade and Industry for giving me the necessary data, Habtamu H/Meskel for his comment, Ms. Meseret Ayalew attorney and consultant al law, Hayleab Yihdego, and all my friends for their encouragement.

I am also very thankful to Mr. Ashenafi Lemecha (Sanyi Mooti) judge at the Federal First Instance Court who deserves a special place for his invaluable support and encouragement from the beginning to the end. I would also like to extend my heartfelt thanks to my father Mr. Bogale Yimenu, my brothers and sister for their encouragement.

Last, but not least, I would like to extend my special gratitude to my wife Hawi Demissie for her support and patience.

Table of Contents

Acknowledgment	v
Abstract	viii
Acronyms	ix
CHAPTER ONE	1
INTRODUCTION	1
1.1. Background of the Study	1
1.2. Statement of the Problem	2
1.3. Research Questions	4
1.4. Research Objective.....	4
1.4.1. General Objective	4
1.4.2. Specific Objective.....	5
1.5. Significance of the study	5
1.6. Scope of the study	5
1.7. Methodology of the study	6
1.8. Limitation of the study	7
1.9. Organization of the research	7
CHAPTER TWO	8
LITERATURE REVIEW	8
WITHDRAWAL AND/OR DISMISSAL OF MEMBERS FROM CLOSE CORPORATIONS	8
2.1. GENERAL OVERVIEW.....	8
2.2. WITHDRAWAL AND EXPULSION OF MEMBERS FROM LIMITED LIABILITY COMPANY (GmbH) UNDER GERMAN LAW	11
2.2.1. Legal framework and procedure for withdrawal of members from GmbH.....	11
2.2.2. Legal framework and procedure for expulsion of members from GmbH	14

2.3. WITHDRAWAL AND EXPULSION OF MEMBERS FROM LIMITED LIABILITY COMPANY (SARL) UNDER FRENCH LAW	16
2.3.1. Legal framework and procedure for withdrawal and expulsion of members from SARL	17
2.4. WITHDRAWAL AND EXPULSION OF MEMBERS FROM CLOSE CORPORATIONS UNDER THE US LAW	18
2.4.1. Legal framework and procedure for withdrawal and expulsion of members from Close Corporation.....	19
2.5. WITHDRAWAL AND EXPULSION OF MEMBERS FROM CLOSE CORPORATIONS UNDER THE UK LAW	22
2.5.1. Legal framework and procedure for withdrawal and expulsion from Private Limited Liability Company	23
CHAPTER THREE	28
WILLFUL WITHDRAWAL AND/OR DISMISSAL OF MEMBERS FROM PRIVATE LIMITED COMPANY IN ETHIOPIA: THE LAW AND THE PRACTICE	28
3.1. GENERAL OVERVIEW OF PRIVATE LIMITED COMPANY IN ETHIOPIA.....	28
3.2. LEGAL FRAMEWORK FOR WILFUL WITHDRAWAL AND/OR DISMISSAL OF MEMBERS FROM PLC.....	30
3.3. THE PRACTICE OF COURTS ON WILLFUL WITHDRAWAL AND/OR DISMISSAL OF MEMBERS FROM PLCs.....	34
CHAPTER FOUR.....	44
CONCLUSIONS AND RECOMMENDATIONS.....	44
4.1. CONCLUSIONS.....	44
4.2. RECOMMENDATIONS	46
BIBLIOGRAPHY.....	48
ANNEX	54

Abstract

Business organizations are preferred to undertake business activities in an organized form. In most jurisdictions, they are classified as partnerships and corporations. The Ethiopian Commercial Code of 1960 also follows the same classification. Companies are further classified as share companies and private limited companies (PLCs).

PLCs have both the attributes of partnerships and share companies. They are formed between families, friends, and close business partners based on mutual trust, fiduciary, and cooperation. Members can also be an employee in the company and it's characterized by corporate and members limited liability. Besides majorities of companies in Ethiopia are PLCs and have a tremendous contribution to the national economy by creating job opportunities and paying taxes.

Though it is founded on mutual trust and cooperation things may not go as members have expected it to be. In due course members who are also employees may misappropriate the company's asset, majority shareholders may oppress the minorities or the purpose for which the company is established may not be achieved or trust may break. For all these reasons the members may want to willfully withdraw or other shareholders in the interest of the company may want to dismiss a member who is the source of the dissatisfaction. Although members are free to determine how to settle these issues under the MOA or AOA, the intimate relation that exists in the early days of its formation obstructs them to plan in advance on how to regulate possible disputes arising in the future. Moreover, the provisions of the Commercial Code on PLCs have not regulated the issue. Therefore, the absence of clear legal provisions to effect withdrawal and/or dismissal and failure of the parties to plan in advance on how to solve such issues results in a serious problem. The only possible remedy for shareholders who have irreconcilable disputes is dissolution and this goes against the interest of members, employees, and the national economy. This problem is further exacerbated by the inconsistency of court's decision on the issue. Some of the Federal Courts apply the provisions of share companies and partnerships to rule on withdrawal and dismissal for a substantial cause. Other Federal Courts decide that such claims lack cause of action.

Therefore, the thesis examines the legal and practical problems on willful withdrawal and dismissal of members. Thereby recommends the possible measures that should be taken to tackle the problem.

Acronyms

AOAs *Articles of Associations*

BOs *Business Organizations*

FFIC *Federal First Instance Court*

FHC *Federal High Court*

FSC *Federal Supreme Court*

FSCCB *Federal Supreme Court Cassation Bench*

LLC *Limited Liability Company*

MOAs *Memorandum of Associations*

OECD *Organization for Economic Cooperation and Development*

PLCs *Private Limited Companies*

SCs *Share Companies*

UK *United Kingdom*

US *United States*

CHAPTER ONE

INTRODUCTION

1.1. Background of the Study

Businesses were owned and conducted either individually and/or with some sort of partnership.¹ The reason for the formation of such a partnership is basically to raise resources and to share risks.² It is preferable for a small number of members who have mutual trust and able to provide the capital to the business from their own pocket or resources.³ However, with changes in time, such a form of business was not able to meet the demand of the time.⁴ The emergence and development of industrialization has resulted in the emergence and development of companies and company law.⁵

In Ethiopia, it was Emperor Menilik II who came up with an attempt to modernizing the Ethiopian Legal System in the 19th Century.⁶ Business in its organized form was also started in his era.⁷

However, the first Private Company in Ethiopia was established in 1909 which was named as Agricultural and Commercial Development Company of Ethiopia.⁸ In furtherance of the effort to modernize the law governing companies, emperor Haile Selassie enacted the 1933 company law which was aimed to govern the formation, acquisition of legal personality, and administration of the then companies. Furthermore, the emperor to give a response to the socio-economic changes of the country and making the country closer to those developed countries which was mainly considered as a response to foreign influence decided to adopt and enact modern laws⁹ which resulted in the mass codification that took place in the late 1950s and early 1960s.

¹ H.R Hahlo, *Company Law through the Cases* (6th ed Juta and Company Limited, 1999) 3-9.

² Everett F. Goldberg, 'An Introduction to the Ethiopian Law of Business Organizations' (1972) 8(2) JEthL 495.

³ Keith Abbott, Normal Pendlebury, Kevin Wardma, *Business Law* (7th ed Biddles Ltd., London 2002) 361.

⁴ Getahun Seifu, 'Revisiting the Ethiopian Company Law with the Advent of Ethiopian Commodity Exchange (ECX): An Overview' (2010) 4(1) MizanLR 104-105.

⁵ D.P Jain, *Company Law* (2nd ed Konark Publishers Pvt Ltd, New Delhi 1997) 17.

⁶ Matheme Selassie Wolde-Meskel, *Zikre Negar* (Addis Ababa 1970) 68 ff.

⁷ Richard Pankrust, *The Reign of Menelik: An Era of Innovation* " Tarik (No. 2, Addis Ababa 1963) 2.

⁸ Ibid 23.

⁹ Ibid 92-95.

One of these codes is the 1960 Commercial Code of Ethiopia (hereinafter Com. Code).¹⁰ Book two of the code deals with business organizations (hereinafter BOs).¹¹ There are six types of BOs under the Code.¹² These are an ordinary partnership, joint venture, general partnership, limited partnership, Private Limited Company (hereinafter PLCs) and Share Company (hereinafter SCs) However, based on their form, organization, and nature of liability they can be categorized into two basic groups i.e., Partnership and Companies.

PLCs operate in areas of business that are not complex and require less investment. They are also characterized by both personal and pecuniary relations. However, the personal relation built upon mutual trust and cooperation may not continue as members have expected it to be. Because of this, a member may want to willfully withdraw or the other shareholders may want to dismiss a member in the interest of the company. But it does not have a legal back up. Although members are free to state under the MOAs and AOA's on how to regulate such issues, the intimate relation and mutual trust that existed in the early days of the formation may obstruct them from seeing the importance of regulating such issues. Therefore, the legal lacuna and the party's failure to plan in advance results in a serious problem.

Therefore, this study basically focuses on assessing whether willful withdrawal and/or dismissal of members in PLCs have a legal framework or adequately regulated or not under Ethiopian Law and the ongoing practice of courts. In doing so, the practice of some selected countries is also assessed.

1.2. Statement of the Problem

Based on the requirement of formation, criteria for transferability of share, the identity of members, and the possibility to raise funds from the public, companies can be categorized as public and closely held (private) companies.¹³ The Com. Code recognizes both types of companies.¹⁴

The relative easiness of the formation and management of PLCs makes it flexible. For this reason, the overwhelming majority of companies in Ethiopia are PLCs that are mainly formed by

¹⁰ Commercial Code of the Empire of Ethiopia, 1960, Proclamation No. 166, Negarit Gazeta, 19th year, No. 3

¹¹ Com. Code Arts. 210 – 560.

¹² Com. Code Art. 212.

¹³ Rainier Kraakman and others, *The Anatomy of Corporate Law: A Comparative and Functional Approach* (3rd ed 2009) 11.

¹⁴ Com. Code Art. 212(1).

family members, friends, or close business partners not only to get profit but also to support each other as a means of livelihood.¹⁵ Such members may have many roles in the company as managers or employees. This, in turn, calls for advanced and effective planning by the AOA's or MOA's on how the business operates and the mechanism of dispute resolution, if any. However, the smooth relationship of the partners in the early days of the business may impede them to plan in advance. Yet, their relationship may not continue as it was intended. Some of the partners abusing their role as manager, employee, majority share-holder may want to take more advantage of the business, or trust may break for different reasons. These may result in a continuous disagreement and compel the dissatisfied member to find a way for withdrawal or the other shareholders may want to expel a member with bad conduct in the interest of the company. The Com. Code governing PLCs (Art. 510-543) does not expressly address willful withdrawal and/or dismissal of members. Therefore, failure of the code to address the issue and members' failure to plan in advance on how to address these issues under MOA's or AOA's results in a practical difficulty on how to address it.

Besides the overwhelming number of PLCs in the country and its significant role in the national economy the aforementioned legal gap results in a serious problem. For instance, unlike its entrance exit from the business could be difficult. This may, in turn, discourage investment. The law is also silent on how the payment of the shareholder's share is to be calculated upon withdrawal and/or dismissal. It also gives no clue as to what the member could take from the capital of the company. Whether a member will take the contribution during formation with his share in profit or the market value of his share and the share in the asset of the company plus the profit during withdrawal and dismissal is not clear.

Free transfer of share is only allowed between members of the PLC. If the shareholder is interested to transfer the share to an outsider either for better market value or just, he/she is interested to do that, the partner has to secure the consent of others and it shall be approved at least by the majority of members representing $\frac{3}{4}$ of the capital.¹⁶ Besides, if the other shareholders for a justified reason want to expel the partner and save the companies continuity, it lacks legal backup.

¹⁵ Fekadu Petros, *Company Law of Ethiopia* (2nd ed Far East Trading PLC, Addis Ababa 2008 E.C) 41, 42.

¹⁶ Com. Code Art. 523.

This, in turn, creates difficulty on courts that are responsible to interpret the law. Some courts rule that actions instituted on such issues do not have a cause of action. Some other courts, with the intent to fill the gap apply the provisions on partnership and SCs by analogy. However, it is discernable that courts have different stands with the same kinds of issues. Therefore, the decisions of courts are not predictable and this potentially affects the justice system as a whole and the economy in particular.

Therefore, under the current Ethiopia law, dissolution is the sole judicial remedy available to members of a PLC, who have an irreconcilable grievance. Which ultimately, among other things have the effect of terminating the employment contract of employees. In countries like Ethiopia where employment opportunity is restricted this may result in social crises. Its negative impact on the national economy is also high and the shareholders can no longer collect a dividend. Hence, the concern of this research is to appraise the legal gap and the practical problems in this regard and to make some points of recommendation on how the gaps could be filled.

1.3. Research Questions

- Is there a legal framework in Ethiopia to regulate willful withdrawal and/-or dismissal of members from PLCs?
- How do courts rule on issues of willful withdrawal and/-or dismissal? Is the practice of courts in line with the law?
- What are the legal and practical problems regarding willful withdrawal and/-or dismissal of members in PLCs and the impact of failure to regulate such issues?
- What should be done to appraise the legal lacunae and the practice of courts, if any?

1.4. Research Objective

1.4.1. General Objective

The general objective of the study is to examine the Ethiopian legal framework and the practice of courts on issues related to willful withdrawal and/-or dismissal of members from PLCs and appraising the legal regime and the practice of the courts by making the necessary suggestions to plug the loopholes.

1.4.2. Specific Objective

The study has the following specific objectives: -

- Examining whether there is a legal framework for willful withdrawal and/or dismissal of members from PLCs under the Ethiopian Law.
- Examining the importance of having a legal framework governing willful withdrawal and/or dismissal of members from PLCs.
- Examining the experience of some selected country.
- Examining the practice of courts and the practical problems on willful withdrawal and/or dismissal of members from PLCs.

1.5. Significance of the study

Given the nature, its role in the national economy, and a significant number of PLCs in Ethiopia, examining the law and the practice of courts on willful withdrawal and/or dismissal of members will serve to identify the legal and practical problems on the issue. To the best of the researcher's knowledge, there is no comprehensive research conducted examining the legal and practical problems on the specific issues of this research. Based on the findings of the study, the legal and practical gaps on the respective issues are identified and the possible remedy is also recommended. Therefore, the possible outcome of this thesis is to inform policymakers, legislators, judicial bodies, and other interested parties about the legal and practical gaps and indicate the possible solutions that need to be taken to tackle the problem. Hence, the research contributes a significant role for the justice system, the development of the national economy, and enable to promote peaceful interaction between partners. Furthermore, it has great value to serve as an input and encourage academicians for further research.

1.6. Scope of the study

The study focuses on, assessing the existence of a legal framework under Ethiopian Law that governs willful withdrawal and or dismissal of members from PLCs. Furthermore, it assesses the practice of courts on how they approach the issue. In due course, the researcher has assessed the legal and practical gaps in the area. Therefore, the study is limited to the appraisal of the law and the practice. Due to time limitations, the writer is bound to focus on the judgments of the federal

courts and basically provisions of the 1960 Com. Code of Ethiopia dealing with PLCs. The experience of other selected countries on the subject matter will be briefly touched up on to draw lessons that could be learned by our country.

1.7. Methodology of the study

The study basically employs a qualitative method. It mainly focuses on an analysis of the content of the law as well as interpretations and legal arguments arising from such laws. The research is also a descriptive and empirical inquiry as it tries to identify and critically analyze practical issues by looking into relevant court decisions and employ both primary and secondary sources. To this end interview, review of laws, court cases, published and unpublished materials, journal articles, and books are referred and analyzed. Since there are two commercial benches at the Federal First Instance Court level and one appellate commercial bench at Federal High Court (hereinafter FFIC and FHC respectively) in Addis Ababa, the judges of these benches and other stakeholders will be interviewed. Though no specialized commercial bench exists at Federal Supreme Court (hereinafter FSC), the judges of the bench that handles relevant cases along with other cases are interviewed too. Some selected cases from the above-mentioned courts are also analyzed. The method of selection of data is also conducted based on purposive sampling. The research approach followed for this research is deductive one. The writer has collected, analyzed, and interpreted different court cases in light of different provisions of the Com. Code and the FSCCB decisions since it has the effect of precedence.¹⁷ In due course, on how different foreign countries such as Germany, French, the US, and the UK have addressed these issues is discussed. The method of selection of these states is based on the type and development of the legal system and the level of legal transplantation to different countries' legal systems. It is also worthy to note that French law is selected because our commercial law is fetched from it.

¹⁷ Federal Courts Proclamation Re-Amendment Proclamation, 2005, Art. 2, No. 454, Federal Negarit Gazeta, 11th year No. 42.

1.8. Limitation of the study

The major limitations that are encountered by the writer are scarcity of materials in the area of the study, time constraints, legal articles, and research works. Tracing court cases directly related to the study was also the other limitation. When a court file is opened, the courts usually fail to enter detailed information that makes understanding the issue of the case easier. Finding data related to the research work from relevant government bodies such as the Ministry of Revenue and Ministry of Trade and Industry and also conducting the interview was highly constrained by the Covid-19 Pandemic.

1.9. Organization of the research

The thesis is organized into four chapters. Chapter one deals with the proposal of the study. Under chapter two different works of Literatures on the respective issues are reviewed. Basically, the practice of some selected states on the issue of withdrawal and/or dismissal of members under close corporation are reviewed. Under Chapter three which is the main focus of the research, the legal framework for willful withdrawal and/or dismissal of members under Ethiopian law is analyzed. The practice of courts on related issues is also examined under this chapter. Finally, under Chapter four based on the findings of the study, the writer sets a conclusion and recommendation of the study.

CHAPTER TWO
LITERATURE REVIEW
WITHDRAWAL AND/OR DISMISSAL OF MEMBERS FROM CLOSE
CORPORATIONS

2.1. GENERAL OVERVIEW

Paul Davies who is a professor of corporate law at Oxford University defines a company as “an organizational form provided by the law, through which the suppliers of various inputs necessary to achieve a certain objective can come together and coordinate their activities.” Therefore, a corporation is an entity with legal personality which is established by different persons who have common goals to undertake certain activities through their collective contribution of cash, asset, and sometimes skills. The right attached to their share is basically determined by the agreement between them than the law.¹⁸ Such rights and duties of the shareholders are crafted by MOA or AOA without violating the mandatory provisions of the law. Usually, a corporation is a business entity that is designed to generate profit. However, in some countries, it can be established to undertake non-profit activities. For instance, UK company law acknowledges both commercial and civil companies.¹⁹ But in Ethiopia companies shall always be deemed commercial irrespective of the object that they are established for.²⁰

In different jurisdictions, the word company and corporations are used interchangeably. Hence, this study uses these words interchangeably.

In most jurisdictions’ corporations are divided as publicly and closely held corporations. In Ethiopia too there are two types of companies i.e., SCs and PLCs.²¹ The Ethiopian SC roughly corresponds to a publicly held corporation of the US, the French Public Companies (Societe Anonyme (SA)), the English Public Limited Company, and the German Aktiengesellschaft (AG). In a publicly held corporation, the relationship between the members is purely pecuniary and the shares are publicly traded. Hence, entry into and exit from the business is also free.

¹⁸ Paul Davies, *Introduction to Company Law* (2nd ed Oxford University, UK 2010) 4.

¹⁹ *Ibid* 3.

²⁰ Com. Code Art. 10(2).

²¹ Com. Code Arts. 10(2) and 212(1) (e) (f).

By the same token, PLCs under the Com. Code of Ethiopia roughly resembles the French Societe a Responsibilite_Limitee (SARL), the Germany Gesellschaft mit beschränkter Haftung (GmbH), the English PLC or the US Close Corporation.²²

Close corporations are typically owned by a small number of shareholders. And they are formed between families, friends, and close business partners where the directors, officers, and shareholders may be the same. Its shares are also not publicly traded. In some jurisdictions transfer of shares may be required to be approved by either majority or supermajority shareholders' decision which makes its practicability difficult. Therefore, entry and exit are not freely determined by the will of the shareholders.²³ These features of close corporations present a special concern for many legal systems.²⁴

Though, in most cases close corporations are dependent on the personal relationship of the shareholders, with changes in circumstances such a relationship may fail or those expectations may be lost. For instance, some of the members who are also employees of the corporation may misappropriate the asset of the company. Some other members may try to abuse the majority rule and take more advantage of the business. Trust may break and also cooperation may fail. When these sorts of things happen, the aggrieved member could be interested in severing his/her attachment from the company. And also, the other members may want to expel a member who is the source of the dissatisfaction in the interest of the company.

Quantitative and qualitative measures can be applied to define minority shareholders. The quantitative measure as defined by Black's Law Dictionary is "[a] shareholder who owns less than half the total shares outstanding and thus cannot control the corporation's management or single-handedly elect directors."²⁵ Generally, a member having less than 10% of the shares of the company is considered as a minority shareholder and to protect the minority 20% is considered as minority shareholding.²⁶ The qualitative standard depends on the evaluation of the degree of control over the company. A minority shareholder through ex-ante contractual agreement may

²² Booz Allen Hamilton, *Ethiopian Commercial Law, and Institutional Reform and Trade Diagnostic* (USAID, 2007) 19.

²³ F. Hodge O'Neal & Robert Thompson, *O'Neal's Close Corporations and LLCs: Law and Practice* (3rd ed 1990) § 1.02 (as cited by Sandra K. Miller (n 32) 383).

²⁴ Hugh T. Scogin Jr, 'Withdrawal and Expulsion in Germany: A Comparative Perspective on the "Close Corporation Problem"' (1993) 15(1) MICH. J. INT'L law 128.

²⁵ Bryan A. Garner, *Black's Law Dictionary* (10th ed, 2014) 1586.

²⁶ Fekadu Petros (n 15) 229.

assume managerial or directorial position or on some matters may assume veto power. In such instances, they may be considered as a majority.²⁷

Different countries have tried to tackle the problem under close corporations with various range of solutions. Yet, such remedies have to balance the mechanism in which shareholders grievances are solved and on how stability and predictability of the system is ensured.²⁸ The extent to which a country provides effective remedies for problems happening in close corporation determines how much investment it attracts and the maturity of its economy.²⁹ Although many countries have given legal recognition for the right to withdraw in cases of fundamental changes, such as changes in the object of establishment, nationality, and/or a merger with other companies, they manifest the greatest difference in the situations to which it is appropriate.³⁰ Expulsion of members from the membership of a close corporation is also addressed differently.

In light of standards of shareholders conduct German law is the most exacting when compared to the US, the UK, and French laws. However, all have developed remedies of shareholders' buyout and/or judicial dissolution.³¹ The scope of this right and the enabling grounds to exercise it varies from jurisdiction to jurisdiction.

In the next sections, some reflections are made on how the problem of withdrawal and/or expulsion is treated by some of the advanced company law jurisdictions; Germany (which its laws are transplanted to many countries)³², French, England, and the US.

²⁷ Julian Javier Garza, 'Rethinking Corporate Governance: The Role of Minority Shareholders - A Comparative Study' (2000) ST. MARY'S L.J. 613, 620 (as cited by Abdulrahman Nabil, 'Protecting Minority Shareholders in Close Corporations: An Analysis and Critique of the Statutory Protection in the Saudi Companies Law' (DPhil Thesis, Indiana University 2019) 14 <<https://www.repository.law.indiana.edu/etd> > accessed April 2020).

²⁸ Hugh T. Scogin Jr (n 24) 129.

²⁹ Kiarie Mwaura, 'The Plight of Minority Shareholders under the Companies Bill 2010: Oppressed or Simply Abandoned and Forgotten?' (2012) 4 University of Nairobi L. J 1.

³⁰ Alfred Conard, 'Fundamental changes in Marketable Share Companies' (1998) 13 International Encyclopedia of Comparative Law 111.

³¹ Sandra K. Miller, 'Minority Shareholders Oppression in the European Community: A Comparative analysis of the German, United Kingdom, and French "Close Corporation Problem"' (1997) 30 Cornell Int'l L.J 393 <<https://heinonline.org.HOL.License>> accessed 4 Oct. 2019.

³² Hugh T. Scogin Jr. (n 24) 130.

2.2. WITHDRAWAL AND EXPULSION OF MEMBERS FROM LIMITED LIABILITY COMPANY (GmbH) UNDER GERMAN LAW

Though the GmbH Act provides fragmented shareholders protection and leaves the platform for the AOAs, case law has played a significant role in filling the lacuna.³³

GmbH is the most common type of business entity in Germany.³⁴ Before 2009, there were about one million GmbH.³⁵ Before 1933 statutory dissolution was the only remedy for disputes in GmbH. The GmbH law provides that: The Company may be dissolved by a court decision in case it becomes impossible to accomplish the *purpose of the company* (emphasis added) or when there are *other substantial causes (Wichtige Grund)* (emphasis added) which stems from the conditions of the company.³⁶ The first remedy resembles the US traditional remedy of dissolution for the economic in-viability of the close corporation.

Since GmbH law provided no solutions for withdrawal and/or expulsion of members for about seventy years, German courts have resorted to their own remedies which have contributed to the creation of case laws.³⁷ As a result, withdrawal and expulsion were introduced into the German legal system by judicial discretion as mandatory rights of shareholders that cannot be overridden by AOAs.³⁸

2.2.1. Legal framework and procedure for withdrawal of members from GmbH

The right to withdraw from membership is currently a right recognized to all GmbH in Germany.³⁹ Under this practice, withdrawal is a mechanism by which the aggrieved shareholders may have to relinquish their relationship with the company. This right to some extent resembles

³³ Dr. Jan Henning Martens, 'Rights of Minority Shareholders: National Report of Germany' Commission in Charge of the Session: International Business Law Commission (London, 2015) 1.

³⁴ Ibid 131.

³⁵ Fatih Aydogan, *The Amendments and Innovations of German Private Limited Company Code* (20th ed Bluebook, 2009) 391 <<https://heinonline.org/HOL/>> accessed 30 Sep. 2019.

³⁶The_Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung (GmbH Law) 20 April 1892 S 61 (as cited by Hugh T. Scogin Jr. (n 24) 134).

³⁷ Hugh T. Scogin Jr. (n 24) 134.

³⁸ Ibid 133.

³⁹ Adolf Baumbach and Alfred Hueck, *GmbH-Gesetz* (14th ed, 1985) 368-372 (as cited by Hugh T. Scogin Jr (n 24) 154).

buyout right in the U.S.⁴⁰ Therefore, a member of the GmbH who wants to exercise this right has to convince the court about the existence of *a substantial cause* (emphasis added).⁴¹

Such substantial cause emanates from three sources. These are personal matters related to the shareholder, the conduct of other share-holders and the situation of the company. A member who wants to withdraw for personal matters has to show factors that prove his/her stay in membership is infeasible. This may include extreme financial need, lengthy and expensive illness, inability to discharge duties of membership, and relocation abroad (emigration).⁴² Besides this, the members can also leave the business for any other justified reason. Under the second category, arbitrary use of majority power or a permanent dispute with other members justifies withdrawal.⁴³ Irrespective of the number of shares that the shareholders owe continuous disagreement between members constitutes substantial cause. It may also include the imposition of an additional obligation on the shareholder that cannot be satisfied⁴⁴ and repeated refusal of the general meeting of shareholders for the transfer of shares of minorities.⁴⁵ The third category is related to lack of long-term return of shareholding or a change in the purpose for which the business is established that entails additional risk.⁴⁶ For example, demergers and changing the nationality of the company can be a ground for withdrawal under this category.⁴⁷ Additionally, the business in which the company is engaged may not be profitable either by the poor management strategy or the nature of the business that the company is engaged in. If this condition has stayed for long it justifies withdrawal. Furthermore, the area of business that the company is established to undertake may change and if such change is proved to entail additional risk on the shareholder, such member can withdraw.

However, it shall be noted that different scenarios that are not directly addressed by the GmbH law but for strict reason justify withdrawal may arise. In such instances, the issue will be

⁴⁰ Hugh T. Scogin Jr. (n 24) 135.

⁴¹ Daniel Szentkuti, 'Minority Shareholders Protection Rules in Germany, France, and United Kingdom a Comparative Overview' (LLM Thesis, Central European University Hungary March 2007) 15.

⁴² Carol K. Line, 'Protecting Minority Shareholders in Close Corporations: Modeling Czech Investor Protections on German and United States Law' (2000) 23(Issue 2) Boston College International and Comparative L. Rev. 240; see also Adolf Baumbach and Alfred Hueck (n 39).

⁴³ Heinz Rowedder, *Gesetz Betreffend Die Gesellschaften Mit Beschränkter Haftung* (1985) 503 (as cited by Hugh T. Scogin Jr (n 24) 155).

⁴⁴ Paul Pieter De Vries, *Exit Rights of Minority Shareholders in a Private Limited Company* (Kluwer, 2010) 301.

⁴⁵ Hugh T. Scogin Jr. (n 24) 165.

⁴⁶ Heinz Rowedder (n 43) 503 (as cited by Hugh T. Scogin Jr. (n 24) 155).

⁴⁷ Udo C Braendle, 'Shareholder Protection in the US and Germany – "Law and Finance Revised"' (March 2006) 7(3) German L. J. < <https://www.researchgate.net/publication/46727226>> accessed 7 April 2020.

addressed based on the principle of *good-faith and considerations* (emphasis added) concerning long term relationships that an individual must be able to terminate them when the circumstances based on which they were entered are permanently and negatively changed.⁴⁸

Shareholders can state in their AOA's the procedure to be followed in withdrawing from the company. In doing so, they can also widen the grounds of withdrawal by listing other grounds than those stated under the law. However, they cannot restrict or totally eliminate the right of withdrawal recognized by the law.⁴⁹

To withdraw from membership, the shareholder has to first give notice to the company showing his interest to leave.⁵⁰ Then, the shareholders meet to give their consent. If they have consented positively, the withdrawing member will be paid the value of his share, and payment can be effected in different ways.⁵¹ The value of the shareholder's share refers to the market value of his/her interest in the company.⁵² If a special procedure is not stated in the AOA's, the company can retain the share or it can transfer it to an outsider or it can transfer it proportionally to the remaining shareholders or it can hold it in the name of the company. If shareholders or the company or outsiders are not capable to pay the share of the departing shareholder he can request for dissolution of the company.⁵³ Therefore, dissolution is not a first ranking solution for the members of a company who have irreconcilable grievances.

Furthermore, unless the existence of a substantial cause is disputed by the members no court order is required to effect withdrawal. This shows that withdrawal is not always a subject of litigation and the shareholders can resolve their disputes amicably without the need to go to courts.⁵⁴

⁴⁸ Alfred Conard (n 30) 115.

⁴⁹ Sandra K. Miller (n 31) 370-371.

⁵⁰ Heinz Rowedder (n 43) 511-12 (as cited by Hugh T. Scogin Jr. (n 24) 156).

⁵¹ Ibid 514-18.

⁵² Sandra K. Miller (n 31) 396.

⁵³ Heinz Rowedder (n 43) 514-18 (as cited by Hugh T. Scogin Jr. (n 24) 156).

⁵⁴ Dagnew Getahun (n 116) 40.

2.2.2. Legal framework and procedure for expulsion of members from GmbH

Expulsion is a mechanism in which dissatisfied shareholders who want to stay in the company oblige the other shareholder to leave the company for a substantial cause on matters related to the company.⁵⁵

Unlike withdrawal, the important reason in case of expulsion remedy is restricted to the personal characteristics of a shareholder to be expelled.⁵⁶ However, in GmbH law as to what constitutes a substantial cause that justifies expulsion is not defined. Judges have introduced withdrawal and expulsion based on the concept of a substantial basis that emanates from two theoretical bases. These are an analogy to the other sections of GmbH Law and derivation from general notions of good faith that underlie German commercial law.⁵⁷ Good faith includes duties of protection, cooperation, clarification, and notification.⁵⁸ It was also related to the fundamental principle of “the basis for the transaction” stated under the commercial code. It dictates that in legal relationships involving ongoing obligations, it shall be possible for a party to detach him/her self when a situation making the relationship unacceptable has happened.⁵⁹ The substantial base constitutes factors such as advanced age, extended illness, mental derangement that makes participation in the affairs of the company impossible, shareholders behavior or financial circumstances such as loss of personal qualification stated under the AOA, lack of trustworthiness or creditworthiness, disorganized financial circumstances, dereliction of duty, breach of trust, causing incurable dissension among the shareholders. Expulsion brings an end to one of the fundamental rights of a shareholder i.e., the right to vote in the affairs of the company, the right to share dividends, etc.⁶⁰

It is also important to note that judicial discretion to decide on what constitutes substantial cause has been used in some instances to enforce government policies or political objectives. For example, during the reign of the third Reich (Nazi Era 1933-1945) Jewishness constituted a substantial cause and justified expulsion. However, After the Second World War with the change in the political climate, this decision was condemned and the expulsion remedy was upheld by

⁵⁵ Hugh T. Scogin Jr. (n 24) 156.

⁵⁶ Sandra K. Miller (n 31) 397.

⁵⁷ Hugh T. Scogin Jr. (n 24) 162.

⁵⁸ Ibid 164.

⁵⁹ Ibid 163.

⁶⁰ Ibid.

the 1953 judicial decision.⁶¹ This shows that if the judges are not dictated only by the words of the law, the spirit of justice, and their professional ethics, what substantial cause constitutes may be abused.

Though the final decision for the expulsion of a member in question has to be determined by a judgment of a court, the procedure begins from the company itself. For the rendition of the judgment of expulsion, the general trend in the German courts is the other members have to decide first by a supermajority vote. The peculiar feature of this procedure is that the shareholder against whom the decision is to be given cannot vote his/her shares. Hence, minorities can expel the majority shareholder for a substantial cause.⁶² Since expulsion is a remedy of last resort, courts have to prove that the substantial cause is so severe that potentially hinders the company to achieve the purpose that it is established for.⁶³

The procedure for expulsion enshrined under German law raises serious difficulties in the case of the two-man company. Because on one side a member cannot vote on the issue of his/her expulsion and the other side minorities can expel majorities. Hence, deadlocks can arise even in the absence of an equal division of shareholding. Since a one-person GmbH was not recognized as a valid company under German law; this issue was avoided for many years.⁶⁴ Therefore, the dissolution of the company was the only available remedy. However, later on, Germany court decision has recognized both the validity of one-person GmbH and the possibility of expelling one of the two shareholders in a company. Hence, in the presence of an intra-company dispute, the result can be a race to the courthouse with parallel actions by each shareholder seeking to expel the other.⁶⁵

If the court has decided on the expulsion, the shareholder must receive the market value of his share. The court in its decision also determines the amount of payment for the expelled member.⁶⁶ The share can be redeemed, acquired by the company, acquired by one or more of the remaining shareholders, or acquired by a third party. If there is no way to effectuate this process and pay the expelled member, the last remedy is dissolution.⁶⁷ In this regard, the mode of payment resembles withdrawal. In one of the leading cases, it has been decided that the expelled

⁶¹ Sandra K. Miller (n 31) 388-389.

⁶² Hugh T. Scogin Jr. (n 24) 157.

⁶³ Ibid 161.

⁶⁴ Ibid 158.

⁶⁵ Ibid.

⁶⁶ Ruster, Burnd (Editor), *Business Transaction in Germany* (First Published Loose-leaf, New York 1983) 23-144.

⁶⁷ Ibid 159-160.

member has to be paid the “full value” of his share. Though the court has the power to determine the full value of the share, it usually connotes the market value of the share.⁶⁸

2.3. WITHDRAWAL AND EXPULSION OF MEMBERS FROM LIMITED LIABILITY COMPANY (SARL) UNDER FRENCH LAW

The two primary business entities in France are the public corporation (*Societe Anonyme (SA)*)⁶⁹ and private corporation (*Societe Aresponsabilite Limitee (SARL)*).⁷⁰ Both forms of business entities share two common characteristics. These are the liability of members to the creditors of the company is limited only to the extent of their contribution and members do not themselves engage in business just because the company does so.⁷¹

In comparison to public companies (SA), a private company (hereinafter SARL) is the most popular form of BO. Its flexibility in structure and limited liability for the debts of third parties makes it suitable for small and medium-sized businesses.⁷² It is a hybrid form of business entity that shares the characteristics of both partnership and company. Its personal element is important and the shares are not represented by the bearer or registered shares which are freely transferable securities. And also, its members’ liability is limited only to the extent of their contribution.⁷³

SARL is a vehicle to conduct business by persons who know each other and who want to run the business without raising funds from the public but with limited liability.⁷⁴ Its shares are not freely transferable. It is even worse when its purpose, character, and nationality (geographic location) or the shareholders’ right to dividends and votes are changed against their will. SARL was created by the enactment of the law of 7th July 1924. But now like any other forms of BOs it is governed by the law of July 24/1966.⁷⁵

⁶⁸ Ibid.

⁶⁹ French Law No. 66-537 of July 24 1966.

⁷⁰ French Law No. 66-537 of July 24 1966 Art. 36.

⁷¹ J. Le Gall, *French Company Law* (Oyez Publishing, London 1974) 41.

⁷² Ibid 185.

⁷³ Ibid 43.

⁷⁴ Ibid.

⁷⁵ Hugh T. Scogin Jr. (n 24).

2.3.1. Legal framework and procedure for withdrawal and expulsion of members from SARL

SARL is formed between persons having close relationships. This coupled with loose legal regulation in its formation and operation results in the participation of the shareholders in the company either as managers or employees etc. The relationship of trust and cooperation between them may collapse and results in disagreement. When such a disagreement arises between shareholders a deadlock may happen or one or more members may be squeezed off. Yet, withdrawal and/or dismissal of shareholders have no legal framework in French Law. There is no reason for its non-incorporation. But two reasons may be suggested. The first one is the conception of majority rule, which is lessened by the right of the minority to dissent. The second one is the possible risk to creditors in allowing a reduction of the company's capital when a shareholder leaves the company.⁷⁶

Therefore, if the disagreement is not solved amicably dissolution of the SARL will be the only solution.⁷⁷ French law provides for anticipatory dissolution by a court upon the request of members where there are valid reasons, such as failure to discharge one's obligation or of discord among members which fundamentally affects the operation of the company.⁷⁸ The Law does not define what constitutes a valid reason.⁷⁹ Therefore, in light of shareholders' protection, French Law is more inflexible.⁸⁰ Unlike withdrawal and expulsion which changes the composition of the company, dissolution extinguishes the company.

Short of anticipatory dissolution the only available remedy for the aggrieved shareholders is an order from the commercial court for the appointment of an expert to prepare a report on one or more specific issues concerning the company. The court orders the preparation of a report by an expert upon the request of shareholders who own 10% of the shares.⁸¹ Once the report is completed it has to be sent to the petitioning shareholder, the company's statutory auditor and if

⁷⁶ Sandra K. Miller (n 31).

⁷⁷ Ibid 408.

⁷⁸ French Law No. 78-9 of January 4 1978 Art. 1844-7.

⁷⁹ Hugh T. Scogin Jr. (n 24) 170.

⁸⁰ Daniel Szentkuti (n 41) 22.

⁸¹ Paul Pieter De Vries (n 44).

necessary to the public prosecutor and it must be published along with the annual report or notice to the shareholders of the next annual meeting.⁸²

2.4. WITHDRAWAL AND EXPULSION OF MEMBERS FROM CLOSE CORPORATIONS UNDER THE US LAW

In the US close corporations are characterized by legal personality, limited liabilities for owners, a small number of members, no ready market for the shareholders, centralized management where members can participate in the management of the company, and perpetual existence.⁸³ It constitutes the highest number of BO and the majority of them are family-owned.⁸⁴ Furthermore, nearly 50% of US workers are employed under close corporations.⁸⁵ This proves that it constitutes an important part in the US economy.

The most common case of abusing corporate power originates from officers or directors by their arbitrary act against the corporation.⁸⁶ The participation of the shareholders in the management of the corporation results in self-interest dealing and shareholders' oppression. Oppression is the conduct of the majority shareholders that frustrates the reasonable expectations of minority shareholders.⁸⁷ This act may ultimately affect the interest of the company as a whole and the interest of shareholders in particular.⁸⁸ Even the conduct of the minority shareholders may cause grievance. This may trigger them to find a solution.

⁸² French Law No. 66-537 of July 24 1966 Art. 226.

⁸³ Margret M Blair, 'Locking in Capital: What Corporate Law Achieved for Business Organizations in the Nineteenth Century' 51 UCLA L. Review 387 (as cited by Arthur R. Pinto, 'Protection of Close Corporation Minority Shareholders in the United States' (14 May 2014) 62 American J. Comp. Law 361 <<http://ssrn.com/abstract=2398059>> accessed 17 April 2020); See also Angela Schneeman (n 112) 266.

⁸⁴ Adam Chernichaw, 'Oppressed Shareholders in Close Corporations: A Market-Oriented Statutory Remedy (1994) 16 Cardozo L. Rev 501 (as cited by Sandra K. Miller (n 31) 383).

⁸⁵ Steven C. Bahls, 'Resolving Shareholder Dissension: Selection of the Appropriate Equitable Remedy' (1990) 15 J. Corp. L., 285, 287 (as cited by Sandra K. Miller (n 31) 383).

⁸⁶ F. Eric Fryar and others, *Shareholder Oppression: Is it a Cause of Action?* (State Bar of Texas, US November 2013) Chap. 19, 1.

⁸⁷ Douglas K. Moll, 'Minority Oppression and the Limited Liability Company: Learning (or not) from Close corporation History' (2005) 40 Wake Forest L. Rev. 892 <<https://heinonline.org/HOL/>> accessed 4 Oct. 2019.

⁸⁸ Hugh T. Scogin Jr. (n 24) 161 -162.

2.4.1. Legal framework and procedure for withdrawal and expulsion of members from Close Corporation

One of the fundamental factors that magnify the existing problem in a close corporation is the absence of market influence.⁸⁹ Unlike shareholders of a public company, a member of a close corporation cannot transfer the share by trading it in the stock market.⁹⁰

Traditionally, remedies for close corporation problems in the US were limited and narrowly defined. Court ordered dissolution was the only available remedy. If economic reasons for the company's non-viability are proved, the court will order dissolution. The personal conflict was not a ground for dissolution. As a result, many shareholders see their problems compounded by the loss of personal autonomy entailed by the difficulty in extricating themselves from their company.⁹¹ A research conducted in Chicago; Illinois revealed that dispute arising from the disagreement of shareholders results to loss of management time and increased cost which ultimately becomes the major cause of business failure in close corporations.⁹² This problem is not peculiar to the US; several other countries have witnessed similar problems.⁹³

Later on, US courts have recognized a greater range of remedies. Besides, the economic in-viability test, courts, and legislatures have created remedies such as fiduciary obligation which includes fair dealing and good-faith between shareholders, minority shareholders oppression, shareholders buyouts, third party arbitration, and the appointment of provisional remedies.⁹⁴ All of these remedies enable the corporation's existence to continue. But it might lead to a wide range of judicial discretion in designing the appropriate remedy.

Mandatory buy-out right empowers the minority shareholder to receive the "fair value" of the shareholders share in the stock.⁹⁵ A fiduciary duty that requires not only honesty but also the finest loyalty among shareholders was extended to close corporations through judicial construction on the seminal case *Dona hoe v. Redd Electrotpe Co.*⁹⁶ In that case the Massachusetts Supreme Judicial Court in its decision concluded that since close corporations

⁸⁹ Steven C. Bahls (n 85) 288-289 (as cited by Sandra K. Miller (n 31) 385).

⁹⁰ Krishnan S. Chittur, 'Resolving Close Corporation Conflicts: A Fresh Approach' (1987) 10 *Haiv. J.L.* 134-35 (as cited by Sandra K. Miller (n 31) 385).

⁹¹ Hugh T. Scogin Jr. (n 24) 129-130.

⁹² Steven C. Bahls (n 85) (as cited by Sandra K. Miller (n 31) 384).

⁹³ Sandra K. Miller (n 31) 384.

⁹⁴ Hugh T. Scogin Jr. (n 24) 130.

⁹⁵ F. Eric Fryar and others (n 86) 40.

⁹⁶ Sandra K. Miller (n 31) 387-388.

fundamentally resemble partnerships, trust and confidence which are essential to this scale and the manner of enterprise, and the inherent danger to minority interests in the close corporation, the shareholders owe substantially the same fiduciary duty to one another.⁹⁷ Shareholders have a fiduciary responsibility to the minority and the corporation to use their ability to control the corporation in a fair, just, and equitable manner. Majority shareholders shall not use their power to control corporate activities to benefit themselves alone or in a manner detrimental to the minority.⁹⁸ The fiduciary duty can be formal or informal. Formal fiduciary duties are imposed by the law based on the legal status of the shareholders. While informal fiduciary duties originate from particular facts of the case showing that the trust and confidence that a member has placed on the other shareholder was used to get an unfair advantage.⁹⁹

Usually, lawyers in the US call the right to leave the company transferring one's share, appraisal right by reference to the procedure of appraisal which may be invoked to determine or fix the amount to be paid. Statutes denominate it as the right to dissent or the right to receive payment but the "right to withdraw" better expresses the idea.¹⁰⁰

Appraisal right is a mechanism designed by legislatures to enable the aggrieved member to surrender the share and obtain payment for them. In American states amendment of the charter of the corporation can be a ground for withdrawal. However, not all types of amendments justify withdrawal. Identifying what sort of amendments justifies withdrawal and what others do not greatly vary.¹⁰¹ Moreover, several states also provide dissenters to withdraw with the fair market value of their shares.¹⁰² A dissenter shareholder is entitled to dissent from and obtains payment for the fair value of his shares in the event of a variety of circumstances including 1) mergers; 2) share exchanges; 3) Sale or exchange of property of the corporation other than in the usual business, and; 4) amendments of the article of incorporation that materially and adversely affect shareholder's right in specified circumstances.¹⁰³

⁹⁷ F. Eric Fryar and others (n 86) 49.

⁹⁸ Ibid.

⁹⁹ Ibid 52.

¹⁰⁰ Hugh T. Scogin Jr. (n 24) 112.

¹⁰¹ Ibid.

¹⁰² Sandra K. Miller (n 31) 389.

¹⁰³ Ibid 388 -389.

However, the statutory approach for appraisal rights is not without critics. Protecting what shareholders do not bargain will undermine private ordering, freedom of contract, and the crucial role of members to contract ex-ante for protection.¹⁰⁴

The shareholders can agree short of litigation on the withdrawal of a member upon payment of the fair market value of the share. But this rarely happens. Therefore, the appraisal right is usually enforced by court decisions.¹⁰⁵

However, no statutory framework exists in the US that enables to effect expulsion.¹⁰⁶

Willful or judicial corporate dissolution are also optional remedies. Judicial dissolution may be ordered either when a director's deadlock has happened in the management of corporate affairs and irreparable damage is to happen or if the conduct of those persons controlling the company is contrary to the law, tyrannical, or deceitful.¹⁰⁷

Despite the growing popularity of limited liability company (hereinafter LLC) in the US, a close corporation problem has remained unchanged.¹⁰⁸ Due to the potential high level of corporate liquidation tax, many of the close corporations do not afford to convert to LLP.¹⁰⁹ In addition, although members of LLP are entitled to a fair market value of their interest in the company upon withdrawal¹¹⁰ disputes may arise as to the nature and scope of the right. Furthermore, LLCs may be established for a specified time or the accomplishment of a specific undertaking (Term Company) or for an undefined period at-will company. In the case of a term company, the members do not have buyout right.¹¹¹ However, unlike corporate statutes, most of LLCs state statutes do not provide for judicial dissolution in the event of oppressive or unfairly prejudicial majority conduct.¹¹²

The typical LLC in the US resembles the European limited partnership than the European limited liability Company. Due to tax reasons, the US LLC lacks corporate characteristics of limited liability. However, it is structured to avoid other corporate characteristics such as continuity of

¹⁰⁴ Arthur R.Pinto, 'Protection of Close Corporation Minority Shareholders in the United States' (May 14/2014) *American J. Comp. L* 361 <<http://ssrn.com/abstract=2398059>> accessed 17 April 2020.

¹⁰⁵ *Ibid* 377.

¹⁰⁶ Carol L. Kline (n 42) 241.

¹⁰⁷ The Model Business Corporation Act ANN 1996 s 14.30.

¹⁰⁸ Dennis S. Karjala, 'Planning Problems in the Limited Liability Company' (1995) 73 *WASH. U. L.Q.* 455, 467; (as cited by Sandra K. Miller (n 31) 390).

¹⁰⁹ *I.R.C.* 1995 S 336,331 (as cited by Sandra K. Miller (n 31) 390).

¹¹⁰ Angela Schneeman, *The Law of Corporations and Other Business Organizations* (5th ed Delmar Cengage Learning, New York 2010) 209, 222.

¹¹¹ *Ibid* 195.

¹¹² Sandra K. Miller (n 31) 391.

life, centralized management, and free transferability of interest. LLC are intentionally designed to resemble a partnership where the members take administration of the business. US close corporations provide for centralized management, limited liability, continuous existence despite the death or bankruptcy of the members.¹¹³

2.5. WITHDRAWAL AND EXPULSION OF MEMBERS FROM CLOSE CORPORATIONS UNDER THE UK LAW

The history of modern company law in Britain began in 1844 with the enactment of the Joint Stock Companies Act. It was aimed to enable citizens to form companies with simple bureaucratic procedures.¹¹⁴ After the enactment of this law, other company laws were enacted at different times. Among such enactments, the 1985 UK's Company Act consists of the major consolidation of laws on both private and public companies. The act was also amended in 1989 without major changes.¹¹⁵ However, the 2006 company act which is governing company law issues today¹¹⁶ fundamentally amended the 1985 company act and restated a significant body of case laws on the duties of directors on the statute itself.¹¹⁷ It constitutes 1,300 sections and 16 schedules.¹¹⁸ Since the UK is a common law country a significant number of case laws are also determinant on company matters.

In the UK the most widely used and successful corporate form for commercial enterprise is a registered company and it consists of a company limited by shares, the company limited by guarantee, and the unlimited company.¹¹⁹ A company limited by shares consists of public and PLCs.¹²⁰ The Liability of the shareholders is limited only to their contribution. The company limited by guarantee is used for charitable or non-profit making purposes. The liability of the shareholders is stated in the MOAs and they are obliged to pay a specific amount upon winding

¹¹³ Sandra K. Miller (n 31) 384.

¹¹⁴ Paul Davies (n 18) 1.

¹¹⁵ Mark Stamp, *Private Company Law* (3rd ed Cavendish Publishing Company, 2001) 1.

¹¹⁶ Dagnev Getahun Waleign, 'Exit Rights of Minority shareholders in Closely Held Corporations: A Comparative Study of English, German and Ethiopian Laws' (LLM Thesis, Kyushu University Japan 2012) 17.

¹¹⁷ David C. Donald, 'Approaching Comparative Commercial Law' (2008) 14 *Fordham J. Corp and Financial L.* 127 <<https://heinonline.org.HOL.License>> accessed 4 Oct. 2019.

¹¹⁸ Paul Davies (n 18) 1.

¹¹⁹ The Companies Act 1985 Chapter 13 section 1(2).

¹²⁰ Company Act 2006 Chap. 46 section 16(2) (as cited by David C. Donald (n 117) 128).

up.¹²¹ A shareholder with a fully paid-up share incurs no other liability.¹²² Shareholders of unlimited liability companies have personal liability. Because of the unlimited liability of members, there are only a few numbers of such companies.¹²³

UK's company became the most popular form of BO in the UK since the end of the 19th century and its company law is also one of the most advanced law which is transplanted to many jurisdictions.¹²⁴ British company law basically aims to coordinate and regulate the relationship between shareholders, directors, and creditors.¹²⁵

The shareholders of Private Limited Liability Companies cannot freely transfer their shares. As a result, shareholders in general and minority shareholders, in particular, are vulnerable if there exist misconduct and disputes among members of the company.¹²⁶

2.5.1. Legal framework and procedure for withdrawal and expulsion from Private Limited Liability Company

In the UK shareholders can agree on how to resolve disputes arising among them. Such a contract can be designed in a way that gives better protection especially for minority shareholders than it is provided by the law. Once they have done this the law offers an effective mechanism for its enforcement. Under Ethiopian Law also there is no prohibition by the law if shareholders of a PLC insert such dispute settlement provisions in their MOAs or AOA's. The detail in this regard will be discussed in chapter 3 of the thesis.

In the absence of such agreement, the law provides for an ex-post judicial assessment of the other shareholders' conduct based on a broad test. This approach is best exemplified by the "unfair prejudice" act provisions of part 30 of the 2006 company act.¹²⁷ Hence, in granting those remedies for the problems happening in close corporations courts focus on whether the shareholders' conduct in the affairs of the company is Un-Fairly prejudicial to the interest of

¹²¹ Doing Business in the United Kingdom 1966 S18.2 (as cited by Sandra K. Miller (n 31) 400).

¹²² C.D. Thomas, *Company Law for Accountants* (Butterworth and Co Publishers, London 1985) 24.

¹²³ Sandra K. Miller (31) 400.

¹²⁴ Dagnaw Getahun Walelign (n 116) 16-17.

¹²⁵ Paul Davies (n 18) 1-2.

¹²⁶ Sandra K. Miller (n 31) 401.

¹²⁷ Paul Davies (n 18) 221.

other members.¹²⁸ The remedies may include decision rights strategies (putting the decision in the hands of minority shareholders), exit rights, of sharing strategies by requiring benefits to be distributed between shareholders in prorate, and trusteeship strategies where the decision is left to those persons with less conflict of interest.¹²⁹

There are two statutory remedies providing shareholders the right to exit. These are just and equitable winding up which is enshrined under the Insolvency Act of 1986 and the Unfair Prejudice remedy of the 2006 Company Act.¹³⁰

2.5.1.1. Just and Equitable Winding Up

Just and equitable winding up is the oldest exit remedy recognized under UK law.¹³¹ Winding up is the process by which the life of the company comes to an end and in effect, this will give shareholders a means to exit from the company.¹³² Though shareholders can agree for the dissolution of the company since most of the time it requires a larger majority they are unlikely to agree to this effect.¹³³ In such instances resorting for judicial winding up will be inevitable.

Under section 124(1) and (4) the right to request winding up is not limited to shareholders only, it is also open to directors, creditors, and state secretaries.¹³⁴ As per section 122 (1) (g) of the Insolvency Act of 1986, the winding up of the company may be ordered if the court thinks that ending the life of the company is *just and equitable* (emphasis added).¹³⁵ However, if the ground for winding up of the company is caused by the action of the shareholder who claims winding up, he/she can't avail him/herself of the remedy. But this parameter is not absolute and minor wrongdoing by the shareholder claiming winding up will not bar him/her from invoking winding up.¹³⁶

¹²⁸ Sandra K. Miller (n 31) 393.

¹²⁹ Paul Davies (n 18) 221.

¹³⁰ Dagnaw Getahun Walelign (n 116)16-17.

¹³¹ Paul Pieter De Vries (n 44) 61.

¹³² Ibid 2.

¹³³ Ibid 62.

¹³⁴ Ibid 63.

¹³⁵ Ronin Hollington Q.C., *Minority Shareholders' Rights* (3rd ed Sweet & Maxwell, 1999) 35.

¹³⁶ Ibid 64.

The grounds in which a company winding up is ordered include loss of confidence and trust among members of the company, deadlock in decision making, failure to achieve the purpose of the establishment, fraudulent acts, breach of fundamental agreement, etc.¹³⁷

2.5.1.2. The Unfair Prejudice Remedy

Historically, in 1943 by the doctrine of *Foss v. Harbottle* shareholders of a company in Britain were prevented from requiring court involvement in addressing company problems.¹³⁸ The decision states that in cases where wrong is done against the company, it is only the company that can ask for judicial redress. If such wrongs are addressed by the decision of the majority any individual member cannot claim for any judicial remedy.¹³⁹ Different exceptions to this rule were introduced in subsequent case laws. Majorities cannot confirm, an act which is ultra vires to the company or illegal, a fraudulent act by those in control of the company against the minorities, and a resolution passed by deceit.¹⁴⁰ However, the oppression remedy was introduced as a statutory exception under section 210 of the 1948 Companies Act. By the act, if the affairs of the company are undertaken oppressively, the shareholders can claim for equitable judicial remedy. If the court has proved the allegation, it provides any proper remedy which it believes will bring an end to the objectionable act. It was developed out of the need for the stronger, flexible, and effective exit right for the minority shareholders short of winding up the company. Under the 1948 act, the literal definition of oppressive conduct was employed and it was required to prove burdensome, harsh, and wrongful conduct.¹⁴¹ Since winding up of the company results in the dissolution of the company it is considered to be a harsh remedy.¹⁴² Also, the break-up of the assets of the company results in a huge discount on the shares of minority shareholders, and dissolution benefits the oppressor out of their wrong for the latter are practically buyers of those assets.¹⁴³ Although the oppressive remedy was designed to address minority shareholders' problem it was applied in a highly restrictive manner and it was only two petitioners who were

¹³⁷ Daniel Szentkuti (n 41) 18.

¹³⁸ Sandra K. Miller (n 31) 401.

¹³⁹ C.D. Thomas (n 122) 242.

¹⁴⁰ Ibid 143.

¹⁴¹ Ralph Instone, 'Unfairly Prejudiced Directors' (1986) 136 New. L. J. 973 (as cited by Sandra K. Miller (n 31) 402).

¹⁴² A.J. Boyle, *Minority Shareholders' Remedies* (Cambridge University Press, 2002) 92.

¹⁴³ Sandra K. Miller (n 31) 382.

granted this remedy.¹⁴⁴ Therefore, narrow interpretation of the concept of oppression by courts coupled with different limitations on the law made the remedy unsuccessful.

The oppression remedy was changed to another remedy i.e., unfairly prejudicial remedy which was incorporated under section 78 of the 1980 Companies Act. It was intended primarily but not exclusively to strengthen the position of minorities under PLCs.¹⁴⁵ This section is subsequently amended by the 1985 and 1989 Company Act where the later incorporated the phrase “members generally” aimed at widening the remedy¹⁴⁶ and it was later replaced by section 996 of the 2006 Company Act. Case laws that followed the enactment of this act provided a way by which shareholders can bring an action when the conduct of the company is handled in a manner prejudicial to the members generally or some of them including the petitioner.¹⁴⁷ Furthermore, the action can be used to address an actual or proposed act or omission in the affairs of the company. This significantly widens the scope of this remedy.¹⁴⁸ Therefore, a member who institutes an action based on this section of the law has to prove that the act or omission complained relates to the management of the company (the companies affairs are being or have been conducted in an unfairly prejudicial way), the act is prejudicial to the interest of a member or members and any proposed or actual act or omission of the company is unfair.¹⁴⁹ The petitioner is not expected to show the unfairly prejudicial conduct continued at the date of the petition.¹⁵⁰

Unfairly prejudicial conduct has been asserted in a wide variety of cases. It has been claimed when one member prevents the other from participating in the management of the company, one of the members has seriously mismanaged the company, a member improperly used the property of the business entity, some of the member misappropriate the companies money, a member diverts the companies money to his own pocket, etc.¹⁵¹ If the court is convinced that the claim is justified, it can order any proper remedy including; issuing an order regulating the affairs of the

¹⁴⁴ ‘Minority Shareholders: What Protection, If Any, Does English Law Give to Minority Shareholders?’ Estate Gazette (London 27 July 1991) 154 and 155 (as cited by Sandra K. Miller (n 31) 401).

¹⁴⁵ Fan Chunyan, ‘Challenging Controlling Shareholders in UK Courts’(LLM Thesis, UK 2008) 8 <<https://www.rug.nl/research/portal/files/64272824/>> accessed 26 April 2020.

¹⁴⁶ Ronin Hollington Q.C (n 135) 83.

¹⁴⁷ Ibid 94.

¹⁴⁸ Tiago Palma, ‘Minority Shareholder Protection in UK Company Law’ <<https://www.academia.edu/>> accessed 17 April 2020.

¹⁴⁹ Ronin Hollington Q.C (n 135) 76.

¹⁵⁰ Dr. Hassen Kadir, ‘A Brief Summary of the Remedies Available to Minority Shareholder under the UK Law’ (2019) 133 <<http://asosindex.com.tr/TBTKK/tfm/748749.pdf>> accessed 15 April 2020.

¹⁵¹ Sandra K. Miller (n 31) 404.

company in the future, requiring the company to refrain from conducting certain acts, ordering civil proceedings, ordering one or more shareholders to purchase the share of other members.¹⁵² Though the court has a wide range of discretion on what type of remedy to be granted, usually, it orders the majority shareholders to purchase the minority's shares at a value determined by the court and i.e., market value on a pro-rata basis.¹⁵³ This remedy is also recognized for the majority shareholders who can avail themselves. However, since the majority can avoid prejudice on their own without the intervention of the court, they rarely exercise the right.¹⁵⁴

Generally, all the above-mentioned states have developed mechanisms that enable to solve close corporation problems i.e., buyout rights, corporate dissolution, etc. However, German law is the most comprehensive of all concerning standards of shareholders conduct. Under German law a shareholder upon showing for a substantial cause can willfully withdraw himself from membership or other members can ask for the expulsion of a shareholder from the company. The substantial causes pertain largely to the personal characteristics of the shareholder, the conduct of the other shareholders, and the operation of the company. In contrast, equitable remedies under the UK law do not focus on the personal characteristics of the shareholder, rather on the conduct of the shareholder in the course of managing the business. UK law broadly provides for equitable remedies where the shareholder's conduct of the company's affairs has been unfairly prejudicial to the other members. One's this is proved the court may order one or more shareholders to purchase the share of the minorities. French Law also provides for anticipatory dissolution of a company for valid reasons including nonperformance of one's obligations or discord among members. However, French law does not recognize the withdrawal and/or expulsion of a shareholder even for a valid reason. In the US too appraisal remedy is designed for close corporation problem. A withdrawing or expelled member is paid a market value of his/her share. However, except for German GmbH law, the other countries do not provide a legal framework for expulsion.

¹⁵² Companies Act of 1985 Part 17 S 461(2).

¹⁵³ Dr. Hassen Kadir (n 150) 133.

¹⁵⁴ Victor Joffe QC et al, *Minority Shareholders: Law Practice and Procedure* (4th ed Oxford University, September 2010) 242, 243.

CHAPTER THREE

WILLFUL WITHDRAWAL AND/OR DISMISSAL OF MEMBERS FROM PRIVATE LIMITED COMPANY IN ETHIOPIA: THE LAW AND THE PRACTICE

3.1. GENERAL OVERVIEW OF PRIVATE LIMITED COMPANY IN ETHIOPIA

The Com. Code incorporates two types of companies i.e., share companies and PLCs.¹⁵⁵ Both SCs and PLCs are always commercial in nature.¹⁵⁶ Whether the founding document of these companies has specified that they are commercial or not they are always considered in the eyes of the law as the company engaged in commercial activities. As to what commercial activities constitute have been defined under Art. 5 of the Com. Code and other laws.

PLCs constitute the highest number than any of the other forms of BOs. Until April 22/2020 a total of 96,610 (ninety-six thousand six hundred ten) PLCs and 2,991 (two thousand and nine hundred ninety-one) SCs are registered and operating in the economy.¹⁵⁷

Two basic contributing factors that can be cited for the popularity of PLCs are easiness in its formation and attributes that it shares with partnership and SCs.¹⁵⁸ Its formation does not require huge capital. The startup capital is Birr 15,000 (fifteen thousand) with a minimum of two and a maximum of fifty number of members.¹⁵⁹ The contribution can be in cash or in-kind and the capital has to be fully paid and divided into shares with the same nominal value that cannot be less than 10 birr.¹⁶⁰ Furthermore, it is formed without public subscription between families, friends, and close business partners who have trust, loyalty, mutual cooperation, and fiduciary. As a result, it is usually denoted as a family business.

¹⁵⁵ Com. Code Art. 212 (1) (e) (f).

¹⁵⁶ Com. Code Arts. 10(2), 213 and 510(2).

¹⁵⁷ Data Base Development and Administration Department, Ministry of Trade and Industry of Ethiopia (Addis Ababa 22 April 2020).

¹⁵⁸ Dagnev Getahun (n 116) 49.

¹⁵⁹ Com. Code Art. 510.

¹⁶⁰ Com. Code Arts. 512, 517(g), 519.

Like SCs' PLCs also enjoy limited liability which is one of the fundamental features in a corporate structure. Limited liability of companies consists of corporate limited liability and individual shareholders liability. The former refers to the liability of the company limited to its asset and the latter refers to the liability of members is restricted to the extent of their contribution.¹⁶¹ Though, under Art. 510(1) of the Com. Code corporate limited liability is not expressly mentioned except individual shareholders limited liability, it is natural that PLCs owe corporate limited liability. On the contrary, in partnerships when its asset is unable to meet the demand of creditors, partners will be personally liable and pay the debt from their own pocket. The corporate character makes PLCs preferable than partnerships. But, like partnerships, PLCs are formed between close persons, and its shares are not freely transferable to outsiders.¹⁶² Unless otherwise, members agreed for a larger majority or unanimity under the MOAs or AOA, transfer of share to an outsider requires approval by the majority of shareholders representing at least $\frac{3}{4}$ of the capital. Unless restricted by AOA free transfer of share is only allowed between members. Therefore, PLCs have both the attributes of partnership and SCs.

The management of the company's affair in PLCs is flexible. Managers of PLCs can be statutory where one or more person is assigned by the MOAs or AOA or non-statutory. It is also worth to note that members can be managers or employees. Undertaking the administration of the company by a board of directors is not mandatory. In addition, unless its members are more than 20 appointments of auditors is not obligatory.¹⁶³

Though, the legal framework for PLCs is designed to make it suitable to small and medium-size business entities nowadays giant businesses are also being carried with immense capital. For instance, MIDROC Gold Mining was established in 1991 with a capital of Birr 353,615,000.¹⁶⁴ By the end of 2019, there were also 1,200 PLCs with an initial capital of Birr 200,000,000.¹⁶⁵ PLCs stand in front line in terms of job creation. As a study conducted in 2010 reveals on average each PLC creates 5-6 job opportunities for the public. And there are also PLCs which

¹⁶¹ Com. Code Art. 304.

¹⁶² Com. Code Art. 523.

¹⁶³ Com. Code Arts. 517(j), 525(2) (3), 526.

¹⁶⁴ Nigussie Tadesse, 'Major Problems Associated with Private Limited Companies in Ethiopia: The law and the Practice' (LLM Thesis, Unpublished AAU Addis Ababa March 2009) 62.

¹⁶⁵ Data Base Development and Administration Department (n 157)

create more than a hundred job at a time.¹⁶⁶ This shows the significant role being played by PLCs in terms of job creation as well as in boosting the national economy by way of paying huge profit tax, dividend tax, and employment tax.

Though, PLCs are important in terms of job creation and have a huge contribution to the national economy, the Ethiopian Com. Code has not incorporated detailed provisions that regulate them like it does about SCs. Two possible reasons can be suggested. First, since the number of members in PLCs is limited, their day to day activities can be easily monitored. It is presumed that they conduct the activities of the company prudently to protect their own interest. It is also believed that this type of company is formed among people who are close relatives and friends who trust each other which in turn anticipates less quarrel during the formation of the company. Second, since PLCs are not allowed to engage in a certain type of business activity, it is presumed that they cannot significantly affect the interests of third parties. The activities that PLCs are prohibited from engaging in are banking, insurance, issuing transferable securities, public subscription of capital, etc.¹⁶⁷ Nevertheless, the non-comprehensiveness of the provisions may also result in a great problem on how to resolve disputes arising between members of PLCs.

3.2. LEGAL FRAMEWORK FOR WILFUL WITHDRAWAL AND/OR DISMISSAL OF MEMBERS FROM PLC

The strong relationship of shareholders in PLCs may not continue as they have anticipated it to be. Situations may happen that shareholders involved in the management or employment of the company may abuse their status and misappropriate the property of the company. Majority shareholders may also oppress the minorities by removing them from management or by denying payment of dividends under the semblance of further investment. The decision passed by the controlling shareholders to sell the property of the company at a lower price or to pay excessive salary to the managers and employees can also take another form of oppression. Though, the fundamental corporate governance principle dictates decisions have to be passed by the majority

¹⁶⁶ Ramesh Kolli, *A Study on the Determination of the Share of the Private Sector in Ethiopian Gross Domestic Product* (Produced and Distributed by Addis Ababa Chamber of Commerce, December 2010) 50; Interview with Mr. Abiy Mohamed, Director of Shares and other Sectoral Associations Directorate, Ministry of Trade and Industry (Addis Ababa 22 April 2020).

¹⁶⁷ Fekadu Petros (n 15) 69.

vote, as it has been discussed above there are a lot of instances that the majority prejudice the interest of minority shareholders for various reasons. Furthermore, the duty of trust, loyalty, fiduciary, or good cooperation they owe to each other may vanish. For instance, a member may open a competing business of his own after looking at the fruit of the already established company. Since it takes away the reputation, business, and goodwill of the company which has been built after many years of endeavor it could cause stiff disagreement between members. A member of PLC who established competing business may bring a suit to the court of law requesting the dissolution of the company to which he/she is a member claiming serious disagreement of members enshrined under Arts. 218 and 542 of the Com. Code. Consequently, courts in Ethiopia usually dissolve PLCs so long as there is a disagreement between members. Courts quite often disregard the elicited behavior of individual members.¹⁶⁸

For all these reasons, a member may want to leave the company or the other shareholders who have been aggrieved by the dishonest behavior of a member may want to expel him/her and keep the company safe. These two situations can be best expressed by the phrase withdrawal and dismissal or expulsion of members.

From the overall reading of the provisions of the Com. Code on companies' preventive and restorative remedies can be inferred as mechanisms to protect the interest of minority shareholders.¹⁶⁹ Preventive remedies are aimed at the protection of any action that will likely cause minority oppression. Members can design the MOAs or AOA in a way that enables minority shareholders to disagree by the decisions of the majority which can potentially affect their interest. In Ethiopia, since ex-post remedies are enforced by courts or administrative bodies, they are mostly ineffective and burdensome to the aggrieved members. Hence, advance planning can better protect the interest of the minority.¹⁷⁰ Exit rights of minority shareholders can be taken as good examples of preventive remedy. Especially where there is no natural exit right under the law, the oppressive majority shareholders' conduct can be cured by the exit right of the minority.¹⁷¹ Nevertheless, the major problem is since PLCs are formed between families or persons with close relationships they will not plan in advance on how they could be able to

¹⁶⁸ Interview with Mr. Ashenafi Lemecha, Judge at FFIC Arada Division Commercial Bench, (Addis Ababa 12 March 2020).

¹⁶⁹ OECD Principles on Corporate Governance, Organization for Economic Cooperation and Development (2004) 40 (as cited by Fekadu Petros (n 15) 229).

¹⁷⁰ Fekadu Petros (n 15) 229.

¹⁷¹ Dagnev Getahun (n 116) 53.

rectify the would be conflict that could arise in the meantime. Most often than not members of PLCs do not address such issues under their founding documents. Unlike preventive remedies, restorative remedies are ex-post-facto remedies aimed at reinstating or compensating the oppressed minorities after the damage is already sustained. This is conventionally realized by payment of damages to the aggrieved member.¹⁷²

However, the Com. Code provisions on PLCs do not provide clear and sufficient preventive and restorative remedies for dissatisfied shareholders.

In most cases, members of the company may want to block a stranger from entering into the business entity. Therefore, irrespective of the substantial reason that the withdrawing shareholder has, they will not vote for the transfer of the share to an outsider.¹⁷³ Furthermore, since the law is silent as to the method of assessment and mode of payment of the withdrawing members' share, the other shareholders may want to create a conducive environment that enables them to buy the share at a very low price by denying their vote. As a result, the withdrawing shareholder will be obliged to stay in or sell his/her share to the other members below the market value of his share or applies to a court for judicial dissolution.

Selling one's share to the other members below the market value goes against the economic interest of the shareholder. Thus, the shareholder may not be willing to do so. And, a shareholder who is forced to stay in the company without his will may not be willing to cooperate with the other members which ultimately may have an impact on the growth of the company. This, in turn, results in the collapse of the foundation which brought them to work together i.e., trust and mutual cooperation. This will again tunnel them to continuous and strong disagreement. In due course, the aggrieved shareholder will resort to instituting an action for judicial dissolution which will have a huge impact on the employees of the company, third party creditors (such as banks and government), and even the members themselves.

In addition, the Com. Code does not recognize the right of members to expel another member for a substantial cause and keep the company alive. One or more of the shareholders' personal behavior or failure to discharge his/her duty under the MOAs or AOA cannot be a ground for

¹⁷² Fekadu Petros (n 15) 229.

¹⁷³ Interview with Ms. Meseret Ayalew, Attorney and Consultant at Law (Addis Ababa 22 April 2020).

expulsion. This may result in a continuous dispute among shareholders and finally ends with dissolution.

Therefore, under the Com. Code it is impossible for a dissatisfied shareholder to willfully withdraw from the company as of right for a substantial cause. In the same manner, the aggrieved shareholders cannot dismiss the other shareholder for a substantial cause.

This will oblige the shareholders to turn their face to the sole judicial remedy i.e., dissolution. The court will order a dissolution when a good cause is established.¹⁷⁴ However, a good cause is not defined under Art. 542 of the Com. Code. As a result, one may resort to the definition provided for a good cause under the general provisions on BOs. Accordingly, under Art. 218(2) of the Com. Code good cause may include the serious failure of a shareholder to perform membership obligation or serious disagreement between the partners.¹⁷⁵ The phrase “... in particular...” under sub-art. 2 refers that the list is an illustrative one. Hence, other grounds can also constitute good cause.

However, dissolution is a remedy that is detrimental to the interest of the shareholders, the employees, and the national economy as a whole. The shareholders who invested may go home empty-handed without even obtaining the contribution that they made for establishing the company let alone driving profit. The failure of the Com. Code to regulate the issue of willful withdrawal and dismissal of a member for a substantial cause has the outcome of discouraging investment. Furthermore, dissolution could also result in the termination of the employment contract. In countries like Ethiopia where employment opportunity is very limited such termination will increase the unemployment rate and may result in social crises.

The capital owned by the PLCs is birr 311,360,789,220,662.11¹⁷⁶ which is a significant share in the economy. The dissolution of PLCs results in the decrease of the capital that could be injected into the national economy. This will have the effect of reducing the revenue that can be collected by the government in the form of tax which ultimately will have negative repercussions on the overall development of the country.

¹⁷⁴ Com. Code Art. 542.

¹⁷⁵ Dr. Hassen Kadir (n 150) 80.

¹⁷⁶ Data Base Development and Administration Department (n 157)

3.3. THE PRACTICE OF COURTS ON WILLFUL WITHDRAWAL AND/OR DISMISSAL OF MEMBERS FROM PLCs

Members of PLCs usually bring an action to get rid of a member with whom they have serious disagreements that do not let them continue the business with him. There are also some rare circumstances in which majority shareholders would bring an action requesting the dismissal of minority shareholders. Moreover, a member who wants to withdraw from the company is usually forced to withdraw receiving only the contribution he has made during the formation of the company which is unfair. Since the issue of withdrawal and dismissal, as well as its effect, have not been properly regulated under the Com. Code courts in Ethiopia give contradictory and inconsistent rulings on very similar issues.

The FSCCB decided in one case that the relief requested by the members of the PLCs to dismiss the other member lacks a cause of action.¹⁷⁷ In another decision, however, the Cassation Bench has tried to demonstrate that it is possible to expel a member of the PLC for good cause (substantial reason). Such rulings become a source of confusion among practicing lawyers and lower courts instead of insuring predictability, uniformity, and certainty of decisions. The equivocation created by the Bench has far-reaching effects as decisions of the Bench are declared to be binding precedents on lower courts by a Proclamation issued in 2005.

The purpose of this section is, therefore, to analyze these decisions of the FSCCB and lower courts in light of the applicable provisions of the Com. Code. To this end, six cases have been selected and critically analyzed.

Since the issue of withdrawal and dismissal falls under the category of cases that are not estimated in terms of money it is first adjudicated at the FFIC.¹⁷⁸ In Addis Ababa, there are two commercial benches at Lideta and Arada Division of the FFIC level and such issues are adjudicated in these benches. The decisions of these benches are appealed to the FHC Lideta Division Commercial Bench. At the FHC level, there is only one appellate commercial bench. No such specialized bench exists at the FSC. In all levels of courts, the appointment of judges to handle commercial matters does not require specialization in the area.¹⁷⁹

¹⁷⁷ Civil Procedure Code of the Empire of Ethiopia, 1965, Art. 231, Extra-Ordinary Issue, Negarit Gazeta, No. 3.

¹⁷⁸ Federal Courts Proclamation, 1996, Art. 14, Number 25, Federal Negarit Gazeta, 2nd year, No. 13th.

¹⁷⁹ Interview with Mr. Meka Nesru, Judge at FFIC (Addis Ababa 20 April 2020).

Case 1. 241976¹⁸⁰ The plaintiff in his statement of claim stated that, together with the defendants they have formed Simash Engineering PLC. Though he was successful in increasing the capital of the PLC from Birr 2,000,000 to Birr 7,407,000 while he was working as a manager, the defendants who are siblings, however, interfere in his work. Especially, the 2nd defendant has written a letter requiring him to step down from his managerial post and by colliding together they are doing things detrimental to his interest. This has caused a strong disagreement and he requested them for withdrawal upon payment of his share but they refused. Hence, the plaintiff requested alternative relief either to withdraw from the company taking his fair share or dissolution of the company.

The defendants on their statement of defense argued that their share constitutes more than 61% and no disagreement has happened between them (majority shareholders). Moreover, while the plaintiff was managing the company, he does not pay them dividend and has seriously failed to work for the best interest of the company. Finally, they requested the court not to order the dissolution of the company.

The court in its verdict reasoned that whenever the dissolution of the company is requested by the litigants, the court should not rush into dissolving it. It rather must consider the role being played by the company in the national economy and the intention of the legislature in facilitating their establishment. The effect of the dissolution of the company is not limited to the members, but it goes further to have an effect on employees of the company and the national economy. Moreover, the court stated that to dissolve a company a mere disagreement is not enough but there has to be a serious disagreement which prevents a company from achieving the purpose of its establishment. Hence, it rejected the claim of the plaintiff requiring the dissolution of the company and instead by analogically applying Art. 310, 258, 259, 261, and 511 of the Com. Code it ordered the withdrawal of the claimant. And also, it ordered the appointment of the auditor to present a report on the balance sheet of the company and the defendants to substitute another shareholder in his place within 45 days or to rearrange their share. If they have defaulted to do this within the time specified, the plaintiff was allowed to request for the dissolution.

¹⁸⁰ Mr. Boressa Tesema vs Mr. Fikru Desta et al (2 persons) (File No. 241976) (FFIC Lideta Division Commercial Bench) (November 24/2017).

The above-mentioned decision is vital in terms of interpreting what serious disagreement constitutes and for being sensitive towards the socio-economic impact of dissolution. It also signified the importance of the perpetual existence of PLCs, trust, cooperation, and a peaceful working environment that shall exist in PLCs. Since, PLCs shares the attributes of both partnership and SCs it applied provisions by analogy. However, one of my interviewees argues the Com. Code provisions dealing with PLC do not cross-refer to those provisions while it cross-referred other provisions of the Com. Code. Besides, the Code in part dealing with PLCs has not dealt with the issue of withdrawal of a member. Hence, we can understand that the legislature has intentionally failed to cross-refer to the provisions of partnership. Therefore, the rule of interpretation does not allow us to analogize the provisions of partnership in this particular circumstance. Thus, we can say that the court has ordered the withdrawal of a member without a pertinent legal basis.¹⁸¹ But in support of the decision of the court, some of my interviewees responded that until the law is amended with better clarity since PLCs share both the attributes of partnership and SCs partners who are not willing to work together have to be allowed to withdraw for a substantial cause. Denying such remedy obliges the members to resort for dissolution which negatively affects the interest of shareholders, employees, and the national economy. Hence, courts have to continue to apply the provisions of partnership and the general provisions on BO by analogy.¹⁸²

However, the court in its decision failed to properly list how the plaintiff is paid his share. Whether the payment is based on the market value of the share or whether it includes his share in the capital is not clear. Furthermore, it only empowered the remaining shareholders either to substitute another member within 45 days or to rearrange the share. This deprives the right of the withdrawing shareholder to transfer his share to an outsider for any convenient price. It is also vague about how this could be realized before an expert report is presented on the balance sheet. Though, this resulted due to the absence of a clear legal framework as to how the payment of a withdrawing shareholder is assessed, the decision of the court in this regard is not sound. This may result in lengthy litigation, increases caseload, forces the litigants to waste their money and time. On the case at hand, a judgment on withdrawal of the plaintiff was given on November

¹⁸¹Interview with Mr. Negash Kidane, Judge FHC (Addis Ababa 21 April 2020).

¹⁸² Interview with Mr. Meka Nesru (n 179); Interview with Mr. Keneaa Kitata (n 191) and Interview with Mr. Ashenafi Lemecha (n. 168).

24/2017, since then the payment of the plaintiff share is not yet settled until the submission of this thesis.

Usually, the preparation of the balance sheet takes many years. Even after its submission to the court, its approval could take years and there could be serious litigation on it. The balance sheet most often than not could not indicate the fair share of the withdrawing member. As a rule, preparation of balance sheet does not take into account the appreciation in the market of value of assets of the company, whereas the law requires for maintaining accounts on depreciation of fixed assets and the like. This usually has adverse effects on interests of the withdrawing member since he is not paid what he deserves in terms of market value. Thus, the law has to clearly regulate how the payment of withdrawing members is to be assessed.

Case 2. File No. 179063¹⁸³ The plaintiff petitioned the court to rule for his withdrawal and the court in its reasoning stated that the partners under the AOAs have restricted the transfer of the share to an outsider unless agreed unanimously. Since the plaintiff himself has admitted their refusal to this effect, he cannot transfer it to an outsider. But since the defendant has agreed to redeem the share, the plaintiff has to be paid the actual value of his share together with his share in the profit if any, and withdraw from the PLC.

Unlike, what is stated under case one, this decision made it clear on what constitutes the payment of the withdrawing shareholder.

Case 3. File no. 179280¹⁸⁴ the plaintiffs alleged that they are minority shareholders in the PLC and the 2nd defendant is the major shareholder. They have argued that the 2nd defendant by abusing his status of being a major shareholder committed activities that are detrimental to their interest. Among other things the claimants have alleged that the 2nd defendant has appointed the manager of the PLC, has employed his relatives with excess salaries, has opened a competing business with the PLC, used the company's property for his personal gain and has made wrongful payment in the name of the PLC. Putting forward the above reasons they requested the court to expel/dismiss the 2nd defendant and to order the preparation of balance sheet by an auditor.

¹⁸³ Mr. Samuel Teshome vs Mackbez Construction Input Producer and Supplier PLC (File No. 179280) (FFIC Arada Division Commercial Bench) (October 16/2019)

¹⁸⁴ Dr. Getahun Yetbrek et al (two persons) vs. Dr. Akeze Teame and St. Yared Hospital PLC. (File No.179280) (FFIC Arada Commercial Bench Division) (January 28/2019 and January 9/2020 G.C)

The defendants in their statement of defense argued that the Com. Code on PLCs has not cross-referred the provisions of partnership dealing with the expulsion of a member while it cross-referred other provisions. Thus, the claim requesting the dismissal of a member has no cause of action.¹⁸⁵

However, the court rejected the preliminary objection stating that even though the provisions of the code on PLCs are silent as to the expulsion of a member, one has to look at the general attributes of PLCs. Although, PLCs are more of an association of capital, the intimate relationship of members is a crucial character that it shares with a partnership. Besides, since PLCs share the features of SC, the provisions of the code such as Art. 463 shall be applied by analogy to protect the interest of minority shareholders. Finally, it asserted that though the law is silent as to the dismissal of members, it does not lead to a conclusion that it is impossible to petition for dismissal and actions for dismissal of members in the court of law have no cause of action.

The ruling of the court in rejecting the objection of the defendants stating that the absence of a clear provision on the issue does not lead to the conclusion that it lacks a cause of action is a concrete conclusion. Though, the law has to be designed in a way that can address every possible problem it may sometimes fail to address every specific issue. On such instances, taking into consideration the rationale of the law courts are duty-bound to fill the gap by interpretation. Despite the decision of the FSCCB which state the claim brought before the court requiring the dismissal of a member of PLC has no cause of action¹⁸⁶, the lower courts do not reject such claims for lack of cause of action. After hearing the case they rejected the claim for the absence of legal backup. One of my interviewees argue dismissing such cases on the ground of cause of action goes against the constitutional right to get justice.¹⁸⁷ Since, the decision of the cassation bench is binding on lower courts, the position of the lower courts is against Art. 2 of Proclamation No. 454/2005.¹⁸⁸

¹⁸⁵ Civ. Pro. Code Art. 231.

¹⁸⁶ Mr. Sabir Argaw *et al* (5 persons) Vs Chala Geletu (n 191).

¹⁸⁷ Interview with Ms. Meseret Ayalew (n 173); The Constitution of the Federal Democratic Republic of Ethiopia, 1995, Art. 37, Number 1, Federal Negarit Gazeta, 1st Year, No. 1.

¹⁸⁸ Federal Courts Establishment Re-Amendment Proclamation (no. 17), Art. 2.

Case 4. File No. 192946¹⁸⁹ the respondent has first instituted an action against the appellant at the FFIC. He alleged the respondent in violation of the AOA has passed a decision that obliges me to pay additional, Birr 500 for each share that I have in the company. The decision also states if I failed to pay, it will be considered as I have willfully withdrawn from membership. Finally, the plaintiff petitioned the court to order his stay in the company. Then the lower court adjudicating the case decided that the decision of the shareholders meeting violates the principle of equality and the plaintiff has to stay in membership without additional obligation. The defendant appealed contesting the decision of the lower court. Then the appellate court reversed the decision of the lower court. In its justification, it has stated that the respondent was not paying the contribution that others have been paying for about 8 years for the construction of the company's building. The decision of the lower court which orders the payment of the initial contribution only results in unlawful enrichment of the respondent. Therefore, it affirmed the decision of the shareholders meeting.

As per the decision of the appellate court if the respondent is unable to pay what has been decided by the General Assembly he will be dismissed. As per Arts. 512 and 517 (1) (g) of the Com. Code the respondent is duty-bound only to pay his share. But what the appellant had petitioned for is payment for what they have contributed to the construction of the building. No member can be forced to increase his capital without his will. Hence, the conclusion of the appellate court is against the law.

Case 5. File no. 141361¹⁹⁰ The applicants first instituted an action against the respondents at the FFIC. They have stated that as a result of serious disagreement and disputes arising between them, they are unable to work together. And rather than dissolving the company, they petitioned the court to rule for the expulsion of the respondent upon the payment of his share by analogizing Art. 261 of the Com. Code. The respondent argued since there is no provision as to the expulsion of a member from PLC, the suit shall be dismissed for lack of cause of action. The lower court in its reasoning stated that PLCs are categorized under companies, and are usually formed between family members or close partners. Beside unlike share companies they do not follow a strict rule of formation. However, Art. 261 of the Com. Code cannot be used by analogy

¹⁸⁹ Addis Mela PLC vs. Sersenga Welchefo (File No. 192946) (FHC Lideta Division Appellate Commercial Bench) (November 6/2017).

¹⁹⁰ Mr. Sabir Argaw *et al* (5 persons) vs Mr. Chala Geletu (File no. 141361) (FSCCB) (Unpublished July 6/2018).

to effect expulsion of members under PLCs. And concluded that the action has no cause of action. The plaintiffs appealed to the FHC but the decision of the lower court was confirmed. Then they lodged an application to the FSCCB. The FSCCB framed issue on whether Art. 261 of the Com. Code is applicable for the expulsion of members under PLCs or not and whether or not such suits lack cause of action. It stated that, from the cumulative reading of Arts.10(1), 213, and 227 of the Com. Code it can be inferred that Ordinary Partnership does not have the attributes of other BOs and cannot engage in business activities listed under Art. 5 of the Com. Code. Also, as per Art. 10(1) except Ordinary Partnership the other types of BOs are commercial in nature. This reaffirms the interpretation that provisions of ordinary partnerships do not apply to PLCs. Furthermore, while the law under Arts. 261 and 279(1) expressly states that members of Ordinary Partnership and Joint Venture can be expelled by the decision of the court, the provisions on PLCs are silent to this effect. Joint Venture does not have legal personality and also it is not registered. If the behavior of one of the members creates a problem since it is established between close persons the law clearly empowers courts to rule on expulsion. To the opposite, one of the salient features of the provisions on PLCs is minority shareholders protection. The right to stay in membership is a fundamental right. Unless the member by his/her own motion wants to exit from the company, courts cannot decide for the expulsion of a member based on his/her personal behavior. Shareholders can agree under the MOAs or AOA's on how to regulate a member whose behavior/conduct obstructs the works of the company and it is for this reason that the legislature intentionally failed to expressly state expulsion and the rationale of the law is protection of the minority shareholder. Expulsion from PLC is only possible when the member fails to discharge its duty and this has to be enforced also as per the AOA's, MOAs, and the law but not on the personal behavior of the member. For the aforementioned reasons, the court concluded confirming the lower court's decision.

However, the absence of cross-reference as to the application of provisions of Ordinary Partnership and Joint Venture does not lead to the conclusion that we cannot apply Arts. 261 and 279 of the Com. Code to rule on the expulsion of members from PLCs for a substantial cause. The court has shown that PLCs share both the attributes of partnerships and SCs if so, these provisions have to be applied by analogy. But it concluded that we cannot apply Arts. 261 and 279 by analogy. This clashed with its own stand. Moreover, it cited Arts. 213 and 217 of the Com. Code and stated that Ordinary Partnership cannot engage in commercial activities listed

under Art. 5 of the Com. Code so that the two provisions should not be applicable for PLCs. But it failed to justify why the provision of Joint Venture Art. 279 is not used by analogy since it can engage in commercial activities. The rationale of the law in classifying BO as commercial and non-commercial is not intended to exclude ordinary partnerships from engaging in profit-making activities. Rather it is intended to make the distinction between liberal professions established for-profit and other business entities typically established for profit. Furthermore, it is those activities listed under Art. 5 of the Com. Code which makes typical business activities. But in today's Ethiopia, there are thousands of other business activities that are not listed under Art. 5 of the Com. Code. This makes the classification of BO as commercial and non-commercial unclear. One of my interviewees argued that since PLCs share the attributes of partnerships the silence of the provision of the Com. Code on PLCs as to expulsion of a member may be to avoid redundancy. By allowing expulsion of members from partnerships the law gives protection from dissolution and the argument that we shall not apply Art. 261 of the Com. Code by analogy to PLCs that has great economic value than a partnership is not sound. Besides, the reference under Art. 542 of the Com. Code as to the application of provisions of other BOs for dissolution of PLCs which is a harsh remedy implies that we can also apply it for expulsion and withdrawal which has a less drastic effect than dissolution.¹⁹¹ So long as the fault committed by a member causes/ will possibly cause damage against the company and members it must result in dismissal. Otherwise, by the fault of a single member, employees of the company, creditors, and other members of the PLC could pay a price. The FSCCB has to reconsider its stand on similar other cases that it entertains in the future and clearly allow withdrawal and dismissal of members. So that the decision of lower courts can be predictable.

In addition, despite the fact that staying in membership is a fundamental right it shall not be considered as an absolute right. Every right has its own limitation. Therefore, expulsion shall be allowed if there exists a substantial ground. The conclusion of the cassation division in stating that courts cannot rule for expulsion based on the personal behavior of the shareholder is against its stand that they can decide for expulsion in case the shareholder fails to discharge his duty. Furthermore, it has stated that minority shareholder protection is the salient feature of the provisions on PLCs. This is against the facts on the ground. The provisions of the code on PLCs

¹⁹¹ Interview with Mr. Keneaa Kitata, Judge at FSCCB (Addis Ababa 22 April 2020)

are not comprehensive and less capable to protect the interest of minority shareholders. In worsening the problem, it leaves the members for the sole judicial remedy i.e., dissolution.

However, most of the judges that the researcher has interviewed do not agree with this decision. They challenge that shareholders should be given the opportunity for willful withdrawal and expulsion for a substantial cause and the law shall be amended to this effect. They further argue that until the Com. Code is amended since PLCs are an association of capital and persons, the provisions of the code on the partnership, SCs, and general provisions on BOs has to be implemented by analogy.¹⁹² Despite their personal stand on the issue judges of the lower courts have told the researcher that they are implementing this decision of the cassation bench just because it is binding.¹⁹³ Closing the door and leaving shareholders without option discourages investment, affects the interest of employees, and ultimately the national economy.¹⁹⁴

Nevertheless, the cassation division has also passed another judgment which is contrary to this decision.¹⁹⁵ The detail is discussed under case 6.

Case 6. File No. 169132¹⁹⁶ in this case the FSCCB confirmed the judgment rendered by the Oromia Regional State courts. The litigation has started at the High Court of Adama Special Zone. The respondent at the cassation bench was a plaintiff in the lower court. In its statement of claim, it has stated that the defendants in violation of the AOA and Arts. 243, 244, and 292 of the Com. Code has established a PLC which has engaged in the same business and tunneled the employees and customers of the plaintiff to the newly established company. Furthermore, by the deceitful act of the defendants, they were forced to terminate the contract of rent and leave the premises where the business was conducted and the defendants have continued the business overtaking the premise. As a result, it petitioned the court to order the dismissal of the defendants from membership. Though, the defendants denied the allegation the court has proved its truthfulness and ordered for their dismissal. They have appealed to the appellate and cassation bench of the regional supreme court but it was dismissed. Therefore, they have lodged a petition

¹⁹² Interview with Mr. Meka Nesru (n 179); Interview with Mr. Keneaa Kitata (n 191) and Interview with Mr. Ashenafi Lemcha (n 168).

¹⁹³ Interview with Mr. Meka Nesru (n 179); Interview with Mr. Ashenafi Lemcha (n 168).

¹⁹⁴ Interview with Mr. Ashenafi Lemecha (n 168); Interview with Mr. Meka Nesru (n 179), Interview with Mr. Keneaa Kitata (n 191).

¹⁹⁵ Mr. Bakana Gama *et al* (2 persons) vs. Holly Engel School PLC (n 196).

¹⁹⁶ Mr. Bekana Gama *et al* (2 persons) vs. Holly Engel School PLC (File No. 169132) (FSCCB) (August 1/2019).

to the FSCCB for the reversal of lower court's judgment. Then the FSCCB in its reasoning, it has pointed that as per Art. 244 of the Com. Code any member either for his own or the interest of third parties cannot engage in activities that are detrimental to the interest of the company. Since it has been proved that they have been engaged in such activities as per Arts. 244 and 261 of the Com. Code the decision of the lower courts is right and affirmed it.

This decision is contrary to the decision it rendered on file no. 141361. Although changing prior binding decision has to be adjudicated by 7 judges¹⁹⁷, the same 5 judges who has ruled on the previous case have rendered another decision on the same issue. In confirming the decision of the lower court, contrary to its prior decision it has also referred to Art. 261 of the Com. Code.

All the above cases prove that besides the silence of the provisions of the Com. Code on PLCs, there are many suits instituted to effect either withdrawal or dismissal of members. Furthermore, as it has been reflected in the decision of courts that there are different stands on the subject matter. Even the FSCCB has shown different stand on the issue.

¹⁹⁷ Federal Courts Establishment Re-Amendment Proclamation (no 17) Art. 2

CHAPTER FOUR

CONCLUSIONS AND RECOMMENDATIONS

4.1. CONCLUSIONS

- Due to its easiness of formation, management and limited liability PLCs constitute the highest number of companies in Ethiopia. PLCs are established among family members, friends, and close business partners who have strong trust, mutual understanding, fiduciary, and faith to work in cooperation. Members can be also managers or employees in the PLC. In this regard it resembles partnerships. Shareholders' liability is also limited to its asset and members are liable only to the extent of their contribution as such it looks a lot like SCs.
- But it must also be taken into account that the good relationship in the early days of its formation between the shareholders of PLCs may deteriorate for different reasons. Situations may happen in which members who are also managers or employees of the PLC may mismanage and misappropriate the property of the PLC or majority shareholders may also arbitrarily oppress the minorities. Furthermore, irrespective of the number of shares that members have trust, loyalty, and fiduciary that have brought them to work together may be lost and result in serious disagreement. When these circumstances happen, a dissatisfied member may want to willfully withdraw upon receiving the value of his fair share. The other members may also want to expel a member who is the source of the grievance to keep the company safe. Even though, members are free to design on how to address such issues under the MOAs and AOA the good relationship in the early days of formation obstructs them to plan in advance.
- Effectively addressing problems arising under PLCs has an important role in determining the level of countries' capacity in attracting investment and their economic stability. To this effect, different countries around the world have developed various remedies. German law which is the most exacting when compared to the UK, US, and French laws recognizes withdrawal and expulsion for a substantial ground. The UK and US have also developed equitable remedies that enable the dissatisfied member to withdraw i.e., appraisal right and unfair prejudice remedy respectively.

- Under the Com. Code of Ethiopia free transfer of share is restricted between members only. Transfer of one's share to an outsider requires at least the approval of majority members who own $\frac{3}{4}$ of the capital. In most cases, it is very difficult to secure the majority's consent. Therefore, the shareholder despite proving substantial cause cannot withdraw willfully. Furthermore, no legal framework is provided to empower the aggrieved members in the interest of the company for a substantial cause to expel a member who is the source of the dissatisfaction. The method of assessment of payment is also not dealt under the provisions of PLCs.
- The only remedy for shareholders who have an irreconcilable grievance is to request for judicial dissolution. As long as there is a good cause the court will order dissolution. Since, this remedy brings an end to the life of the company, in many jurisdictions including Ethiopia, it is considered as a harsh remedy. Shareholders cannot any longer collect the fruit of their investment, employment contracts will be terminated and the government cannot collect income tax. This all ultimately discourages investment, negatively affects the national economy, and results in social crises.
- Though, the draft Com. Code is silent as to dismissal of members, under Art. 543 it makes a cross reference to Art. 413 which deals about withdrawal of members from SCs. When the PLCs is converted or amalgamated the dissenting shareholder can withdraw. Despite, the insufficiency of this remedy for PLCs problems in Ethiopia, the withdrawing member cannot transfer his share to an outsider for any convenient price.
- Despite the absence of a legal framework under the Com. Code for willful withdrawal and/or expulsion, members of PLCs usually institute a court action to this effect. Besides, the decision of Federal Courts regarding these issues are not predictable and consistent. Some of them decide that dismissal and/or withdrawal of members from PLCs have no legal framework and suits to this effect do not have a cause of action. Others, despite the absence of legal framework by analogical interpretation of the general provisions on BOs, partnerships, and SCs render a judgment for withdrawal and/or dismissal of members upon a substantial ground. Even the decisions of the FSCCB which is meant to ensure uniformity and certainty in the interpretation of laws are not predictable and it became a source of confusion among practicing lawyers, lower courts, and clients.

4.2. RECOMMENDATIONS

- Solutions for problems in PLCs have to consider both attributes that it share with partnerships and SCs.
- Short of dissolution personal matters related to the shareholder, matters related to the conduct of other shareholders, or the company that constitutes substantial cause has to be incorporated under the Com. Code as grounds of withdrawal and dismissal of members from PLCs. Personal matters such as serious financial need, a prolonged illness that can potentially hinder the shareholder from discharging his duty of membership or relocation abroad, etc. have to be considered as substantial causes. Conducts of the other shareholders such as the arbitrary decision of the majority shareholders to reinvest dividends, oppressing minorities by pushing them out of management, or irrespective of the number of shares that the shareholders owe, continuous disagreement between them resulted from mistrust, non-cooperation or other grounds have to be included as a substantial cause. Furthermore, lack of long-term return of shareholding or a change in the purpose for which the business is established for that entails additional risk has to be incorporated too.
- The personal character of the shareholder that results in serious disagreement, failure to discharge the duty of membership, lack of creditworthiness, etc. that can potentially obstruct the business from achieving its purpose of establishment has to be incorporated as a ground for dismissal.
- The legislative amendment has to consider also willful withdrawal and dismissal where the members of the PLC are only two. In such instances, either the withdrawing or the remaining shareholder has to be given the opportunity and reasonable time to substitute another member and comply with the minimum legal requirement. But if they have defaulted to do so since the minimum number of members have to be two dissolution will be the only remedy. This has to be applicable in the case of dismissal too.
- Besides, the method of assessment of payment for the withdrawing and/or expelled member shall be clearly incorporated and it has to be assessed based on the actual value of members share in the company including the share in the profit. Hence, the draft Com. Code has to consider and incorporate these points. The legislative amendment will have a far-reaching impact to ensure consistency in the decision of courts.

- The aforementioned possible grounds have to be incorporated in the form of illustrative lists. These can serve as guidelines for the courts in deciding on what constitutes a substantial ground. Besides the legislative measures that shall be taken, since it is inevitable to leave room for courts in deciding what constitutes a good cause they have to be dictated only by the spirit of the law and their professional ethics that ultimately ensures impartiality and justice.
- Specialized commercial benches have to be organized in all levels of Federal Courts and the appointment of judges in these benches have to consider their area of specialization. This enables commercial cases to be entertained by experts who can better understand commercial matters and commercial legislations.
- Until legislative measure is to be taken the writer recommends that the Cassation Bench since its decisions have the effect of precedence it has to reconsider its position in future cases and has to clearly decide that withdrawal and expulsion of members of PLCs are allowed so long as there is substantial/good cause. An organized system of accessing such decisions for all levels of courts including the cassation bench itself shall be implemented. Though the FSC must publish all the decision of the cassation bench only selected cases are being published. Since this has contributed to the rendition of contradicting decisions in the same issues it requires serious attention. Furthermore, courts of all levels taking into consideration the characteristics that PLCs commonly share with partnership and SCs have to analogically apply the general provisions on BOs, Partnership, and SCs to effect withdrawal and dismissal. Decisions of the courts have to be consistent to ensure predictability and consistency in the justice system.
- Implementing the aforementioned measures enable to plug in the legal and practical problems. This, in turn, highly promotes investment, facilitates the national economy development, ensures social stability, and ensures justice.

BIBLIOGRAPHY

Books and Journal Articles

1. Abbott, Normal Pendlebury, and Kevin Wardman, *Business Law* (7th ed Biddles Limited, London 2002).
2. A.J. Boyle, *Minority Shareholders' Remedies* (Cambridge University Press, London 2002).
3. Alfred Conard, 'Fundamental changes in Marketable Share Companies' (1998) 13 *International Encyclopedia of Comparative Law*.
4. Angela Schneeman, *The Law of Corporations and Other Business Organizations* (5th ed Delmar Cengage Learning, New York 2010).
5. Booz Allen Hamilton, '*Ethiopian Commercial Law and Institutional Reform and Trade Diagnostic*' (USAID, January 2007).
6. Larry Cata Backer, *Comparative Corporate Law: US, EU, China and Japan Cases and Materials* (Carolina Academic Press, USA 2002).
7. Boris Martor and others, *Business Law in Africa OHADA and the Harmonization Process* (Eversheds, London 2002).
8. C.D. Thomas, *Company Law for Accountants* (Butterworth and Co Publishers, London 1985).
9. David Milman, Terence Flanagan, *Moder Partnership Law* (Biddles Limited, UK 1983)
10. D.P Jain, *Company Law* (2nd ed Konark Publishers Pvt Ltd, New Delhi 1997).
11. Eric Fryar and others, *Shareholder Oppression: Is it a Cause of Action?* (State Bar of Texas, US November 2013).
12. Eisenberg, Melvin A, *Corporations and Other Business Organizations: Cases and Materials* (8th ed Foundation Press, New York 2000).
13. Everett F.Goldberg, 'An Introduction to the Ethiopian Law of Business Organizations' (1972) 8(2) *JEthL*.
14. Fekadu Petros G/Meskel, 'Emerging Separation of Ownership and Control in Ethiopian Share Companies: Legal and Policy Implications' (2010) 4(1) *Mizan L. Rev.*
15. Getahun Seifu, 'Revisiting the Ethiopian Company Law with the Advent of Ethiopian Commodity Exchange (ECX): An Overview' (2010) 4(1) *MizanLR*.

16. Harry G. Henn and John R. Alexander, *Laws of Corporations and Other Business Enterprises* (3rd ed West Publishing Company, St. Paul 1983).
17. Hugh T. Scogin Jr, 'Withdrawal and Expulsion in Germany: A Comparative Perspective on the "Close Corporation Problem"' (1993)15(1) MICH. J. INT'L law.
18. H.R Hahlo, *Company Law through the Cases* (6th ed Juta and Company Limited, 1999).
19. J. Le Gall, *French Company Law* (Oyez Publishing, London 1974).
20. Margret M Blair, 'Locking in Capital: What Corporate Law Achieved for Business Organizations in the Nineteenth Century' (2003) 51(2) UCLA L. Review.
21. Mark Stamp, *Private Company Law* (3rd ed Cavendish Publishing Company, 2001).
22. Matheme Selassie Wolde-Meskel, *Zikre Negar* (Addis Ababa 1970).
23. Keith Abbott, Normal Pendlebury, Kevin Wardma, *Business Law* (7th ed Biddles Ltd., London 2002).
24. Kiarie Mwaura, 'The Plight of Minority Shareholders under the Companies Bill 2010: Oppressed or Simply Abandoned and Forgotten?' (2012) 4 University of Nairobi L. J.
25. Paul Davies, *Introduction to Company Law* (2nd ed Oxford University Press, United Kingdom 2010).
26. Paul Pieter De Vries, *Exit Rights of Minority Shareholders in a Private Limited Company* (2nd ed Kluwer, 2010).
27. Rainier Kraakman and others, *The Anatomy of Corporate Law: A Comparative and Functional Approach* (3rd ed, 2009).
28. Richard Pankrust, *The Reign of Menelik: An Era of Innovation* Tarik (No. 2, Addis Ababa 1963).
29. Robert Ragazzo and Moll, *Closely Held Business Organizations: Cases Materials and Problems* (American Case Book Serious, 2006).
30. Robert R. Pennington, *Company Law* (4th ed Butterworths, London 1979).
31. Ronin Hollington Q.C., *Minority Shareholders' Rights* (3rd ed Sweet & Maxwell, 1999).
32. Ruster, Burnd (Editor), *Business Transaction in Germany* (First Published Loose-leaf, New York 1983).
33. Shade, Joseph, *Business Associations in a Nutshell* (2nd ed Thomson West, USA 2006).
34. Story, Neil, and Ward, *American Business Law and Regulatory Environment* (South-Western Publishing Company, Ohio 1989).

35. Victor Joffe QC et al, *Minority Shareholders: Law Practice and Procedure* (4th ed Oxford University Press, September 2010).
36. *Execution of Business Organizations' Contract Under Federal Courts and Arbitration Institutions* (Justice and Legal Research Institution, Addis Ababa July 2006 E.C).
37. Fekadu Petros, *Company Law of Ethiopia* (2nd ed Far East Trading PLC, Addis Ababa 2008 E.C).

Dictionaries

1. Black's Law Dictionary (8th ed. 2004).

Internet Sources

1. <https://www.abbysinialaw.com>.
2. Abdulrahman Nabil, 'Protecting Minority Shareholders in Close Corporations: An Analysis and Critique of the Statutory Protection in the Saudi Companies Law' (DPhil Thesis, Indiana University 2019) <<https://www.repository.law.indiana.edu/etd> >.
3. Arthur R.Pinto, 'Protection of Close Corporation Minority Shareholders in the United States' (May 14/2014) American J. Comp. L <<http://ssrn.com/abstract=2398059>>.
4. Daniel Szentkuti, 'Minority Shareholders Protection Rules in Germany, France, and United Kingdom a Comparative Overview' (LLM Thesis, Central European University Hungary March 2007) <<https://academia.edu> >.
5. David C. Donald, 'Approaching Comparative Commercial Law' (2008) Fordham J. Corp and Financial L. <<https://heinonline.org.HOL.License>>.
6. Douglas K.Moll, 'Minority Oppression and the Limited Liability Company: Learning (or not) from Close Corporation History' (2005) Wake Forest L. Rev. <<https://heinonline.org/HOL/>>.
7. Dr. Hassen Kadir, 'A Brief Summary of the Remedies Available to Minority Shareholder under the UK Law' (2019) <<http://asosindex.com.tr/TBTKK/tfm/748749.pdf>>.
8. Fan Chunyan, 'Challenging Controlling Shareholders in UK Courts'(LLM Thesis, UK 2008) <<https://www.rug.nl/research/portal/files/64272824/>>.

9. Fatih Aydogan, *The amendments and Innovations of German Private Limited Company Code* (20th ed Bluebook, 2009) <<https://heinonline.org/HOL/>>.
10. Sandra K. Miller, 'Minority Shareholders Oppression in the European Community: A Comparative Analysis of the German, United Kingdom, and French "Close Corporation Problem"' (1997) 30 Cornell Int'l L.J <<https://heinonline.org.HOL.License>>.
11. Tiago Palma, 'Minority Shareholder Protection in UK Company Law' <<https://www.academia.edu/>>.
12. Udo C Braendle, 'Shareholder Protection in the US and Germany – "Law and Finance Revised"' (March 2006) 7(3) German L.J <<https://www.researchgate.net>>.

Reports and Other Bibliographic Materials

1. Dr. Jan Henning Martens, 'Rights of Minority Shareholders: National Report of Germany' Commission in Charge of the Session: International Business Law Commission (London, 2015).

Unpublished materials

1. Dagnaw Getahun Walelign, 'Exit Rights of Minority shareholders in Closely Held Corporations: A Comparative Study of English German and Ethiopian Laws' (LLM Thesis, Kyushu University Japan 2012).
2. Nigussie Tadesse, 'Major Problems Associated with Private Limited Companies in Ethiopia: The Law and the Practice' (LLM Thesis, AAU Addis Ababa March 2009)

Laws

1. Civil Procedure Code of the Empire of Ethiopia, 1965, Extra-ordinary Issue, Negarit Gazeta, Number 3.
2. Commercial Code of the Empire of Ethiopia, 1960, Proclamation No. 166, Negarit Gazeta, 19th year No. 3.
3. Federal Courts Proclamation, 1996, Number 25, Federal Negarit Gazeta, 2nd Year No. 13.
4. Federal Courts Proclamation Re-Amendment Proclamation, 2005, No. 454, Federal Negarit Gazeta, 11th year No. 42.

5. The Constitution of the Federal Democratic Republic of Ethiopia, 1995, No. 1, Federal Negarit Gazeta, 1st Year No. 1.
6. Companies Act of 1985.
7. French Law No. 66-537 of July 24 1966.
8. French Law No. 78-9 of January 4 1978.

Cases

Federal First Instance Court

1. Bim IT Solution PLC *et al* (2 people) vs. Mr. Bereket Tadegegn (File No. 170468) (Federal First Instance Court Arada Division Commercial Bench) (December 20/2019).
2. Mr. Boressa Tesema vs Mr. Fikru Desta *et al* (2 persons) (File No. 241976) (Federal First Instance Court Lideta Division Commercial Bench) (November 24/2017).
3. Dr. Getahun Yetbrek *et al* (2 persons) vs. Dr. Akeze Teame and St. Yared Hospital PLC. (File No.179280) (Federal First Instance Court Arada Division Commercial Bench) (January 28/2019 and January 9/2020).
4. Haji Muktar Kedir *et al* (2 persons) vs. Mr. Davut Yafuz *et al* (2 persons) (File No. 249427) (Federal First Instance Court Lideta Division Commercial Bench) (May 6/2019).
5. Ms. Mebrate Tesfaye vs. Onismosis PLC (File No. 159650) (Federal First Instance Court Arada Division Commercial Bench) (April 22/2019).
6. Mr. Olkeba Belay vs. Kuso Hora Biftu Residential House Construction PLC (File No. 252146) (Federal First Instance Court Lideta Division Commercial Bench) (November 11/2016).
7. PBS Shoe Factory PLC vs. Beruno Pusedu *et al* (2 persons) (File No. 278970) (Federal First Instance Court Lideta Division Commercial Bench) (March 9/2019).
8. Mr. Sabir Argaw *et al* (5 persons) vs. Mr. Chala Geletu (File No. 228737) (Federal First Instance Court Lideta Division Commercial Bench) (January 13/2016).

Federal High Court

9. Addis Mela PLC vs. Sersenga Welchefo (File No. 192946) (Federal High Court Lideta Division Appellate Commercial Bench) (November 6/2017).

10. Kuso Hora Biftu Residential House Construction PLC vs. Mr. Olkeba Belay (File No. 205698) (Federal High Court Lideta Division Appellate Commercial Bench) (July 24/2018).

Federal Supreme Court

11. Mr. Bekana Gama *et al* (2 persons) vs. Holly Engel School PLC (File No. 169132) (Federal Supreme Court Cassation Bench) (August 1/2019).
12. Commercial Bank of Ethiopia vs. Ashebir Tadesse et al (File No. 52788) (Federal Supreme Court Cassation Bench) (Volume 12) (March 28/2011).
13. Indo Ethiopia Tour Operation vs. Mr. Ermias Adamu (File No. 147143) (Federal Supreme Court Cassation Bench) (July 6/2018).
14. Mr. Sabir Argaw *et al* (5 persons) vs Mr. Chala Geletu (File no. 141361) (Federal Supreme court Cassation Bench) (July 6/2018).
15. Sersenga Welchafo vs. Addis Mela PLC (File No. 162470) (Federal Supreme Court Appellate Bench) (November 8/2018).

Interview

1. Interview with Mr. Abiy Mohamed, Director of Share Companies and other Business Organizations Directorate, Ministry of Trade and Industry (Addis Ababa 21 April 2020).
2. Interview with Mr. Ashenafi Lemecha, Judge at Federal First Instance Court Arada Division Commercial Bench (Addis Ababa 12 March 2020).
3. Interview with Mr. Keneaa Kitata, Judge at Federal Supreme Court Cassation Bench (Addis Ababa 22 April 2020).
4. Interview with Mr. Meka Nesru, Judge at Federal First Instance Court Lideta Division Commercial Bench (Addis Ababa 20 April 2020).
5. Interview with Ms. Meseret Ayalew, Attorney and Consultant at Law (Addis Ababa 23 April 2020).
6. Interview with Mr. Negash Kidane, Judge at Federal High Court Lideta Division Appellate Commercial Bench (Addis Ababa 22 April 2020)

ANNEX

Interview Guidelines

Questions for interviews with the key informants

Name (Optional)

Date / 2020

Place

Sector (Judiciary /Biro of Justice/other)

Status.....

Profession

Experience

1. Is there any legal framework for willful withdrawal and/or dismissal of members from Private Limited Companies under the Commercial Code of Ethiopia?
.....
2. What are the problems faced by the business community as a result of the failure of the Commercial Code to regulate the issue of willful withdrawal and/or dismissal of members for the Private Limited Company? If any?
.....
3. What are the problems faced by the courts (judges) as a result of the failure of the Commercial Code to regulate the issue of willful withdrawal and/or dismissal for the Private Limited Company? If any?
.....
4. How are the courts resolving the issue of willful withdrawal and/or dismissal of members from Private Limited Company? Are the decisions of the courts in this regard consistent? If any?
.....
5. How about a Company that has two members with equal shares? Do the courts accept the claim brought by one of the members to expel the other member? What are the major problems in this regard? If any?
.....

6. How do you see the decision of cassation decision under file no. 141361 and file no. 169132? Do you think the statement of claim submitted to the court of law requesting the dismissal of a member lacks a cause of action? If any?

.....

7. What are the payments effected for withdrawing /expelled members of Private Limited Company in the current practice of Ethiopian courts? How are their payments calculated practically? How should their payment be calculated or be effected? What are the major problems in this regard? If any?

.....

8. What are the possible solutions to the above-mentioned problems? If any?

.....

Thank You for your time and response.

Date: _____

To: _____

Dear Sir/Madam:

_____ is a _____ year graduate student in the Law School of Addis Ababa University. This student is writing LL.M Thesis on the title” _____

“ We would appreciate if the above-mentioned student is given access to you collections and/or resources in accordance with the arrangements the student may make with your good office.

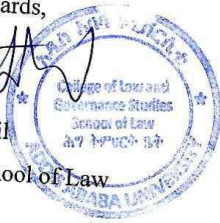
Thanking you for any assistance you may provide to the above-named student!

Best Regards,

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Abdi Jibril'.

Abdi Jibril

Head, School of Law

Tel.+251-0111239736/+251-11-221100 Ex.108, Fax.+251-11-124 36 97,P.O.Box 1176

Date: April 14/2020

To: Federal Supreme Court

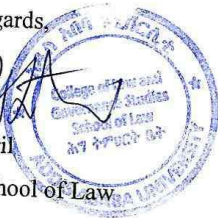
Dear Sir/Madam:

Abera Bogale is a 2018/2019 year graduate student in the Law School of Addis Ababa University. This student is writing LL.M Thesis on the title "ወሰነኛ ወሰን ለውጥ እና አባላት ለውጥ በግል የተዘጋጀ ኃይል ስርዓት በኢትዮጵያ ስርዓት" withdrawal and dismissal of members in private limited company under Ethiopian law: The law and the practice. We would appreciate if the above-mentioned student is given access to you collections and/or resources in accordance with the arrangements the student may make with your good office.

Thanking you for any assistance you may provide to the above-named student!

Best Regards,

Abdi Jibril
Head, School of Law

① ለአቶ ቦጌላ
አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ
ሕግ ትምህርት ቤት
② ለወሰነ ኃይል
አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ
ሕግ ትምህርት ቤት
13/08/2022

ወ/24/5718/12
14 ሚያ 2012

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት

ለልደታ ምድ ችሎት አስተባባሪ ሬጅስትራር ፅ/ቤት

ለአራዳ ምድብ ችሎት አስተባባሪ ሬጅስትራር

ጉዳዩ፡- ትብብር ማድረግን ይመለከታል።

አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ በቀን አፕሪል 14/2020 በፃፈው ደብዳቤ ተማሪ አበራ ቦጋለ ለማያደርጉት ጥናታዊ ፅሁፍ ለጥናታቸው የሚረዳ ተገቢውን መረጃ በመስጠት እንድንተባበራቸው ጠይቋል።

ስለሆነም ለተማሪው ለጥናታቸው አግባብነት ያላቸውና ተገቢውን መረጃ(ማለትም መዝገብ እንዲመለከቱና ከመዝገቡ ላይ ውሳኔዎችን ኮፒ አድርገው መውሰድ እንዲችሉ) ተገቢውን ትብብር እንድታደርጉላቸው እገልጻለሁ።

ግልባጭ፡-

ለፕሬዝዳንት ፅ/ቤት

ለም/ፕሬዝዳንት ፅ/ቤት(2x)

ከሰላምታ ጋር

(Handwritten signature)
ዙፋን መንብርታላ
የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት
ጊ/ዋና ሬጅስትራር

የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት

ገንዘብ ተጠቃሚዎች
2017/08/12

የክ/መ/ቁ 241976

ሕዳር 15 ቀን 2010 ዓ.ም

የገንዘብ ለሰጠን

- አመልካች:- አቶ ቦሬሳ ተሰማ - ጠ/ሠራተኛ ገቢ - ቀጠላ
- ተጠሪዎች:- 1ኛ. አቶ ፍቅሩ ደስታ } ጠ/ሠራተኛ ገቢ - ቀጠላ
- 2ኛ. አቶ ዮናስ ደስታ }

መዝገቡ ተመርምሮ የሚከተለው ፍርድ ተሠጥቷል።

ፍርድ

አመልካች ጥር 24 ቀን 2009 ዓ.ም ጽፈው ባቀረቡት የተሸሻለ የክስ አቤቱታ አመልካች እና ተጠሪዎች በጋራ በመሆን ስማሽ ኢንዱስትሪ ጋራ የተወሰነ የግል ማህበርን አቋቁመን የንግድ ስራ ስንሰራ ቀይተናል። አመልካች የድርጅቱ ስራ አስኪያጅ ሲሆኑ 1ኛ ተጠሪ የድርጅቱ ምክትል ስራ አስኪያጅ ሆነው ሲያገለግሉ ቆይተዋል። አመልካች በስራ አስኪያጅነት ዘመናቸው ጋራ ገቢዎቻቸውን በአግባቡ ሲወጡ የቆዩ ሲሆን ድርጅቱ ሲመሰረት የቋቋመበት ካፒታልም ከብር 2,000,000.00 ወደ ብር 7,407,000.00 አድጓል። አመልካች የድርጅቱን ዓላማ ለማሳካት ተገቢውን ጥረት ቢያደርግም ተጠሪዎች ወንድማማቾች ስለሆኑ የማህበሩን ንብረት እንደፈለጋቸው ለመጠቀም በማሰብ በተለይም 1ኛ ተጠሪ አመልካችን ከስራ አስኪያጅነት ስልጣን የማሰናት ስልጣን ሳይኖረው በተለያዩ ደብዳቤዎች ከስራ አስኪያጅነት ስልጣን እንዲነሳ በመጠየቅ አመልካች ለማህበሩ እንደይሰሩ እንቅፋት ሆነዋል። አመልካች ከተጠሪዎች ጋር በመተባበር እና በሰላም መስራት ባለመቻሉ ድርሻው ተሰጥቶት ከማህበሩ እንዲሰናበት እና በሰላም እንድንለያይ ይህ ካልሆነም ማህበሩን በፍ/ቤት ውሳኔ እንድንሰፈርስ ጥያቄ ቢያቀርብም ተጠሪዎች ፍቃደኛ ሳይሆኑ ቀርተዋል። በድርጅታችን ውስጥ ቦርድ የሚል መዋቅር ሳይኖር 2ኛ ተጠሪ ራሳቸውን የቦርድ ሰብሳቢ በማድረግ ለአመልካች ከስራ አስኪያጅነት ተነስተዋል የሚል ደብዳቤ በመጻፍ ሰነድ ራሳቸው ለመረጡት ሰው እንዳስረክብ አላስፈላጊ ትዕዛዞች በመስጠት በድርጅቱ ሰላም እንዳይኖር አድርገዋል። ተጠሪዎች በአመልካች ላይ በተለያዩ መዝገቦች ክስ በማቅረባቸው ግራቀኛችን ተስማምተን መስራት አልቻልንም።

ከላይ በተገለፁት በተጠሪዎች ተግባር ምክንያት በግራቀኛችን መካከል አለመግባባት እና ብርቱ ጭቅጭቅ የተፈጠረ በመሆኑ በጋራ ያቋቋምነው ማህበር እንዲፈርስ፤ የማህበሩ

ተገቢ ነው
የሚገለጸው 14/10/81/2

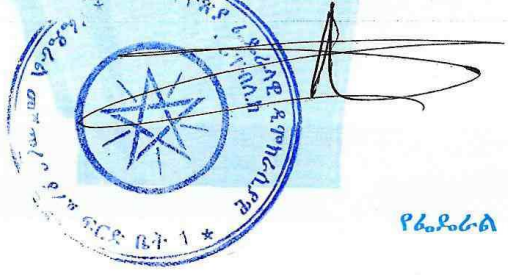
የማይፈርስበት በቂ ምክንያት ካለም የማህበሩ ሂሳብና ንብረት በገለልተኛ አዲተር ተጣርቶ አመልካች ድርሻዬ ተሰጥቶኝ ከማህበሩ እንድሰናበት እንዲወሰንልኝ እንዲሁም ክሱ ያስከተለውን ወጪና ኪሳራ ተጠሪዎች እንተኩ እንዲወሰንልኝ በማለት ዳኝነት ጠይቀዋል። በማስረጃነት የሠው እና የሰነድ ማስረጃዎችን አቅርበዋል።

ተጠሪዎች የካቲት 28 ቀን 2009 ዓ.ም ጽፈው ባቀረቡት መከላከያ መልስ ተጠሪዎች የስማሽ ኢንጅነሪንግ ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር ከ61% በላይ ባለድርሻ ስንሆን አብዛኛውን ድርሻ በያዝነው ባለ አክሲዮኖች መካከል የተፈጠረ አለመግባባት የለም። አመልካች ማህበሩን አሳድጎአለሁ ቢሉም አንድም ጊዜ ለአባላት የትርፍ ድርሻ ክፍፍል አድርገውም ሆነ ጠቅላላ ጉባኤ ጠርተው አያውቁም። አመልካች የማህበሩ እዳ እንዳይከፈል በማድረጋቸው ሁለት መጋዘኖች በባን እዳ ተሸጠዋል። ለማህበሩ እድገት ከፍተኛ ሚና ሲጫወቱ የቆዩት 1ኛ ተጠሪ እንጂ አመልካች አይደሉም። አመልካች የድረጅቱን ስራ ጥለው ከሃገር ውጪ ሄደው እንዲመለሱ ሲጠየቁ ፍቃደኛ ባለመሆናቸው 1ኛ ተጠሪ የህግ እውቀት ስላልነበረው አመልካች ከስራ አስኪያጅነት እንዲነሳ በደብዳቤ ጠይቋል፤ በኋላም ይህ ህጋዊ እንዳልሆነ ሲያውቅ በፍ/ቤት ከስራ አስኪያጅነት እንዲነሳና ስብሰባ እንዲጠራ ክስ አቅርቧል። አመልካች በማህበሩ በአባልነት ለመቀጠል ስላልፈለጉ ብቻ እንዲፈርስ ሊደረግ አይገባም።

በመሆኑም የአመልካች ጥያቄ ውድቅ ተደርጎ ተጠሪዎች ያወጣነውን ወጪ እንዲተኩ እንዲወሰንልን ሲሉ መልስ ሰጥተዋል። በማስረጃነትም የተለያዩ ሰነዶችን እና የሰው ምስክሮችን አቅርበዋል።

በሌላ በኩል ተጠሪዎች በሐምሌ 8 ቀን 2008 ዓ.ም በተፃፈ ባቀረቡት የተከላኸነት ክስ የክላሽ ተከላኸ (አመልካች) በጋራ ያቋቋምነው ማህበር ስራ አስኪያጅ ሲሆኑ ከማህበሩ ከፍተኛ ገንዘብ በመውሰድ ለግል ጥቅማቸው አውለዋል፤ ለድርጅቱ ገንዘብ ያበደሩ በማስመለስ ለኪሳራ እንዲዳረግ እና የሰራተኞች ደመወዝ ባለመክፈሉ ምክንያት እንዲለቁ አድርገዋል፤ ለአባላት የትርፍ ድርሻ ክፍፍል ተደርጎም ሆነ ጠቅላላ ጉባኤ ተጠርቶ አያውቅም፤ አመልካች ድርጅቱን ሲመሩ የማህበሩ እዳ ባለመክፈላቸው ምክንያት የድርጅቱ ንብረቶች በባንክ እዳ ተሸጠዋል። ስለሆነም አመልካች (የክላሽ ተከላኸ) ከስራ አስኪያጅነታቸው እንዲነሱ እና የድርጅቱ ሂሳብ በአዲተር ተሰርቶ ለሚደርሰው ጉዳት ኃላፊ እንዲባሉልን በማለት ዳኝነት ጠይቀዋል።

የክላሽ ተከላኸ (አመልካች) ጥቅምት 15 ቀን 2009 ዓ.ም በተፃፈ ባቀረቡት መልስ የክላሽ ተከላኸ የድርጅቱን ዓላማ ለማሳካትና በቅንነት ለመስራት ተገቢውን ጥረት ሲያደርግ ቆይቶ አቶ ፋሲል ሙሉጌታ የተባሉ ግለሰብን በስራ አስኪያጅነት በመወከል ለስራ እና ለቤተሰብ

የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት

[Handwritten mark]

ጉዳይ ወደ አሜሪካን ሀገር ሄዷል። ከ2ኛ ተጠሪ ጋርም በአሜሪካን ሀገር ስለ ማህበሩ ስራ ውይይት አድርገዋል። የተከላሽ ከሳሶች አመልካች ወደ አሜሪካ እንዲሄድ ቢፈቅዱም የማህበሩን ንብረት እንደፈለጋቸው ለመጠቀም በማሰብ በተለይም 1ኛ ተጠሪ አመልካችን ከስራ አስኪያጅነት ስልጣን የማሰናት ስልጣን ሳይኖረው በተለያዩ ደብዳቤዎች ከስራ አስኪያጅነት ስልጣን እንዲነሳ በመጠየቅ አመልካች ለማህበሩ እንደይሰራ እንቅፋት ሲፈጥሩ ቆይተዋል። አመልካችም 1ኛ ተጠሪም ለማህበሩ ካበደሩት ገንዘብ ላይ ወስደዋል። የማህበሩ አባላት ሶስት ሲሆኑ 2ኛ ተጠሪ የሚኖሩት አሜሪካን ሀገር በመሆኑ እና ለአመልካች ከስራ አስኪያጅነት እንድንሳ ደብዳቤ በመጻፈቸው ስብሰባ መጥራት አልተቻለም፤ ተጠሪዎችም ስብሰባ እንዲጠራ ጠይቀው አያውቁም፤ ትርፍ ወደ ካፒታል እንዲያድግ ተደረገ እንጂ ለአባላት የተሰጠ የትርፍ ክክል የለም። አመልካች ከተጠሪዎች ጋር በመተባበር እና በሰላም መስራት ባለመቻሉ ድርሻው ተሰጥቶት ከማህበሩ እንዲሰናበት እና በሰላም እንድንለያይ ይህ ካልሆነም ማህበሩን በፍ/ቤት ውሳኔ እንድንስፈርስ ጥያቄ ቢያቀርብም ተጠሪዎች ፍቃደኛ ሳይሆኑ ቀርተዋል። በድርጅታችን ውስጥ በርድ የሚል መዋቅር ሳይኖር 2ኛ ተጠሪ ራሳቸውን የቦርድ ሰብሳቢ በማድረግ ለአመልካች ከስራ አስኪያጅነት ተነስተዋል የሚል ደብዳቤ በመጻፍና ሰነዶችንም ራሳቸው ለመረጡት ሰው እንዳስረክቡ አላስፈላጊ ትዕዛዞች በመስጠት በድርጅቱ ሰላም እንዳይኖር ስላደረጉ ማህበሩ ሊፈርስ ይገባል እንጂ አመልካች ከስራ አስኪያጅነት መሻር የለብኝም። አመልካች በተጠሪዎች ያልተገባ ድርጊት ምክንያት ማህበሩ እንዲፈርስ ጥያቄ በማቅረብ ብቻ ከስራ አስኪያጅነት እንዲሻር የሚደግጡት አግባብ የለም። ስለሆነም የተከላሽ ከሳሶች አቤታ ውድቅ ሊደረግ ይገባል በማለት መልስ ሰጥተዋል። የሰነድ እና የሰው ማስረጃም ዘርዘረው አቅርበዋል።

ፍ/ቤቱም ግራቶችን በቃል በሚያከራክርበት እና በሚመረምርበት ወቅት ግራቶች በቃል ያስመዘገቡት ክርክር በጽሑፍ አስቀድመው ካቀረቡት ክርክር የተለየ ባለመሆኑ እና ሙሉ ክርክራቸውም ከመዘገቡ ላይ የሠፈረ በመሆኑ ከዚህ ላይ አልሠፈረም። ፍ/ቤቱም የግራቶችን ክርክር ከመረመረ በኋላ አመልካች እንዲፈርስ የጠየቁትና ተጠሪዎች ሊፈርስ አይገባም ያሉት ስማሽ ኢንጅነሪንግ ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር ሊፈርስ አይገባም ወይስ አይገባም? እንዲሁም አመልካች (የከላሽ ተከላሽ) ከስራ አስኪያጅነት ስልጣናቸው ሊነሱ ይገባል ወይስ አይገባም? የሚሉትን ጭብጦች በዋናነት በመያዝ መዘገቡን አግባብነት ካላቸው የህግ ድንጋጌዎች ጋር በማገናዘብ እንደሚከተለው መርምሯል።

በመጀመሪያ ደረጃ የያዘነውን ጭብጥ ስንመለከት አመልካች በተጠሪዎች ላይ ክስ ያቀረቡት፣ ከፍ/ቤቱም ዳኝነት የጠየቁት ከተጠሪዎች ጋር በጋራ ያቋቋሙት የንግድ ማህበር

ጎ

Handwritten mark or signature at the top left corner.

እንዲፈርስ ይወሰንልኝ በማለት ሲሆን አመልካች የንግድ ማህበሩ ሊፈርስ ይገባል በማለት የጠየቁት በተጠሪዎች ህገ ወጥ ድርጊት ምክንያት በባለአክሲዮኖች መካከል ያለመተማመን እና ብርቱ ጭቅጭቅ ተፈጥሯል። በዚህም ምክንያት ማህበሩ አላማውን ሊያሳካ አልቻለም የሚሉ ምክንያቶችን በማቅረብ ነው። ተጠሪዎች በበኩላቸው አብዛኛውን የአክሲዮን ድርሻ በያዙት ማህበርተኞች መካከል የተፈጠረ ጭቅጭቅና ፀብ የለም፤ አመልካች በአባልነት መቀጠል ስላልፈለጉ ብቻ ማህበሩ ሊፈርስ አይገባም በማለት ተከራክረዋል። ከዚህ ላይ ማህበሩ በህግ አግባብ የተቋቋመ የንግድ ማህበር ስለመሆኑ እንዲሁም አመልካችና ተጠሪዎች የማህበሩ ባለአክሲዮኖች ስለመሆናቸው አከራካሪ አይደለም ማስረጃዎችም ቀርበዋል።

አከራካሪው ጉዳይ የንግድ ማህበሩ ሊፈርስ ይገባል ወይስ አይገባም? የሚለው ጉዳይ ሲሆን የንግድ ማህበሩ ሊፈርስ ይገባል ወይስ አይገባም? በሚለው ጭብጥ ላይ ምላሽ ለማግኘት ደግሞ በቅድሚያ የንግድ ማህበሮች የሚፈርሱበትን መንገድ እና ምክንያት ከህጉ አኳያ እንዲሁም አመልካች እና ተጠሪ ያቀረቡትን ክርክር እና ማስረጃ ከህጉ አኳያ መመርመሩ አስፈላጊ ነው። በቅድሚያ የንግድ ማህበሮች የሚፈርሱበትን መንገድ በተለይም በፍ/ቤት ውሣኔ የንግድ ማህበሮች የሚፈርሱበትን ምክንያት ማየቱም ተገቢ ነው።

በህግ አግባብ የተቋቋሙ የንግድ ማህበሮች ከተቋቋሙ በኋላ በህግ ወይም በፍ/ቤት በሚሠጥ ውሣኔ ወይም በማህበርተኞች ስምምነት ሊፈርሱ እንደሚችሉ ስለንግድ ማህበሮች በጠቅላላው በሚደነግገው የንግድ ህጉ ክፍል ከቁጥር 217 እና 218 ድንጋጌዎች መመልከት ይቻላል። እነዚህ ሶስት የንግድ ማህበር ማፍረሻ መንገዶች እያንዳንዱ ራሱን ችሎ የንግድ ማህበሩ እንዲፈርስ የሚያደረግ ህጋዊ ውጤትን የሚያስከትሉ ሲሆን በእያንዳንዱ የንግድ ማህበር ማፍረሻ መንገድ የንግድ ማህበሮች የሚፈርሱበት ምክንያት ደግሞ የተለያዩ መሆኑን ከላይ ከጠቀስናቸው ድንጋጌዎች መንዘብ ይቻላል። ከእነዚህ የንግድ ማህበር ማፍረሻ መንገዶች ውስጥ ለያዘነው ጉዳይ አግባብነት ያለው በፍ/ቤት ውሣኔ አማካኝነት የንግድ ማህበሮች የሚፈርሱበት አግባብ በመሆኑ ይህን የንግድ ማህበር ማፍረሻ መንገድ ለብቻ ከህጉ አኳያ መመልከቱ አስፈላጊ ነው።

የንግድ ማህበራት በፍ/ቤት ውሣኔ አማካኝነት እንዲፈርሱ የሚደረገው ይህም ማለት ፍ/ቤት የንግድ ማህበሮች እንዲፈርሱ የሚወሰነው ከማህበርተኞች አንዱ ወይም የተወሰኑ ማህበርተኞች ወይም ማንኛውም ጥቅም ያለው ሠው የንግድ ማህበሩ እንዲፈርስ ስልጣን ላለው ፍ/ቤት ጥያቄ /ክስ/ ሲያቀረቡ ነው ይህም ከን/ሀ/ቁ 218/1/2፣ 258/1፣ 278/1/ረ/፣ 303፣ 495/1/ሀ/3፣ 542/1፣ 543/2/ ድንጋጌዎች መመልከት ይቻላል። ከዚህ ላይ ማህበራት

Handwritten signature and official blue circular stamp of the Ethiopian Commercial Courts. The stamp contains the text 'የኢትዮጵያ ኢንዱስትሪ እና ምርት ቤት' and 'የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት'.

[Handwritten mark]

ያለበት መሠረታዊ ጉዳይ ፍ/ቤት የንግድ ማህበሩ እንዲፈርስ የሚወስነው መቼ እና በምን ምክንያት ነው? የሚለው ጉዳይ ነው። በአንድ የንግድ ማህበር ውስጥ ባለአክሲዮን የሆነ ሠው በዚህ ማህበር ውስጥ በህግ የተረጋገጡለት የተለያዩ መብቶች ያሉት ሲሆን ከእነዚህ ውስጥ አንዱ ባለአክሲዮን የሆነበት የንግድ ማህበር እንዲፈርስ የመጠየቅ መብት ነው። ማህበርተኛው ይህ መብት ያለው ቢሆንም ፍ/ቤቱ የንግድ ማህበሩ እንዲፈርስ የሚበይነው ግን እንዲሁ ማህበርተኛው ይህን መብቱን በመጠቀም ማህበሩ እንዲፈርስ ክስ ስላቀረበ ብቻ ሳይሆን የንግድ ማህበሩን ሊያስፈርስ የሚያስችል በቂ እና ትክክለኛ ምክንያት /Sufficient and good cause/ ያለ መሆኑን ማህበርተኛው ያስረዳ፤ ፍ/ቤቱም ማህበሩን ሊያስፈርስ የሚያስችል በቂ ምክንያት ያለ መሆኑን ያረጋገጠ ወይም የተገነዘበ ከሆነ ብቻ ነው። ይህንም ከላይ ከጠቀስናቸው ድንጋጌዎች ይዘት መረዳት ይቻላል። በዚህ ውጪ የንግድ ማህበሮች ጥያቄ ስላቀረበ ብቻ ወይም በማንኛውም ምክንያት እንዲፈርሱ የሚደረግ /የሚወሰን/ ከሆነ በንግድ ህጋችን እንዲሁም በሌሎች ህጎቻችን፣ ህገ መንግስቱን ጨምሮ የንግድ ማህበሮች እንዲቋቋሙ፣ እንዲስፋፋ እንዲደረግ የተደነገገበትን አላማ፣ የንግድ ማህበሮች እንደአይነታቸው እና ባህሪያቸው ለይቶ በህግ ልዩ ጥበቃ መስጠት ያስፈለገበትን አላማ፣ ህግ አውጪው ለማህበርተኛው ማህበሩ እንዲፈርስ የመጠየቅ መብት የሠጠበትን አላማ እንዲያሳካ የሚያደርግ አሉታዊ ውጤትን ያስከትላል።

የንግድ ማህበሮች በተለያዩ የንግድ፣ የኢኮኖሚ ስራዎች ላይ መሠማራት፣ መቋቋም ለአንድ ሀገር የኢኮኖሚ እድገትና እንቅስቃሴ ወሳኝ የሆነ ማይ ያላቸው ሲሆን የሀገራት ኢኮኖሚ እድገትም ከንግድ ማህበሮች መቋቋም ጋር የተያያዘ ነው። በመሆኑም የንግድ ማህበሮች መቋቋም፣ መስፋፋት ብሎም መፍረስ ከማህበርተኞች መብትና ጥቅም አልፎ በሰስተኛ ወገኖች /ለምሳሌ በሠራተኞች፣ ከማህበሩ ጋር የውል ግዴታ በሚገቡ ሠዎች በገንዘብ ጠያቂዎች ወዘተ.../መብትና ጥቅም ላይ እንዲሁም በአጠቃላይ የሀገር ኢኮኖሚ እድገትና እንቅስቃሴ ላይ አዎንታዊ/አሉታዊ ውጤት የሚያስከትል በመሆኑ የንግድ ማህበራት ጉዳይ በተለይም የንግድ ማህበራት መፍረስ ጉዳይ በአግባቡ እና በጥንቃቄ ሊታይ የሚገባው ጉዳይ መሆኑን ከአጠቃላይ የንግድ ህጉ ይዘት መገንዘብ ይቻላል።

ህ በፍ/ቤት ውሳኔ አማካኝነት የንግድ ማህበሮች እንዲፈርሱ ሊያስደርጉ /ሊያስወስኑ/ የሚያስችሉ በቂ እና ትክክለኛ ምክንያቶች ምን ምን እና ምን አይነት ውጤት ሊያስከትሉ የሚያስችሉ ምክንያቶች እንደሆኑ በን/ሀ/ቁ 218/2/ ስር የተመለከተ ሲሆን የዚህን ድንጋጌ አቀራረጽ /ይዘት/ በንመለከት ደግሞ ድንጋጌው የያዘው ዝርዝር ያለቀለት ዝርዝር /Exhaustive

[Handwritten signature]

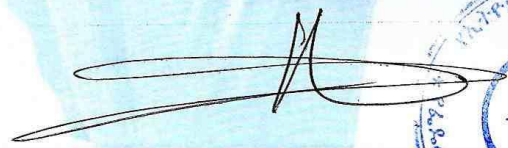

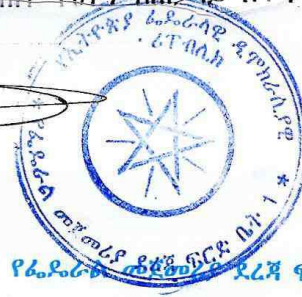
~~1/5~~

list/ ላይሆን ያላለቀለት ዝርዝር /Illustrative list/ ነው። በመሆኑም በድንጋጌው ስር ያልተጠቀሰ ምክንያት እንደ በቂ ምክንያት ተደርጎ ሊወሰድ፣ በዚህ ምክንያትም ፍ/ቤቱ ማህበሩ እንዲፈረስ ሊወሰን ይችላል። ከዚህ ላይ በዋናነት ሊታይ የሚገባው ጉዳይ የቀረበው ምክንያት ማህበሩን ሊያስፈርስ የሚያስችል በቂ እና ትክክለኛ ምክንያት ተደርጎ ሊወሰድ ይችላል ወይስ አይችልም? የሚለው ጭብጥ ሲሆን የቀረበው ምክንያት በቂ ነው ወይስ አይደለም? የሚለው ጥያቄ ምላሽ ለመስጠት ደግሞ ከላይ የገለጽነውን የህጉን አላማ፣ የንግድ ማህበሩ ህልውና መቆየት ከሚያስገኘው ጥቅም፣ ከሚያስከትለው ጉዳት አኳያ ሊታይ እና ሊመዘን ይገባል። ማህበሩን ለማስፈረስ የቀረበው ምክንያት ወይም ችግር የንግድ ማህበሩ የተመሠረተበትን አላማ በሙሉ እንዲያሳካ ወይም ማላካት ከማይችሉበት ደረጃ ላይ ያደረሰ ከሆነ፣ የንግድ ማህበሩ ህልውና መቆየት ከንግድ ማህበሮች መቋቋም እና መስፋፋት የሚፈለገውን እና የሚጠበቀውን አዎንታዊ ውጤት ማስገኘት /ማበርከት/ የማይችል፣ ከጥቅሙ ይልቅ ጉዳቱ የሚያመዘን ከሆነ የዚህ ማህበር ህልውና መቆየት፣ በማህበሩ፣ በማህበርተኞች እና በሶስተኛ ወገኖች መብትና ጥቅም ላይ ጉዳት የሚያስከትል በመሆኑ የቀረበው ምክንያት ማህበሩ እንዲፈረስ ሊያስወስን የሚያስችል በቂ እና ትክክለኛ ምክንያት ተደርጎ ሊወሰድ ይችላል።

ከላይ እንደገለጽነው በፍ/ቤት በሚሠጠው ውሳኔ አማካኝነት የንግድ ማህበሮች እንዲፈረሱ ሊያስደርጉ የሚያስችሉ በቂ እና ትክክለኛ ምክንያቶች ምን ምን እንደሆኑ በ/ህ/ቁ 218/2/ ስር የተመለከቱ ሲሆን ከእነዚህ ምክንያቶች አንዱ በማህበርተኞች መካከል ብርቱ ጭቅጭቅና አለመግባባት መፈጠር ነው /Serious disagreement/ በመጀመሪያ የማህበሩ አባላት ማህበሩ የተመሠረተበትን አላማዎች በአግባቡ ማላካት ይችል ዘንድ ተግባብተው እና ተስማምተው በጋራ መስራት ይጠበቅባቸዋል። ማህበርተኞች ይህን ማድረግ ሲኖርባቸው በመካከላቸው አለመስማማት እና ብርቱ የሆነ ጭቅጭቅ ከተፈጠረ ማህበርተኛው /ኞች/ ይህን ምክንያት መሠረት በማድረግ ማህበሩ እንዲፈረስ ለፍ/ቤት ክስ በማቅረብ ማህበሩን ማስፍረስ ይችላሉ።

ከዚህ ላይ ግን ሊታይ የሚገባው ጉዳይ በማህበርተኞች መካከል ማህበሩን ሊያስፈርስ የሚችል ብርቱ ጭቅጭቅና አለመግባባት ተፈጥሯል የሚባለው መቼ እና ከምን ጋር በተያያዘ አለመስማማት ሲፈጠር ነው? የሚለው ጉዳይ ነው። በህጉ ላይ ብርቱ ጭቅጭቅ እና አለመግባባት ተፈጥሯል የሚባለው መቼ እንደሆነ ትርጉም አልተሠጠበትም የተቀመጠው በጥቅሉ ነው። በመሆኑም ለዚህ ጉዳይ ምላሽ ለመስጠት የህጉን አጠቃላይ አላማ ማየት እና

የፌዴራል ግብርና ግብርና ግብርና ደረጃ ፍርድ ቤት

[Handwritten mark]

ከዚህ ከህጉ አላማ አኳያ ሊታይ እና ሊመዘን ይገባል። በመሆኑም በማህበርተኞች መካከል ብርቱ ጭቅጭቅና አለመግባባት ተፈጥሯል የሚባለው ይህ ምክንያትም ማህበሩን ሊያስፈርስ የሚያስችል በቂ እና ትክክለኛ ተደርጎ ሊወሰድ የሚችለው በማህበርተኞች መካከል የተፈጠረ ማንኛውም አይነት አለመግባባት እና ጭቅጭቅ ሳይሆን ከማህበሩ ስራ እና አላማ ጋር በተያያዘ መሠረታዊ በሆኑ ጉዳዮች ጋር በተገናኘ በማህበርተኞች መካከል አለመስማማት እና ጭቅጭቅ የተፈጠረ ሲሆን እና ይህ አለመግባባትም ማህበሩ የተቋቋመበትን አላማ እንዲያሳካ የሚያደርግ ከሆነ ነው።

ከዚህ ውጪ ማህበሩ ወይም ማህበርተኞች ወይም የማህበሩ አስተዳዳሪዎች በሰሩት ስራ ወይም በወሰኑት ውሳኔ ሌላ ማህበርተኛ ተጠቃሚ ወይም ደስተኛ ካለመሆን ጋር በተያያዘ የሚፈጠር አለመግባባት ህጉ ለማለት እንደፈለገው አይነት አለመግባባት ወይም ጭቅጭቅ ተፈጥሯል ሊባል አይችልም ከዚህ በተጨማሪ ማህበርተኛው አለመግባባት ወይም ጭቅጭቅ ተፈጥሯል ለማለት የቀረበው ምክንያት ወይም ችግር በህጉ ላይ መፍትሄ የሚያስገኝበት ወይም የሚፈታበት መንገድ ከተቀመጠ ማህበርተኛው በቅድሚያ መጠቀም ያለበት ይህን በህጉ ላይ የተቀመጠውን አማራጭ መፍትሄ ሊሆን ይገባል። የማህበር መፍረስ በመፍትሄነት ሊወሰድ የሚገባው ችግሩ የሚፈታበት አማራጭ መፍትሄ ሳይኖር ሲቀር በመጨረሻ መፍትሄነት /last resort/ ሊሆን ይገባል።

ከላይ በዝርዝር ካየናቸው እና ከገለጽናቸው ትንታኔዎች አኳያ የያዘነውን ጉዳይ ስንመለከት አመልካች የንግድ ማህበሩ ሊፈርስ ይገባል በማለት የጠየቁት በተጠሪዎች ህገ ወጥ ድርጊት ምክንያት በባለአክሲዮኖች መካከል ያለመተማመን እና ብርቱ ጭቅጭቅ ተፈጥሯል። በዚህም ምክንያት ማህበሩ አላማውን ሊያሳካ አልቻለም በማለት ሲሆን በተጠሪዎች የተፈፀሙና ማህበሩን ለማፍረስ በቂ ናቸው ያሏቸው ምክንያቶች ደግሞ አመልካች የድርጅቱን ዓላማ ለማሳካት ተገቢውን ጥረት ቢያደርግም ተጠሪዎች የማህበሩን ንብረት እንደፈለጋቸው ለመጠቀም በማሰብ 1ኛ ተጠሪ ስራ አስኪያጅን የማሰናበት ስልጣን ሳይኖረው በተለያዩ ደብዳቤዎች ከስራ አስኪያጅነት ስልጣኔ እንዲነሳ በመጠየቅ ለስራዬ እንቅፋት ሆነዋል፤ አመልካች ድርሻዬ ተሰጥቶኝ ከማህበሩ እንዲሰናበት እና በሰላም እንድንለያይ ይህ ካልሆነም ማህበሩን በፍ/ቤት ውሳኔ ማህበሩን እንድናስፈርስ ጥያቄ ባቀርብም ተጠሪዎች ፍቃደኛ ሳይሆኑ ቀርተዋል፤ በድርጅቱ ውስጥ ቦርድ የሚል መዋቅር ሳይኖር 2ኛ ተጠሪ ራሳቸውን የቦርድ ሰብሳቢ በማድረግ ለአመልካች ከስራ አስኪያጅነትህ ተነስተሃል የሚል ደብዳቤ በመጻፍና

[Handwritten signature]

የፌዴራል መንግሥት ደረጃ ፍርድ ቤት

[Handwritten mark]

ሰነዶችንም ራሳቸው ለመረጡት ሰው እንዳስረክብ አላስፈላጊ ትዕዛዝ ሰጥተዋል፤ በፍቤትም ክስ አቅርበዋል የሚሉ ናቸው።

አመልካች እና ተጠሪዎች ያቋቋሙት ማህበር የተቋቋመበትን እና በመመስረቻ ጽሑፍ አንቀጽ 4 ስር ያስቀመጣቸውን አላማዎች በአግባቡ በማሳካት ማህበርተኞችን ብሎም ሰስተኛ ወገኖችን ተጠቃሚ ማድረግ ይችል ዘንድ ማህበርተኞች በመግባባት እና በመተባበር መስራት፤ የተጠሪዎቻቸውን ግዴታ በአግባቡ መወጣት፤ የማህበሩ ስራ አስኪያጅም ማህበሩን በህጉ፤ በመ/ጽሑፍ እና መ/ደንቡ መሠረት በአግባቡ መምራት እና ማስተዳደር፤ መፈፀም ያለባቸውን ተግባር በጊዜው መፈፀም ይጠበቅባቸዋል።

የማህበሩ ባለ አክሲዮኖች በህጉ፤ በመ/ደንቡ መሠረት ግዴታቸውን እየተወጡ ካልሆነና የማህበሩን እና የማህበርተኞችን መብትና ጥቅም የሚጎዳ ተግባር ፈጽመዋል የሚባል ከሆነ ህጉ ለእነዚህ አይነት ችግሮች መፍትሄ ያስቀመጠ በመሆኑ ስራ አስኪያጁ /አመልካች/ መጠቀም ያለባቸው ህጉ ያስቀመጠው አማራጭ መፍትሔ ሲሆን ይገባል። የማህበሩ አባላት አመልካች ከስራ አስኪያጅነት እንዲነሱ ጥያቄ ካቀረቡ፤ በፍ/ቤትም ክስ ካቀረቡ እንዲሁም ህጉና መ/ደንቡ ከሚፈቅደው አሰራር ውጪ ደብዳቤ ከፃፉ ስራ አስኪያጁ ይህ ጥያቄ ተገቢነት የለውም የሚሉ ከሆነ ይህ ተግባር እንዲቆም ህጉን መሰረት አድርገው መጠየቅ ወይም ክስ በቀረበባቸው ጉዳይ ላይ ማስረጃ አቅርበው መከራከር ከሚችሉ በቀር የእነዚህ ተግባሮች መፈፀም አለመፈፀም ብቻውን ማህበሩን ሊያስፈርስ የሚያስችሉ በቂ ምክንያት ተደርገው ሊወሰዱ አይችሉም። ከእነዚህ ተግባሮች መፈፀም እና አለመፈፀም ጋር በተያያዘ የሚፈጠር አለመግባባት ቢኖር እንኳ ይህ አይነት አለመግባባት ማህበሩን ሊያስፈርስ የሚያስችል ከማህበሩ ስራ ጋር በተያያዘ መሠረታዊ በሆነ ጉዳይ ላይ በማህበርተኞች መካከል ብርቱ የሆነ ጭቅጭቅ ተፈጥሯል፤ የንግድ ማህበሩም ህልውናውን እንዲያጣ የሚያደርጉ አለመግባባቶች ተከስተዋል፤ ወደፊትም ቢሆን ማህበሩ የተቋቋመበትን አላማ ማሳካት አይችልም ወይም ማሳካት ከማይችልበት ደረጃ ላይ ደርሷል የሚያስብል አይደለም። በአጠቃላይ በአመልካች እና በተጠሪዎች የተቋቋመው ስማሽ ኢንጅነሪንግ ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር የሚፈርስበት በቂ ምክንያት የሌለ በመሆኑ አመልካች ማህበሩ እንዲፈርስ ይወሰንልን በማለት ያቀረቡትን ጥያቄ ፍ/ቤቱ አልተቀበለውም።

ማህበሩ ሊፈርስ አይገባም ከተባለ ደግሞ አመልካች በአማራጭ በጠየቁት ዳኝነት መሠረት እንዲሁም በ/ህ/ቁ 310፣ 258፣ 259፣ 261፣ 511 በተመለከተው አግባብ ማህበር እንዲፈርስ ከማድረግ ይልቅ አመልካች ድርሻቸው ተሰጥቷቸው ከማህበር አባልነታቸው

[Handwritten signature]

የፌዴራል መንግሥት ዲሞክራሲያዊ ጠቅላይ ፍርድ ቤት

[Handwritten mark]

እንዲወጡና የማህበሩን ህልውና ለማስቀጠል ስለሚገባ አመልካች ከማህበር አባልነታቸው ሊወጡ ይገባል ተብሎ ፍርድ ተሰጥቷል።

ስለሆነም አመልካች ከማህበር አባልነታቸው ሲወጡ የሚከፈላቸውን ድርሻና ኪሳራም ካለ ማወቅ እንዲቻል የስማሽ ኢንጅነሪንግ ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበርን ሂሳብ እና ንብረት ሊጣራ የሚገባው በመሆኑ ይህንኑ የመያጣራ ባለሙያ በፍ/ቤቱ ሬጅስትራር በኩል ሊሾም ይገባል ተብሎ ፍርድ ተሰጥቷል።

አመልካች ከስማሽ ኢንጅነሪንግ ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር አባልነታቸው እንዲወጡ የተወሰነ በመሆኑ ተጠሪዎች አመልካች ከስራ አስኪያጅነት ሊሻሩ ይገባል በማለት ያቀረቡት የተከላሽነት ክስ እንዲሁም በመዝገብ ቁጥር 245979 አመልካች ከማህበር አባልነት እንዲወጡ ይወሰንልን በማለት ያቀረቡት ክስ በዚህ ቀሪ ሆኗል።

ውሳኔ

1. ስማሽ ኢንጅነሪንግ ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር ሊፈርስ አይገባም።
2. አመልካች ከስማሽ ኢንጅነሪንግ ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር አባልነታቸው እንዲወጡ ተወስኗል።
3. አመልካች ከማህበር አባልነት ሲወጡ የሚደርሳቸውን ትርፍና ኪሳራ ማወቅ እንዲቻል ማህበሩ ከተቋቋመበት ጀምሮ ይህ ውሳኔ እስከተሰጠበት ጊዜ ድረስ ያለውን የስማሽ ኢንጅነሪንግ ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበርን ሂሳብ እና ንብረት የሚያጣራ ባለሙያ በፍ/ቤቱ ሬጅስትራር በኩል ይሾም። የሚሾመው ሂሳብና ንብረት አጣሪም የማጣራት ስራውን በአጭር ጊዜ ውስጥ በማጠናቀቅ ሪፖርቱን ለፍ/ቤቱ ያቅርብ።
4. አመልካች ከማህበር አባልነታቸው እንዲወጡ ውሳኔ መሰጠቱን ተከትሎ ማህበሩ መደበኛ ስራውን ስራ ማከናወን እንዲችል ተጠሪዎች ይህ ውሳኔ በተሰጠ በ45 ቀናት በአመልካች ምትክ ሌላ ማህበርተኛ እንዲገባ በማድረግ ወይም የአክሲዮን ድርሻቸውን በማስተካከል ለፍ/ቤቱ ሪፖርት ያቅርቡ። ተጠሪዎች በዚህ ጊዜ ውስጥ ይህን ማድረግ የማይችሉ ከሆነ አመልካች ማህበሩ እንዲፈርስ አቤቱታ ማቅረብ ይችላሉ።
5. ወጪና ኪሳራ ተጠሪዎች ለጠበቃ የክፍሉትን ብር 70,000.00 (ሰባ ሺህ ብር) አመልካች ለተጠሪዎች ይክፈሉ።

ትዕዛዝ

- ይግባኝ ለጠየቀ መዝገቡ ተገልብጦ ይሰጠው።
- በመ/ቁ 245979 አመልካች ከማህበር አባልነት እንዲወጡ የቀረበው የዳኝነት ጥያቄ በዚህ መዝገብ ምላሽ ያገኘ በመሆኑ ሁለቱም መዝገቦች ተዘግተው ወደ መዝገብ ቤት ተመልሰዋል።

[Handwritten signature]

Page

የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት

9

179280

ጥር 20 ቀን 2011 ዓ/ም

ዳኛ:- አሸናፊ ሰሜኛ

ከሳሾች:-1ኛ/ ዶ/ር ጌታሁን ይትባረክ ገብረክርስቶስ ጠበቃ ኢሳያስ ከልሌ ቀረቡ

2ኛ) አቶ ሲሳይ አበበ ሽመልስ

ተከላሾች:-1ኛ) ዶ/ር አክዘ ጠዓመ ዋሴ :-ጠበቃ ግርማ ሀይሌ ቀረቡ

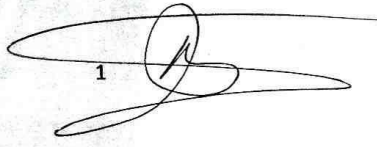
2ኛ) ቅዱስ ያሬድ ሆስፒታል :-ጠበቃ እንደወ ሰማ ቀረቡ

መዝገቡ ለዛሬ የተቀጠረው ለምርመራ ተብሎ ሲሆን ተመርምሮ ተከታዩ ብይን ተሰጥቷል።

ብይን

ለዚህ ብይን መነሻ የሆነው ከሳሾች ጥቅምት 12 ቀን 2011 ዓ/ም በተጻፈ ያቀረቡት የክስ አቤቱታ እና ታህሳስ 17 ቀን 2011 ዓ/ም በተጻፈ ያቀረቡት አቤቱታ ሲሆኑ ከሳሾች ያቀረቡት የክስ አቤቱታ ይዘትም ሲታይ 1ኛ ተከላሽ በ01/13/2010 ዓ/ም በውልና ማስረጃ ያጸደቁት ቃል ጉባኤ የከሳሾችን መብትና ጥቅም የሚህክ በመሆኑ እንዲሻርላቸው እንዲሁም 1ኛ ተከላሽ አጥፍቷል የሚሏቸውን ጥፋቶች በመዘርዘር 1ኛ ተከላሽ ከ2ኛ ተከላሽ ማህበር እንዲሰናበት የሚጠይቅ ሲሆን ከሳሾች ታህሳስ 17 ቀን 2011 ዓ/ም ያቀረቡት አቤቱታ ይዘትም ከሳሾች በ2ኛ ተከላሽ ማህበር ውስጥ አነስተኛ ባለአክሲዮኖች መሆናቸው ገልጸው ማህበሩም በአሁኑ ሰዓት እየተጻጸረ የሚገኘው ከፍተኛ ባለአክሲዮን በሆኑት ቤተሰቦች በመሆኑ ጉዳት እየደረሰባቸው የሚገኝ መሆኑን ገልጸው ባላቸው የአክሲዮን ድርሻ መጠን ፍርድ ቤቱ አቶ ቢፍቱ ቦጋለን የ2ኛ ተከላሽ ማህበር ተቆጣጣሪ አድጎ እንዲሾምላቸው የሚጠይቅ ነው።

ተከላሾች በከላሾች በቀረበው የክስ አቤቱታ ላይ ህዳር 28 ቀን 2011 ዓ/ም በተጻፈ የመከላከያ መልሳቸውን ያቀረቡ ሲሆን ባቀረቡት የመከላከያ መልስም የመጀመሪያ ደረጃ መቃወሚያ እና የፍሬ ነገር መልስ ሰጥቷል።ተከላሾች ባቀረቡት የመጀመሪያ ደረጃ መቃወሚያም ሃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር የሚመራው በንግድ ህጉ ከአንቀጽ 510-560 ባሉት ድንጋጌዎች መሆኑን በነዚህ ድንጋጌዎች መሰረት ሃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር ውስጥ አባል የሆነ ሰው

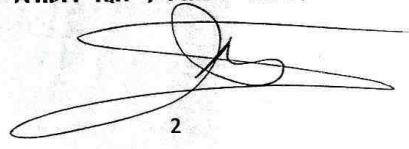
1

የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት

ቻ

ከማህበሩ ሊሰናበት የሚችል ስለመሆኑ የተመለከተ ድንጋጌ የለም አባል እንዲሰናበት የሚፈቀድ ድንጋጌም የሌለ መሆኑን የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት በመ/ቁ 141361 የህግ ትርጉም የሰጠበት መሆኑን እንዲሁም በተመሳሳይ ክላሾች ቃለ ጉባዔ እንዲሻርላቸው መሰረት ያደረጉት የንግድ ህጉን አንቀጽ 416 መሆኑን ይህ ድንጋጌ ድግሞ በአክሲዮን ማህበራት ላይ ተፈጻሚነት ከሚኖረው በቀር ሃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር ላይ ተፈጻሚነት የሌለው መሆኑን በመሆኑም አግባብነት ባለው ህግና መመሰረቻ ጽሁፍ መሰረት የጸደቅን ቃለ ጉባኤ ይሻርልን በማለት በክላሾች የቀረበው ክስ የክስ ምክንያት የሌለው ስለሆነ የክላሾች ክስ ወድቅ ተደርጎ ከበቂ ወጪና ኪሳራ ጋር እንሰናበት በማለት ጠይቋል።በፍሬ ነገሩ ላይ መልስ ሰጥቷል።

ተክላሾች ክላሾች ባቀረቡት አቤቱታ ላይም አስተያየት የሰጡ ሲሆን የሰጡት አስተያየት ይዘትም ተቆጣጣሪ የሚመደበው በማህበሩ ጠቅላላ ጉባኤ መሆኑን የንግድ ህጉ አንቀጽ 538 እና 374ም ለአነስተኛ ባአክሲዮኖች ተቆጣጣሪ የሚመደብ ስለመሆኑ የማይደነግግ መሆኑን ክላሾች ተቆጣጣሪ እንደሚደብላቸው መጠየቅ ያለባቸው እራሱን በቻለ መዝገብ ዳኝነት ከፍለው እንጂ በዚህ መዝገብ ይህ አቤቱታ ሊስተናገድ የማይገባው መሆኑን ክላሾች በተቆጣጣሪነት እንዲሾምላቸው የጠየቁት ግለሰብ ከማህበሩ በችሎታ ማነስ የተሰናበት መሆኑን ይህም ግለሰብ በተቆጣጣሪነት እንዲመደብላቸው ክላሾች የጠየቁት ሌሎች የማህበሩን ሰራተኞች ለማወክ ተስቦ መሆኑን ክላሾች በመመስረቻ ጽሁፍ መሰረት ተቆጣጣሪ እንደሚመደብ ጠቅላላ ጉባኤ እንዲጣራ ያላደረጉ መሆኑን ተቆጣጣሪ ይመደብ እንኳን ቢባል ሊመደብ የሚገባው ገለልተኛ የሆነ አካል መሆኑን 1ኛ ክላሽ በመ/ቁ 172041 የ2ኛ ተክላሽ ማህበርን ሀብትና ንብረት የሚመረምር አዲትር እንዲሾም ጠይቀው ችሎቱ በሰጠው ትዕዛዝ መሰረት በሬጅስተራር በኩል አዲትር እንዲመደብ የተደረገ መሆኑን ክላሾች ከላይ በተጠቀሰው መዝገብ ያላቀረቡትን አዲስ ክርክር በዚህ መዝገብ አዲትር እንዲሾምላቸው መጠየቃቸው አግባብነት የሌለው መሆኑን ቀደም ሲል የተመደው አዲትርም አሁን ክላሾች እንዲሰራ የጠየቁትን ስራ የሚሰራ መሆኑን በንግድ ህጉ አንቀጽ 538 መሰረትም አዲትር የሚሾመው ማህበሩ ከ20 በላይ አባላት ያሉት እንደሆነ መሆኑን የማህበሩ ሂሳብ በየአመቱ በተፈቀደለት አዲትር እየተሰራ መሆኑን ክላሾች ጉዳት እየደረሰብን ነው ከሚሉ በቀር ጉዳት እየደረሰባቸው ስለመሆኑ ያቀረቡት ማስረጃ የሌለ መሆኑን ገልጸው ክላሾች ተቆጣጣሪ ይመደብልን ሲሉ ያቀረቡት አቤቱታ ወድቅ እንዲሆን ጠይቋል።

2

የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት

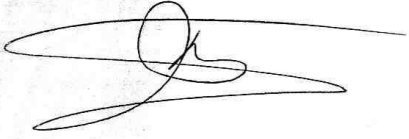
ፍርድ ቤቱም ተከላኞች ባቀረቡት የመጀመሪያ ደረጃ መቃወሚያ ላይ ታህሳስ 24 ቀን 2011 ዓ/ም እንዲሁም ከላኞች ታህሳስ 17 ቀን 2011 ዓ/ም ባቀረቡት አቤቱታ ላይ ጥር 10 ቀን 2011 ዓ/ም በዋለው ችሎት የግራ ቀኙን ክርክር የሰማ ሲሆን ዝርዝሩም ከመዝገቡ ሰፍሮ ይገኛል።

ፍርድ ቤቱም ከላኞች ያቀረቡት የክስ አቤቱታ የክስ ምክንያት አለው ወይስ የለውም እንዲሁም ከላኞች ተቆጣጣሪ ሊመደብላቸው ይገባል ወይስ አይገባም የሚለውን ነጥብ እንደሚከተለው መርምሮታል።

የመጀመሪያውን ነጥብ በተመለከተ ሐላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር የሚገዛው በንግድ ህጉ ከአንቀጽ 510-560 ባሉት ድንጋጌዎች ነው። በነዚህ ድንጋጌዎች ውስጥ በሐላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር ውስጥ አባል የሆነ ሰው ከማህበሩ ሊሰናበት የሚችልበት አግባብ አልተመለከተም። ይሁን እንጂ በዚህ መልኩ የተቀመጠ ድንጋጌ ባይኖርም አጠቃላይ የሃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበርን ባህርያት ማየት አስፈላጊ ነው።

በዚህ አንጻር ሐላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር ምንም እንኳን በአብዛኛው እንደ ካፒታል ማህበር (associations of capital) ማህበር የሚወሰድ ቢሆንም የማህበሩ አባላት መተዋወቅ እና የአባላቱ መላካም ግኑኝነት አስፈላጊ ነው ይህም የሃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር ባህሪ ከሽርክና ማህበራት (partnership) ጋር ያለውን ተመሳሳይነት ያሳያል በተግባርም ሀላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር የሚመሰረተው በቤትሰብ ወይም በቅርብ በሚተዋወቁ ሰዎች ነው።

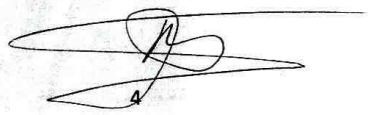
ሀላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር ከሽርክና ማህበሮች ጋር የሚጋራው ባህሪ አለው ከተባለ ደግሞ በንግድ ህጉ አንድ ሃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር አባል ተገዶ ከማህበሩ እንዲወጣ (exclusion of member) የተመለከተ ድንጋጌ ባለመኖሩ ብቻ የማህበር አባል ከአባልነቱ እንዲወገድ የቀረበ ክስ የክስ ምክንያት የለውም የሚባልበት ህጋዊ ምክንያት የለም የንግድ ህጉም ስለ ሃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር በሚደነገገው ክፍል ውስጥ ስለ አባላት ተግዶ የመውጣት ጉዳይ ዝምታን (silent) የመረጠ ቢሆንም አባል እንዲወጣ ሊጠይቅ አይችልም የሚል መደምደሚያ ላይ የሚያደርስ አይደለም። በመሆኑም ሃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር ካለው አጠቃላይ ባህሪ አንጻር ከላኞች ያቀረቡት የክስ አቤቱታ የክስ ምክንያት የለውም ሲባል አይችልም።

ሌላው ተከላሾች የከላሾች ክስ የክስ ምክንያት የለውም ሲሉ ያቀረቡት ክርክር ከላሾች ቃል ጉባኤ እንዲሻርላቸው የጠቁት የንግድ ህጉን አንቀጽ 416 መሰረት በማድረግ ነው ይህ ድንጋጌ ደግሞ ሃላፊነቱ ለተወሰነ የግል ማህበር ተፈጻሚነት የለውም በማለት ነው።

ሀላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር ከአክሲዮን ኩባንያ ጋር የሚጋራው ባህሪያት ያሉት ስለመሆኑ ከንግድ ህጉ ድንጋጌዎች መረዳት ይቻላል። በንግድ ህጉ ስለ ሃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር በሚደነገገው ክፍል ውስጥ ከንግድ ህጉ እንቀጽ 416 ጋር ተመሳሳይ ድንጋጌ አለመኖሩ የንግድ ህጉ አንቀጽ 416 ለሃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር ተፈጻሚነት የለውም ሊባል አይችልም በተለይም ይህ ድንጋጌ ለአንስተኛ ባለአክሲዮኖች ጥበቃ ለማድረግ የተቀረጸ ከመሆኑ አንጻር ሃላፊነቱ ለተወሰነ የግል ማህበር ካለው ባህሪ አንጻር አመሳሰሎ(analogy) መጠቀም አስፈላጊ ነው። በመሆኑም ተከላሾች ከላሾች ቃል ጉባኤ እንዲሻርላቸው ያቀረቡት ክስ የክስ ምክንያት የለውም በማለት ያቀረቡት ክርክር ፍርድ ቤቱ አልተቀበለውም ።

ሁለተኛውን ነጥብ በተመለከተ ከላሾች ባቀረቡት አቤቱታ ተቆጣጣሪ እንዲመደብላቸው ጠይቋል። በንግድ ህጉ አንቀጽ 368 (2) ከማህበሩ ካፒታል ቢያንስ 20 ፐርሰቱን የያዙት ባለ አክሲዮኖች በራሳቸው የተመረጠ ተቆጣጣሪ ሊኖራቸው እንደሚችል ተመልክቷል። የዚህ ድንጋጌ አላማም የአነስተኛ ባለአክሲዮኖች ጥበቃ ለማድረግ ስለመሆኑ የድንጋጌው ይኸተም ያስረዳል። በርግጥ የንግድ ህጉ አንቀጽ 538 ሃላፊነቱ ለተወሰነ የግል ማህበር ተቆጣጣሪ እንዲመድብ ግድ የሚሆነው የማህበሩ አባላት ከ20 ያላነሱ ሲሆን መሆኑን ይደነገጋግል ይሁን እንጂ ይህ ድንጋጌ የማህበሩ አባላት ከ20 ያነሱ ቢሆንም በማህበሩ መመስረቻ እና መተዳዳሪያ ድንብ መሰረት ተቆጣጣሪ እንዲመደብ ከተስማሙ ስምምነታቸውን እና በንግድ ህጉ ስለ አክሲዮን ኩባንያዎች የተደነገጉትን ድንጋጌዎች መሰረት በማድረግ ተቆጣጣሪ የማይመድብበት ህጋዊ ምክንያት የለም። ነገር ግን ከላሾች በዚህ መዘገብ የጠየቁት 1ኛ ተከላሽ ከማህበሩ እንዲለናብት እና በቀን 01/13/2010 ዓ/ም ተደርጎ የጸደቀው ቃል ጉባኤ ይሻርልን የሚል ከመሆኑ አንጻር እና ተቆጣጣሪ ይሾምልኝ የሚለው ዳኝነት ራሱን የቻለ የክስ ምክንያት የለው በመሆኑ ልክ ጊዜያዊ ውጤት(provisional remedies) እንደላቸው የዳኝነት ጠይቁዎች ሊታይ የሚገባው ካለመሆኑም በላይ እራሱን በቻለ ክስ ዳኝነት ተክፍሎት ሊቀርብ የሚገባው ነው። በመሆኑም ፍርድ ቤቱ ከላሾች ተቆጣጣሪ ይሾምልን በማለት ታህሳስ 17 ቀን 2011 ዓ/ም ያቀረቡትን አቤቱታ ፍርድ ቤቱ አልተቀበለውም።

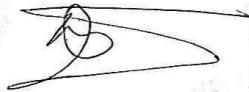

የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት

ትዕዛዝ

በፍሬ ጉዳዩ ላይ ክስ ለመስማት ለ የሙከራ 12 ቆይታ

ጊዜ 9/2 ሂደት ስ:30 ተከፈ

መ/ቁ:- 179280

ቀን :-30/04/2012

ዳኛ:አሸናፊ ለሚቻ

ከሳሾች:- 1ኛ) ዶ/ር ጌተሁን ይትባረክ } ክጠበቃ ኢሳያስ ክልሌ:- ቀረቡ
2ኛ) ሲሣይ አበበ }

ተከሳሾች:- 1ኛ) ዶ/ር አከዛ ጠግመ:- ጠበቃ ግርማ ሀይሌ:- ቀረቡ
2ኛ) ቅዱስ ያሬድ ኃ/የተ/የግል/ማህበር :- አልቀረቡም

መዝገቡ ለዛሬ የተቀጠረው ለምርመራ ተብሎ ሲሆን ተመርምሮ ተከታዩን ፍርድ ተሰጥቷል።

ፍርድ

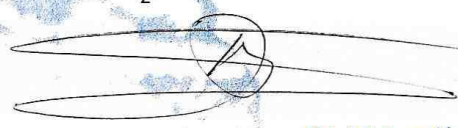
ለዚህ ፍርድ መነሻ የሆነው ከሳሾች ጥቅምት12/2011ዓ.ም ያቀረቡት የክስ አቤቱታ ሲሆን ይዘቱም ከሳሾች የ2ኛ ተከሳሽ ማህበር ባለአክሲዮኖች መሆናቸውን 1ኛተከሳሽ ከከሳሾች እውቅና ውጪ፤ያለ ጠቅላላ ጉባኤ ጥሪ ለብቻው ቃልጉባኤ በመያዝ ከማህበሩ መተዳደሪያ ደንብ እና ከሕግ ውጪ ለ2ኛ ተከሳሽ ማህበር ሥራ አስኪያጁ የሾመ መሆኑን 1ኛ ተከሳሽ ከ2ኛ ተከሳሽ ጋር ተመሳሳይ ሥራ የሚሰራ ተቋም ከባለቤታቸው ጋር ከፍተው የ2ኛ ተከሳሽን ደንበኞችና አሰራሮች ወደራሳቸው ተቋም አየወሰዱ መሆኑን፤በ2ኛ ተከሳሽ ሥም ከአምቦ እና ኢኳተርያል የህክምና ዕቃ አቅርቦቶች ወስደው እራሳቸው በመሰረቱት የህክምና ተቋም ውስጥ የህክምና መሳሪያዎች እየተገለገሉበት የሚገኙ መሆኑን፤የ2ኛ ተከሳሽ አካል የሆነው ሴንቸሪ ፓርማሲ እንዲዘጋ በማድረግ ከዱሹስ በሚል ስም ፓርማሲ የከፈቱ መሆኑን፤የ2ኛ ተከሳሽ ማህበርን መኪና ሰግል ጥቅማቸው የሚገለገሉበት መሆኑን፤ስራ ለማህበሩ ሳይሰሩ በወር ብር 159,230.09(አንድ መቶ ሀምሳ ዘጠኝ ሺ ሁለት መቶ ሰላሳ 09/100) የሚከፈላቸው መሆኑን በተመሳሳይ ባለቤታቸው ወ/ሮ ሜላት አባተ ሌላ ቦታ ሥራ እያላቸው ከ2ኛ ተከሳሽ ማህበር ሥራ አስኪያጅ በሚል ስም ወራዊ ደሞዝ ብር 27,615.38(ሃያ ሰባት ሺ ስድስት መቶ አስራ አምስት 38/100)እንዲሁም ብር 5000.00(አምስት ሺ) የነዳጅ አበል እንዲከፈላቸው ያደረጉ

የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት

መሆኑ፤ የ1ኛ ተከላሽ ወንድም የ2ኛ ተከላሽ ሒሳብ ክፍል ኃላፊ በመሆን በወር ብር 14,690.00(አስራ አራት ሺ ስድስት መቶ ዘጠና) የሚከፈላቸው መሆኑን የ2ኛ ተከላሽ ማህበር የውጭ አዲተር በመሆን በዓመት 162,800.00(አንድ መቶ ስልሳ ሁለትሺ ሰምንት መቶ ብር) እንዲከፈላቸው 1ኛ ተከላሽ ያደረጉ መሆኑን ማህበሩ አለአግባብ 12,000,000.00(አስራ ሁለት ሚሊዮን) ግብር እንዲከፍል ያደረጉ መሆኑን በቂ እውቀት ሳይኖረው የአጎታቸውን ልጅ የማህበሩ ስራ አስኪያጅ በማድረግ በወር ብር 66,258.62(ስልሳ ስድስት ሺ ሁለት መቶ ሀምሳ ስምንት 62/100) የተጋነነ ክፍያ እንዲከፈል ያደረጉ መሆኑን ከ2ኛ ተከላሽ ማህበር ብር 2,727,030.00(ሁለት ሚሊዮን ሰባት መቶ ሃያሰባት ሺ ሰላሳ) አለ አግባብ ወጪ ያደረጉ መሆኑን እንዲሁም 2ኛ ተከላሽ የሀንድ ሆስፒታል እና የኢንተርናሽል ላብራቶሪ ዕዳ ሳይኖርበት ዕዳ አለበት በማለት በድምሩ ብር 4,875,200.00(አራት ሚሊዮን ስምንት መቶ ሰባ አምስት ሺ ሁለት መቶ) ወጪ አድርገው የወሰዱ መሆኑን እንዲሁም ማህበሩ ትርፍ ቢያተርፍም የትርፍ ክፍፍል ተደርጎ የማይወቅ መሆኑን ገልጸው 1ኛ ተከላሽ 01/13/2010ዓ.ም በውልና ማስረጃ ያጸደቁትን ቃለ-ገባኤ የከላሻችን መብት እና ጥቅም የሚጎዳ ስለሆነ ቃለ ጉባኤው እንዲሻር እንዲወሰንላቸው፤ 1ኛ ተከላሽ ከ2ኛ ተከላሽ ማህበር ጋር ተመሳሳይ ሥራ በግል በመክፈት እየሰሩ ስለሆነ እና ማህበሩ ላይ ጉዳት እያደረሱ ስለሆነ ድርሻቸው ተከፍሏቸው ከማህበሩ እንዲወጡ እንዲወሰንላቸው እንዲሁም በዚህ ክስ ምክንያት የደረሰባቸውን ወጪና ኪሳራ እንዲተከላቸው እንዲወሰንላቸው ዳኝነት ጠይቋል።

ከላሽ ክሱን ያስረዱልኛል ያሉባቸውን የሠነድ ማስረጃ አያይዘው አቅርበዋል እንዲሁም የሰው ምስክር ቆጥረዋል።

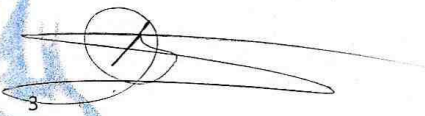
ከላሻች ያቀረቡት የክስ አቤቱታ ከነ አባሪዎች ለተከላሻች ደርሶቸው መልስ የሰጡ ሲሆን ተከላሻች በሰጡት የመከላከያ መልስም የመጀመሪያ ደረጃ መቃወሚያ እና የፍሬ ነገር መልስ ሰጥቷል። ተከላሻች ያቀረቡትን የመጀመሪያ ደረጃ መቃወሚያ በተመለከተ ፍርድ ቤቱ የግራ ቀኙን ክርክር በቀረበው መቃወሚያ ላይ ካደመጠ በኋላ ጥቅምት 20 ቀን 2011 ዓ/ም በዋለው ችሎት በተከላሻች የቀረበውን የመጀመሪያ ደረጃ መቃወሚያ ወድቅ ያደረገው በመሆኑ ከዚህ ማስፈር ሳይፈልግ ታልፏል። ተከላሻች በፍሬ ነገሩ ላይ በሰጡት መልስ 1ኛ ተከላሽ እና 1ኛ ከላሽ የህክምና ባለሙያዎች በመሆናቸው በጠቅላላ ጉባኤ ውሳኔ መሰረት 2ኛ ተከላሽ በየወሩ ደሞዝ ይከፈላቸው የነበር መሆኑን ነገር ግን ከሰኔ 10 ቀን 2010 ዓ.ም ጀምሮ የደሞዝ ክፍያው እንዲቀር የተደረገ መሆኑን በተመሳሳይ ለ2ኛ ከላሽም በኃላፊነታቸው ልክ በጉባኤው ውሳኔ

የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት

14

መሠረት ደመወዝ ሲከፈላቸው የነበረ መሆኑን ለ2ኛ ተከላኝ ማህበር ሥራ አስኪያጅ ለመቅጠር ከሳሾች ተስማምተው መረጣ ከተካሄደ በኋላ በባለአክሲዮኖች ስብሰባ ላይ ከሳሾች እንዲገኙ ጥሪ ቢደረግም ከሳሾች ሊገኙ ያልቻሉ መሆኑን በዚህም ምክንያት የ2ኛ ተከላኝ ማህበር የስራ አስኪያጅ ቅጥር ላይ ውሳኔ ማሳሰፍ ያልተቻለ መሆኑን ለከሳሾች በተለመደው የማህበሩ የስብሰባ አጠራር በ14/10/2010 በስብሰባ እንዲገኙ በ1ኛ ተከላኝ በደብዳቤ እና ኤሚል ጥሪ ቢደረግላቸውም ባለመገኘታቸው እና ለመገኘት እንደማይፈልጉ ለ2ተኛ ተከላኝ በመሳወቃቸው 1ኛ ተከላኝ ከ2ኛ ተከላኝ ማህበር የህግ አማካሪ ጋር በመሆን በማህበሩ መተዳደሪያ ደንብ መሠረት 2ኛ ተከላኝ ያለ ሥራ አስኪያጅ መቆየት ስለማይገባው የተሻለ የተባለው ሰው በሥራ አስኪያጁነት እንዲቀጠር የወሰኑ መሆኑን ወሳኔው የተላለፈበት ቃለጉባኤም የተመዘገበ መሆኑን የ1ኛ ተከላኝ ወንድም የ2ኛ ተከላኝ ማህበርን ኦዲት ያልሰራ መሆኑን ነገር ግን ለማህበሩ ለሰጠው አግልግሎት ህጋዊ ክፍያ የተከፈለው መሆኑን 2ኛ ተከላኝ በውጪ ኦዲተሮች በየጊዜው ኦዲት የሚደረግ መሆኑን የኦዲት ሪፖርትም ለባለአክሲዮች በዋቢ ሽቦሌ ሆቴል በተደረገ ጠቅላላ ጉባኤ ቀርቦ የጸደቀ መሆኑን የማህበሩ የ2018 ኦዲት ሪፖርት እንዲሰራ ትዕዛዝ የተላለፈ መሆኑን 2ኛ ተከላኝ 12,000,000.00(አስራ ሁለት ሚሊዮን) የግብር ዕዳ እንዲከፍል ተደርጓል የተባለው በማስረጃ ሀሰት መሆኑን 1ኛ ተከላኝ ተፎካካሪ ድርጅት አቋቋመዋል የተባለው 2ተኛ ተከላኝን ለመፎካከር ተብሎ የተቋቋመ ድርጅት ስለመኖሩ የማያውቁ መሆኑን 1ኛ ተከላኝ አቋቋሟል የተባለው ድርጅት 2ኛ ተከላኝ ካለበት ክ/ከተማ ውጪ የሚገኝ መሆኑን 1ኛ ተከላኝ ከህግ አግባብ ውጪ ገንዘብ ወስዷል የተባለው ሐሰት መሆኑን የ1ኛ ተከላኝ አጎት የ2ኛ ሥራ-አስኪያጅ ሆነው ሰራተዋል የተባለው ሀሰት መሆኑን 1ኛ ተከላኝ ትዕግስት ደጅኔ የምትባል ዘመድ የሌላቸው መሆኑን ከአምቦ እና ኢትዮጵያ የህክምና ዕቃ አቅርቦቶች የህክምና ዕቃ ግዢ በግል ባቋቋመው ድርጅት እየተገለገለበት ይገኛል የተባለውን በተመለከተ ከእነዚህ ተቋማት የተገዛ የህክምና መገልገያ የሌለ መሆኑን የአሁኑ ሥራ አስኪያጅ የደመወዝ ክፍያ ቀድሞ ከነበሩት የሥራ አስኪያጃዎች ክፍያ በእጅጉ የሚያንስ መሆኑን አፖሎ ሆስፒታል ከ2ኛ ተከላኝ ብር 551,000.00(አምስት መቶ ሃምሳ አንድ ሺህ) የሚፈልግ መሆኑን ይህ ዕዳ ሳይከፍል የቀረው በውጭ ምንዛሬ እጥረት መሆኑን 2ኛ ተከላኝ የኢንተርናሽል ላብራቶሪ እንዲሁም የሌሎች መድሐኒት አቅራቢዎች ዕዳ ያለበት መሆኑን የትርፍ ድርሻን በተመለከተ የማህበሩ ካፒታል እንዲያድግ የተደረገበት መሆኑን ገልጸው የመካለክያ መልሳቸውን አቅርበዋል።

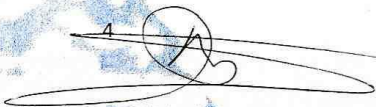
የፌዴራል መደመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት

17

ተከላሾች ክሱን ይከላከሉልኛል ያሏቸውን የሠነድ ማስረጃ አቅርቧል የሰው ምስክርም ቆጥረዋል።

ፍርድ ቤቱ ግንቦት 16 ቀን 2011 ዓ/ም በዋሰው ችሎት ክስ የሰማ ሲሆን በዚህም መሰረት ከላሾች ባቀረቡት ክርክር 1ኛ ተከላሽ ለከላሾች የሰበሰባ ጥሪ ሳያደርጉ ሰብቻቸው ቃለ ጉባኤ በመያዝ የማህበሩን ስራ አስኪያጅ የሾሙ መሆኑን ስራ አስኪያጅ የመሾም ስልጣን የማህበሩ ጠቅላላ ጉባኤ መሆኑን በ1ኛ ተከላሽ ብቻ ተይዞ የጸደቀው ቃለ ጉባኤ መብትና ጥቅማቸውን የሚናካ በመሆኑ ሊሻር የሚገባው መሆኑን 1ኛ ተከላሽ የማህበሩ ስራ አስፈጻሚ ሆነው ሳለ የራሳቸውን ጥቅም በማስቀደም ከማህበሩ ጋር ተመሳሳይ ስራ የሚሰሩ ሶስት የህክምና ተቋም ከፍተው የሚሰሩ መሆኑን የ2ኛ ተከላሽ ማህበርን ደንበኞች በመወሰድ በእራሳቸው ተቋም አገልግሎት እየሰጡ የሚገኙ መሆኑን የማህበሩ የወሰጥም ሆነ ውጭ ኤዲትር የ1ኛ ተከላሽ ወንድም መሆናቸውን የማህበሩን ተሽከርካሪ ሰግል ጥቅማቸው የሚገለገሉበት መሆኑን ከማህበሩም 4 ሚሊዮን ብር በብድር የወሰዱ መሆኑን የማህበሩ ፈርማሲ እንዲዘጋ አድርገው እራሳቸው ፋርማሲ ከፍተው ይህ ፋርማሲ ለ2ኛ ተከላሽ መድሃኒት እንዲያቀርብ በማድረግ የ የማህበሩን ገንዘብ አስ አገባብ ወደ ራሳቸው እየወሰዱ የሚገኙ መሆኑን፤ አፖሎ እና አንተርናሽናል ሆስፒታል ከ2ኛ ተከላሽ የሚፈለጉት ክፍያ ተከፍሏቸው እያለ 1ኛ ተከላሽ ዕዳው እንዳልተከፈለ እንዲመዘገቡ ያደረጉ መሆኑን የማህበሩንም ሰራተኞች እየወሰዱ በግል ባቋቋሙት የህክምና ተቋም እያሰሩ የሚገኙ መሆኑን በመገልጽ ያቀረቡትን ክርክር አጠናክረው የተከራከሩ ሲሆን ተከላሾች በበኩላቸው ባቀረቡት ክርክር 1ኛ ተከላሽ በከላሾች ላይ ያደረሰው ጉዳት የሌለ መሆኑን በ1ኛ ተከላሽ ተፈጽሟል ተብለው የተገለጹት በማስረጃ ያልተደገፉ መሆኑን የ1ኛ ተከላሽ ወንድም የማህበሩን ሂሳብ ሰርቶ ለውጭ ኤዲትር ከሚያቀርብ በቀር የማህበሩ የውጭ ኤዲትር አለመሆኑን ቀደም ሲል ሁሉም የማህበሩ አባላት ደመወዝ ሲከፈላቸው የነበረ መሆኑን አሁን ግን እንዲቀር የተወሰነ መሆኑን 1ኛ ተከላሽ በግላቸው የከፈሉት የህክምና ተቋማት በ2ኛ ተከላሽ ማህበር አለመሆኑን በዚህ ረገድም የቀረበ ማስረጃ የሌለ መሆኑን ከላሾች ስበሰባ ሲጠሩ የማይገኙ መሆኑን የማህበሩ ዕዳ ተከፍሎ እያለ እንዳልተከፈለ ተመዘገቧል የተባለው ህሰት መሆኑን ሃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበርን አባል የንግድ ህጉን አንቀጽ 261ን መሰረት በማድረግ ማሰናበት የማይቻል መሆኑን በማህበሩ የመተዳደሪያ ደንብና መመሰረቻ ጽሁፍ የማህበሩ አባል እንዲሰናበት የተደነገገ ድንጋጌ የሌለ መሆኑን 1ኛ ተከላሽ ለማህበሩ ስራ አስኪያጅ የሾሙት በማህበሩ መተዳደሪያ ደንብ መሆኑን

4

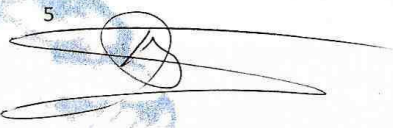
የራዲዮ-ል መደመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት

ስራ አስኪያጅ ለመሾም በማህበሩ የጋራ ስራ አስኪያጅ እና በ1ኛ ተከላሽ የጠቅላላ ጉባኤ ጥሪ የተደረገ መሆኑን ለከላሾች በደብዳቤ እና በኢሜል ጥሪ ተደርጎላቸዋል ያልቀረቡ መሆኑን በመግለጽ የመከላከያ መልሳቸውን አጠናክረው ተከራክረዋል።

በመዝገቡ ላይ የቀረበው ጠቅላላ ክርክር ከላይ የተመለከተውን ሲመስል ፍርድ ቤቱም 01/13/2010ዓ.ም በውልናማስረጃ የጸደቀው የ2ኛ ተከላሽ ማህበር ቃለ ጉባኤ ሊሻር ይገባል ወይስ አይገባም እንዲሁም 1ኛ ተከላሽ ከ2ኛ ተከላሽ ማህበር አባልነት ሊሰናበቱ ይገባል ወይስ አይገባም የሚሉትን ነጥቦች በጭብጥነት በመያዝ መዝገቡን እንደሚከተለው መርምረናል።

የመጀመሪያውን ነጥብ በተመለከተ 2ኛ ተከላሽ ማህበር ሃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር እንደመሆኑ መጠን ተፈጻሚነት ያላቸው የንግድ ህጉ ደንጋጌዎች ከአንቀጽ 510-543 ድርስ ያሉት መሆናቸው ገልጽ ነው። በንግድ ህጉ አንቀጽ 525(1) ስር አንደተመለከተው ሃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር በአንድ ወይንም ከአንድ በላይ በሆኑ ስራ አስኪያጆች ሊተዳደር እና ሊመራ እንደሚችል የተመለከተ ሲሆን ነገር ግን የማህበሩ አባላት ከ20 በላይ በሆኑ ጊዜ ወሳኔዎች በማህበሩ ጠቅላላ ጉባኤ ሊወሰኑ አንደሚገባ በንግድ ህጉ አንቀጽ 525(2) ስር ተመልክቷል። የማህበሩ አባላት ከ20 በሚበልጡ ጊዜ በማህበሩ የመተዳደሪያ ደንብ በተወሰነው ቀን በየዓመቱ የማህበሩ ጠቅላላ ጉባኤ መካሄድ ያለበት መሆኑን የንግድ ህጉ አንቀጽ 532(1) የሚደንገግ ሲሆን ከጠቅላላ ጉባኤ ስብሰባዎች ውጭ ሌሎች ስብሰባዎች በማህበሩ ስራ አስኪያጅ፣ የማህበሩ ስራ አስኪያጅ በሌለበት ጊዜ በማህበሩ አዲተር፣ አዲተር በሌለ ጊዜ በማህበሩ ላይ ከግማሽ በላይ ድርሻ ያለው አባል ጥሪ ሊደረግ እንደሚችል በንግድ ህጉ አንቀጽ 532(2) ተደንግጓል። በሌላ በኩል ማህበሩ በህግም በማህበሩ የመተዳደሪያ ደንብ ስብሰባ እንዲያካሂድ የማይገደድ ከሆነ የማህበሩ ስራ አስኪያጅ ሊወሰኑ የታሰቡትን ወሳኔዎች ለአባላቱ በመላክ የማህበሩ አባላት ድምጽ እንዲሰጡበት ሊደረግ የሚገባ ስለመሆኑ በንግድ ህጉ አንቀጽ 533 ስር ተደንግጓል። የማህበሩ አባላት በስብሰባ ላይ የመገኝት እና በማህበሩ ላይ ባላቸው ድርሻ ልክም ድምጽ የመስጠት መብት ያላቸው መሆኑም የንግድ ህጉ አንቀጽ 537 ስር ተደንግጓል።

በንግድ ህጉ ስለ ሃላፊነቱ የግል ማህበር በሚደነገገው ክፍል በንግድ ህጉ አንቀጽ 535 መሰረት ማለትም ማህበሩ ጠቅላላ ጉባኤ ለማድረግ የሚገደድ ከሆነ ጠቅላላ ጉባኤ በማድረግ የሚወሰናቸው ወሳኔዎች እንዲሁም የማህበሩ ስራ አስኪያጅ ሊተላለፍ የታሰበውን ወሳኔ ለማህበሩ አባላት በመላክ የሚወሰኑ ወሳኔዎች ወጤታቸው ምን እንደሆነ የተመለከተ ባይሆን የንግድ ህጉ ስለ አክሲዮን ማህበር በተደነገገው ክፍል ውስጥ የተመለከተውን አንቀጽ 388

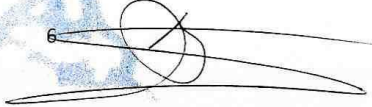
5

የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት

በማመሳሰል መጠቅም አሰፋላጊ ሲሆን በዚህ ደንጋጌ መሰረት በህግ አግባብ የጠቅላላ ጉባኤ ጥሪ ተደርጎ የተላላፊ ወሳኔዎች ሁሉንም የማህበሩ አባላት ሊያስገደዱ እንደሚችሉ የተመለከተ ሲሆን ባለአክሲዮኖች የማህበሩ ባለአክሲዮን በመሆናቸው የተገናጸፉትን መብቶች ማለትም በጠቅላላ ጉባኤ ላይ በሚተላለፉ ወሳኔዎች ላይ ድምጽ የመስጠት መብታቸውን ሊነፈጉ የማይገባ ስለመሆኑ የንግድ ህጉ አንቀጽ 534/389 ያስገነዝባል።

ሃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበርን ጠቅላላ ጉባኤ መጥራት አስፈላጊ ሲሆን ጥሪ የሚደረገው ለአባላቱ የተመዘገበ ደብዳቤ በመላክ መሆኑን ከንግድ ህጉ አንቀጽ 535(2) መረዳት የሚቻል ሲሆን ነገር ግን ለማህበሩ አባላት ጥሪ የሚላክላቸው ጉባኤው ወይንም ወሳኔ ከሚወሰንበት ስንት ቀናት ቀደም ብሎ እንደሆነ የተመለከተ ነገር የለም እንዲሁም የጥሪ ደብዳቤው ምን ምን ማካተት እንዳለበት የተመለከተ ነገር የለም። በመሆኑም ሃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር ከአክሲዮን ማህበር በጋራ የሚጋራው ባህሪ ያለው በመሆኑ እና ከዓላማቸው አንጻር በአክሲዮን ማህበር የባለአክሲዮኖች ጠቅላላ ጉባኤ ለመጥራት የተቀመጡትን ቅደመ ሁኔታዎች መጠቀም አስፈላጊ ነው። በዚህም መሰረት ሃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር አባላት በንግድ ህጉ አንቀጽ 535(1) በተመለከተው መሰረት ወሳኔ ለመስተላለፍ የሰብሰባ የጥሪ ማስታወቂያ ከ15 ቀናት በፊት ቀድሞ ብሎ ሊደረሳቸው የሚገባ መሆኑ እንዲሁም በሰብሰባ ላይ ወይይት የሚደረግባቸው አጀንዳዎች በጥሪ ማስታወቂያ ላይ መገለጽ ያለባቸው ስለመሆኑ ከንግድ ህጉ አንቀጽ 395፣396 እና 397 መረዳት የሚቻል ሲሆን አንድ ስበሰባው አይነት ምሳሌ ጉባኤ ካልተሟላ እና አስፈላጊው ደምጽ ካላተገኘ በአጀንዳ ላይ የተገለጹትን የወሳኔ ሀሳቦች ለማጽደቅ የማይቻል ስለመሆኑ ከንግድ ህጉ 399(1) መረዳት ይቻላል።

ማህበሩ ጠቅላላ ጉባኤ እንዲያካሂድ በህግ ወይም በማህበሩ መመሰረቻ ጽሁፍ ግዴት የተጣለበትም ሆነ ጠቅላላ ጉባኤ የማድረግ በህግም ሆነ በማህበሩ መመሰረቻ ጽሁፍ ግዴታ ያልተጣለበት ማህበር ወሳኔዎች ማስተላለፍ ያለበት ከማህበሩ ካፒታል ላይ ከግማሽ በላይ ድርሻ ባላቸው አባላት ድጋፍ ሲያገኝ መሆኑ በመርህ ደራጃ በንግድ ህጉ አንቀጽ 535 የተደነገገ ሲሆን በልዩ ሁኔታ ደግሞ የማህበሩን ዜግነት ለመቀየር የማህበሩን አባላት ሙሉ ደምጽ የሚልግ መሆኑን እንዲሁም ሌሎች ማሻሻያዎችን በማህበሩ መተዳዳሪያ ደንብ ለማድረግ በማህበሩ ላይ የሶስተኛ አራተኛ ድርሻ ባላቸው አባላት ዳግፍ ሊያገኝ የሚገባ መሆኑ በንግድ ህጉ አንቀጽ 536 ስር ተመልክቷል። ወደ ተያዘው ጉዳይ ስንመለስ ለክርክሩ መነሻ የሆነው ቃለ ጉባኤ የጸደቀው በቀን 1/13/2010 ዓ/ም ሲሆን ተከላሾች ለከላሾች የሰብሰባ ጥሪ ተደርጎ ከላሾች

የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት

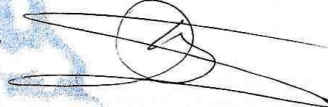
ባለመገኘታቸው 1ኛ ተከላሽ ከማህበሩ ካፒታል ላይ ከግማሽ በላይ ድርሻ ያላቸው በመሆኑ በቃለ ጉባኤው ስራ አስኪያጅ በመሾም ወሳኔ አስተላልፏል ወሳኔውም በማህበሩ መመሰረቻ ጽሁፍም ሆነ በንግድ ህጉ የተደገፈ ነው። በመሆኑም ቃለ ጉባኤ ሊሻር አይገባም በማለት ተከላሾች ተክርክረዋል።

ቃለ ጉባኤው ሊሻር ይገባል አይገባም የሚለውን ነጥብ ለመመለስ ቃለ ጉባኤውን ለማጸደቅ የተጠራው ጠቅላላ ጉባኤ አጣራሩን እና አካሄዱን መመርመር አስፈላጊ ነው። ከዚህ አንጻር የ2ኛ ተከላሽ ማህበር አባላት ሰነት በመሆናቸው ጠቅላላ ጉባኤ ለማድረግ ግዴታ የሌለባቸው መሆኑን ከንግድ ህጉ አንቀጽ 532(1) መረዳት የሚቻል ቢሆንም የ2ኛ ተከላሽ ማህበር መተዳደሪያ ደንብ ማህበሩ ጠቅላላ ጉባኤ የሚያድርግ መሆኑን የማህበሩ ጠቅላላ ጉባኤም የማህበሩ የበላይ አካል መሆኑን እንዲሁም የማህበሩን ዋና ስራ አስኪያጅ የሚሾመውም ሆነ የሚሻረው የማህበሩ ጠቅላላ ጉባኤ መሆኑ በመተዳደሪያ ደንቡ አንቀጽ 5.2.1 ስር ሰፍሯል። 2ኛ ተከላሽ ማህበር ስራ አስኪያጅ ለመሾም ጠቅላላ ጉባኤ እንዲደርግ በመተዳደሪያ ደንቡ ላይ በአስገዳጅ ሁኔታ አስቀምጧል ከተባለ ደግሞ ከላሾች በዚህ ጠቅላላ ጉባኤ ላይ እንዲሳተፉ በህጉ አግባብ ጥሪ ተደርጎላቸዋል ወይ የሚለውን መመልከቱ ጠቀሚ ነው። ተከላሾች ለከላሾች በህጉ አግባብ ጥሪ ተደርጎላቸዋል በማለት የሚከራከሩ እንደመሆኑ መጠን ይህን ፍሬ ነገር የማስረዳት ሽክም አለባቸው።

2ኛ ተከላሽ ማህበር ጳጉሜ 1/13/2010 ዓ/ም በአካሄደው ጠቅላላ ጉባኤ የተገኙት የማህበሩ አባል 1ኛ ተከላሽ ሲሆኑ 1ኛ ተከላሽ ከማህበሩ ካፒታል ላይ ከግማሽ በላይ ድርሻ ማለትም 54% ድርሻ ያላቸው በመሆኑ ምንም እንኳን ሌሎች የማህበሩ አባላት በጠቅላላ ጉባኤ ላይ ያልተገኙ ቢሆንም የማህበሩ ስራ አስኪያጅ በማድረግ አቶ መዘምር ከተማን በስራ አስኪያጅነት የሾሙ መሆኑን የቀረበው ቃለ ጉባኤ ያስረዳል።

በ2ኛ ተከላሽ ማህበር መተዳደሪያ ደንብ አንቀጽ 5(1) የማህበሩ ጠቅላላ ጉባኤ የማህበሩ የበላይ አካል መሆኑን የማህበሩን ዋና ስራ አስኪያጅ የሚሾመውም ሆነ የሚሻረው የማህበሩ ጠቅላላ ጉባኤ መሆኑ በመተዳደሪያ ደንቡ አንቀጽ 5.2.1 ስር ተመልክቷል።

2ኛ ተከላሽ ጠቅላላ ጉባኤ እንዲደረግ ጥሪ አድርጊያለሁ ይበል እንጂ እራሱ በማስረጃት ያያዘው በቀን 13/10/2010 ዓ/ም በቁጥር ኤስዋይጂኤች/1013/18 የተጻፈ ደብዳቤ ቋሚ ዋና ስራ አስኪያጅ እና ሌሎች አጀንዳዎች ወሳኔ ለማሰለፍ የማህበሩ አባላት በቀን 14/10/2010 ዓ/ም

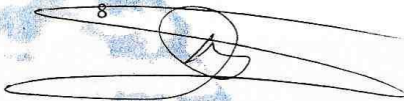
7

የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት

እንዲያገኙ የሚያሳስብ ድብዳቤ ሲሆን በዚህ ዕለት 1ኛ ተከላኝ እና ሌሎች የማህበሩ አባላት ያልሆኑ የማህበሩ ጠበቆች ተገኝተው 1ኛ ተከላኝ ስራ አስኪያጅ እንዲሾሙ ለ1ኛ ተከላኝ ስልጣን መስጠቱ የማህበሩን መተዳደሪያ ደንብ የማሻሻል ዉጤት ያለው ነው።

የማህበሩ መመስረቻ ጽሁፍ አንቀጽ 5 መሰረት ስራ አስኪያጅ የመመረጥ ስልጣን የጠቅላላ ጉባኤው እንደመሆኑ መጠን የማህበሩን መተዳደሪያ ደንብ ለመሻሻል 3/4 ድምጽ የሚያስፈልግ ከመሆኑ አንጻር 1ኛ ተከላኝ ስራ አስኪያጅን እንዲመርጡ መወሰኑ ህገወጥ እና አስገዳነት የሌለው ነው። ከዚህም በተጨማሪ ለክርክሩ መነሻ የሆነው ቃለ ጉባኤ የተያዘው በ1/13/2010 ዓ/ም ሆኖ ሳለ ለከላኞች በቀን 13/10/2010 ዓ/ም የተጻፈው ደብዳቤ በቀን 14/10/2010 ዓ/ም ለሚደረገው ስብሰባ እንደመሆኑ መጠን ተከላኞች ይህንኑ ደብዳቤ በማስረጃነት በማቅረብ ቃለ ጉባኤው ከመያዙ በፊት ለከላኞች ጥሪ አድርገናል በማለት ያቀረቡት ክርክር ተገቢነት ያለው ካለመሆኑም በላይ ከ15 ቀናት በፊት የሰብሰባ ጥሪው ለከላኞች ያልደረሰ በመሆኑ ተቀባይነት ያለው አይደለም። ይህ እንደተጠበቀ ሆኖ የተላኩት ደብዳቤዎቹ ለከላኞች የደረሱ መሆኑን የተከላኝ 2ኛ ምስክር የገለጹ ቢሆንም ምስክሩ ደብዳቤው ለከላኞች ሲሰጥ በቦታው ላይ ያልነበሩ እና ደብዳቤው ለከላኞች የደረሳቸው መሆኑን ከሌላ ሰው የሰሙ መሆኑ፣ ከ1ኛ ተከላኝ ጋር የስጋ ዝምድና ያላቸው መሆኑ ሲታይ እንዲሁም በቀን 1/13/2010 ዓ/ም ለተደረገው ስብሰባ ቀደም ብሎ በህጉ አግባብ ለከላኞች ጥሪ የተደረገላቸው መሆኑን አለማስረዳታቸው ሲታይ ምስክሩ የሰጡት ምስክርነት እምነት የሚጣልበት ካለመሆኑም በላይ ምስክሩ ለከላኞች ጥሪ ድርሷል የሚሉት ለሰኔ 14 ቀን 2010 ዓ/ም የተጠረውን ስብሰባ ሲሆን ለክርክሩ መነሻ የሆነው ቃለ ጉባኤ የጸደቀው በዚህ ዕለት ባለመሆኑ እና ስራ አስኪያጁም የተሾሙት በዚህ ዕለት በተያዘ ቃለ ጉባኤ ባለመሆኑ በዚህ መልኩ በተከላኞች የቀረበው ክርክር ተቀባይነት ያለው አይደለም።

በቀን 14/10/2010 ዓ/ም ለሚደረገው ጠቅላላ ጉባኤ ከላኞች የጥሪ ማስታወቂያ ደርሷቸዋል እንኳን ቢባል በተያዘው አጀንዳ መሰረት ስራ አስኪያጅ በመምረጥ ጉባኤው ያልተጠናቀቀ በመሆኑ በንግድ ህጉ አንቀጽ 535(2) መሰረት ሌላ ጠቅላላ ጉባኤ ተጠርቶ ወሳኔ ከሚሰጥ በቀር በቀን 14/10/2010 ዓ/ም ለሚደረግ ጠቅላላ ጉባኤ ቀደም ሲል ለከላኞች ጥሪ ተድርጎላቸዋል በሚል ሌላ ጠቅላላ ጉባኤ ጥሪ ሳይደረግ 1ኛ ተከላኝ ለብቻቸው ቃለ ጉባኤ በመያዝ ስራ አስኪያጅ ሊሾሙ የሚችሉበት የህግ አግባብ የለም። ከዚህም በተጨማሪ ሚያዝያ 1 ቀን 2010 ዓ/ም የ2ኛ ተከላኝ ማህበር የጋራ ስራ አስኪያጅ የነበሩት በወ/ሮ ሕይወት ትርፍነህ ጥሪ የተደረገው የጠቅላላ ጉባኤ ጉባኤው እንደሚከናወን የሚገልጸው እ.ኤ.አ አፕሪል

የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት

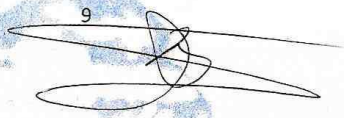
22

12 በመሆኑ በቀን 1/13/2010 ዓ/ም ለተካሄደው ጠቅላላ ጉባኤ ጥሪ ሊያገልግልበት የሚችልበት ህጋዊ ምክንያት የለም። ስለሆነም በቀን 1/13/2010 ዓ/ም በውልና ማስረጃ መዝገብ ጽ/ቤት የተመዘገበው ቃለ ጉባኤ ለከሳሾች በንግድ ህጉ እና በማህበሩ መተዳደሪያ ደንብ መሰረት የጠቅላላ ጉባኤ ተጠርቶ እና ተካሂዶ ያልተወሰነ ወሳኔ በመሆኑ በከሳሾች ላይ አሰገዳጀነት ሊኖረው ስለማይገባ በንግድ ህጉ አንቀጽ 416(5) መሰረት ተሽሯል።

2ኛውን ነጥብ በተመለከተ 2ኛ ተከሳሽ ማህበር ሃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር ሲሆን ይህን ማህበር የሚገዛው የንግድ ህጉ ክፍል ከአንቀጽ 510-543 ስር የተገለጹት ድንጋጌዎች ናቸው። እነዚህ ድንጋጌዎች ደግሞ ሃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር አባል የሆነ ሰው ከማህበሩ ሊሰናበት የሚችልበትን አግባብ አያስቀምጡም። በርግጥ ሃላፊነቱ የተወሰነ ማህበር የሽርክና ማህበር እና የአክሲዮን ማህበራት የተቀላቀለ ባህሪ ያለው ማህበር መሆኑን ከላይ ከተጠቀሱት ድንጋጌዎች መረዳት ይቻላል።

በሽርክና ማህበራት ውስጥ የአባላቱ ማንነት እና ባህሪ (personality of members) ለማህበሩ ቀጣይነት ዋሳኝ ነው ይህም የሆነው የሽርክና ማህበራት የሰዎች ስብስብ (association of persons) ስለሆነ ሲሆን የአክሲዮን ማህበር ውስጥ ደግሞ የአባላቱ ማንነትም ሆነ ባህሪ ለማህበሩ ቀጣይነት ጠቃሚ አይደለም ይህም የሆነበት ምክንያት የአክሲዮን ማህበራት የካፒታል ስብስብ(association of capital) በመሆናቸው ነው። ከዚህ አንጻር ተከሳሽ ከማህበሩ ሊሰናበት ይገባል ወይስ አይገባም የሚለውን ነጥብ ሃላፊነቱ የተወሰነ ግል ማህበር ያለውን የተቀላቀለ ባህሪ መሰረት በማድረግ መመርመር ያስፈልጋል።

ከሳሾች ተከሳሽ ከማህበሩ እንዲሰናበት መሰረት አድርገው የሚከራክሩት የንግድ ህጉን አንቀጽ 261 እና 279 ሲሆን እነዚህም ድንጋጌዎች እንደየቅደመተከተላቸው የሚገኙት በንግድ ህጉ ስለ ተራ ሽርክና እና ስለ እሽመ-ር ማህበር በሚደነግገው የህግ ክፍል ነው። የነዚህንም ድንጋጌዎች ይዘት ስንመለከተ ፍርድ ቤት በቂ ምክንያት ሲኖር እንዲሁ ማህበርተኛ ከማህበሩ እንዲወጣ ሊፈርድ እንደሚችል ያስቀምጣል። እነዚህ ድንጋጌዎችም የሚገኙት ስለ ተራ የሽርክና ማህበር እና ስለ እሽመ-ር ማህበር በሚደነግገው የህግ ክፍል እንደመሆኑ መጠን እና ስለ ሃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር በሚደነግገው የንግድ ህጉ ክፍል ተጠቃሾቹ ድንጋጌዎች አገልግሎት ላይ ሊውል እንደሚችል የተመለከተ ገልጽ ነገር ባለመኖሩ ደንጋጌው በሃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር ላይ ተፈጻሚነት የሌለው መሆኑን መረዳት ይቻላል። በመሆኑም በንግድ ህጉ አንቀጽ 261 የተራ ሽርክና ማህበርተኞችን እና በአንቀጽ 279(1) ላይ የእሽመ-ር የሽርክና ማህበር

9

የራዲዮ-ል መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት

ገ

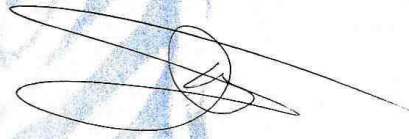
አባልን በፍርድ ቤት ከሽርክና ማህበር እንዲወጣ ለመወሰን የሚያስችል በግልጽ ተደንግጎ እያለ ስለ ሃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር አባልን ፍርድ ቤት ከአባልነት እንዲሰርዝ ለመወሰን እንደሚቻል ያለመደነገጉ ተጠቃሾቹ ደንጋጌዎች በሃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር ላይ ተፈጻሚነት የሌላቸው መሆኑን መገንዘብ ይቻላል። ከዚህም በተጨማሪ በ1ኛ ክላሽ ማህበር የመመሰረቻ ጽሁፍም ሆነ የመተዳደሪያ ደንብ የማህበሩ አባል ከማህበሩ አባል ሊሰናበት የሚችልበትን አግባብ አልተቀመጠም። እንዲሁም ተራ የሽርክና ማህበር በንግድ ህጉ አንቀጽ 5 ስር በተዘረዘሩት የንግድ ስራዎች ላይ መሳተፍ እንደማይችል እንዲሁም ተራ የሽርክና ማህበር የንግድ ማህበራት ባህሪ የሌለው መሆኑን ከንግድ ህጉ አንቀጽ 213 እና 227 መረዳት የሚቻል ሲሆን ሃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር ዓላማው ምንም ቢሆን የንግድ ማህበር መሆኑ በንግድ ህጉ አንቀጽ 10(2) ስር የተቀመጠ በመሆኑ እና ሁሌም የንግድ ስራ የሚሰራ ከመሆኑ አንጻር እና ተራ የሽርክና ማህበር እንደ ንግድ ድርጅት የማይቆጠረ ከመሆኑ አንጻር በተራ የሽርክና ማህበር ስር የተደነገገን ደንጋጌ አመሳሰሎ (analogy) በግልጽ የንግድ ማህበር መሆኑ የተቀመጠ የንግድ ማህበር ላይ ተፈጻሚ ማድረግ አግባብነት የለውም። ስለሆነም ተከላሽ ከ1ኛ ክላሽ ማህበር ሊሰናበት የሚችልበት የህግ አግባብ የሌለ በመሆኑ ፍርድ ቤቱ የከላሾች በዚህ ረገድ የጠየቁትን ዳኝነት ውድቅ አድርጓል።

ውሳኔ

- 1ኛ) በቀን 1/13/2010 ዓ/ም በ2ኛ ተከላሽ ማህበር ተይዞ የጸደቀው ቃለ ጉባኤ ተሽራል።
- 2ኛ) ወጪና ኪሳራ ከላሾች ለዳኝነት የከፈሉትን ብር 90፣ የጠበቃ አበል ብር 50,000.00 (ሃምሳ ሺህ) እንዲሁም ለቀረጥ ቴምብር የተከፈለ ብር 45 (አርባ አምስት) ተከላሾች ለከላሽ ይክፈሉ።

ትዕዛዝ

ይግባኝ መጠየቅ መብት ነው።
መዝገቡ ተዘግቷል ወደ መዝገብ ቤት ይመለስ።

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
 ፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት
 THE FEDERAL DEMOCRATIC REPUBLIC OF ETHIOPIA
 FEDERAL FIRST INSTANCE COURT

ቁጥር _____
 No. _____

ቀን ፳፻ _____ ዓ.ም
 አዲስ አበባ/Addis Ababa

የኮ/መ/ቁ 228737

ቀን 04/5/2008 ዓ.ም

ልደታ ምድብ 5ኛ ፍታብሔር ችሎት

ዳኛ: ስንታየሁ ዘለቀ

ከሣሾች: 1/ አቶ ሳቢር አርጋው

2/ ሊና ኃላፊነቱ የተ/የግ/ማህበር

3/ ወ/ሮ ምርጥነሽ ራህመቱ

4/ ኤች .ኤች .ቢ ኃ/የተ/የግ ማህበር

5/ አቶ ካሳዬ ታቦር

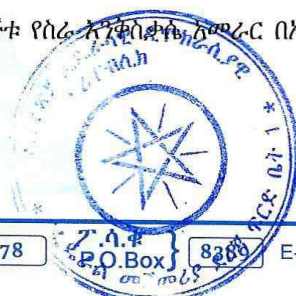
ተከሣሽ: አቶ ጫላ ገለቱ ወርጃም ጠቢቃ ሠለምን ዘውዴ

መዝገቡ ለዛሬ የተቀጠረው መርምሮ ለመስራት ነው :: ፍ/ቤቱም መዝገቡን መርምሮ የሚከተለውን ብይን ሠጧል::

ብይን

ከሣሾች ሠኔ 10 ቀን 2007 ዓ.ም ጸፈው ባቀረቡት የክስ አቤቱታ ከሣሾች ተከሣሽን ጨምረው መጋቢት 22 ቀን 1991 ዓ.ም በተፈረመ የመተዳደሪያ ደንብ እና መመስረቻ ጽሑፍ የተቋቋመው አል.ሳም ኃ/የተ/የግ/ማህበር የሚባል የንግድ ድርጅት አባላት ሲሆኑ ተከሣሽ በዚህ ድርጅት ያላቸው ድርሻ ከአንድ በመቶ 10% የማይበልጥ የአክሲዮን ድርሻ ብቻ ያላቸው ሲሆን አባላቱ ይህን የንግድ ድርጅት ያላቸው የባለቤትነት ድርሻ የሚሠጣቸውን ድምፅ በመጠቀም በመከባበር እና በመስማማት የድርጅቱን የስራ እንቅስቃሴ በበላይነት በመምራት ድርጅቱን ለትልቅ ስኬት አድርገው ለሀገር ከፍተኛ የታክስ ገቢ እንዲያስገባ አድርገው እና ብዛት ላላቸው ዜጎች የስራ እድል ፈጥረው ቢቆዩም ከቅርብ ጊዜ ወዲህ ግን ተከሣሽ በፈጠራቸው የተለያዩ መሠናክሎች የድርጅቱ የስራ እንቅስቃሴን መሥራብ በአግባቡ እንዳይከናወን

25

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
ፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት
THE FEDERAL DEMOCRATIC REPUBLIC OF ETHIOPIA
FEDERAL FIRST INSTANCE COURT

ቁጥር _____

No. _____

ቀን ፳፻ _____ ዓ.ም

አዲስ አበባ/Addis Ababa

በማድረግ የድርጅቱ የስራ እንቅስቃሴ አመራር በአግባብ እንዳይከናወን በማድረግ የድርጅቱን እና የብዙ ሠራተኞችን ህልውና በአደጋ ላይ ጥሎ ይገኛል። ተከሣሽ ድርጅቱ ካፒታሉን ለማሳደግ ፣ ለማስፋፋት እና ከሌሎች የውጭ ሀገር እና የሀገር ውስጥ ኩባንያዎች ጋር በጋራ ሊሠራ ላቀዳቸው የስራ እንቅስቃሴዎች እንቅፋት በመፍጠር የድርጅቱ እድገት እንዲገታ አድርገዋል። እንዲሁም የድርጅቱ አመራሮች ስራቸውን በአግባቡ እንዳይሠሩ በተለያዩ መንገድ በስራቸው ጣልቃ እየገቡ እና እያስፈራሩ ያስቸገሩ ሲሆን የድርጅቱን ጥቅም የሚጎዱ የተለያዩ ተግባሮች ላይም እየተሳተፉ ይገኛሉ። በዚህ ተግባራቸው ምክንያት ከሌሎች ባለአክሲዮኖች ጋር አብረው መስራት ከማይችሉበት ደረጃ ላይ እንዲገኙ እና ድርጅቱን ወደ ማፍረስ አማራጭ ላይ አድርገውታል። ተከሣሽ በፈጠሩት ብርቱ ጭቅጭቅ ምክንያት ማህበሩ ቢፈርስ ከፍ ያለ ጉዳት የሚደርስ በመሆኑ ፍ/ቤቱ በን/ሕ/ቁ 261 ላይ የተደነገገውን መሠረት በማድረግ በማመሳሰል የህግ ትርጉም መርህ መሠረት በማድረግ ፍ/ቤቱ ተከሣሽን ከድርጅቱ አባልነት ለማስወጣት በቂ ምክንያቶቹ በቂ ናቸው ብሎ በመውሰድ ተከሣሽ በአል-ሳም ኃ/የተ/የግ/ማህበር ባለው የሂሳብ ሚዛን መሠረት ያላቸው ድርሻ በገንዘብ ተከፍሏቸው እንዲወጡ እንዲሁም በክሱ ምክንያት የወጣውን ወጪ ጭምር ተከሣሽ እንዲተኩ ይወሰንልን በማለት ዳኝነት ጠይቀዋል። በማስረጃነት የሠነድ እና የሠው ማስረጃዎችን አቅርበዋል።

ተከሣሽ ጥቅምት 15 ቀን 2008 ዓ.ም ጽፈው ባቀረቡት መከላከያ መልስ በንግድ ህግም ሆነ በንብረት የባለቤትነት ስርአት ፍ/ቤት አንድን ባለአክሲዮን ያለፍላጎቱ ተገዶ ከንግድ ማህበር ውስጥ እንዲያስወጣ የሚያስችል ህግ የለም። ይህ አይነት ጉዳይ በባለማህበርተኞች ስምምነት የሚወሰን እንጂ ፍ/ቤት ክስ የሚቀርብበት ጉዳይ ስላልሆነ ከሣሾች ያቀረቡት ክስ የክስ ምክንያት የሌለው ነው። ከሣሾች ያቀረቡትን ክስ የሚደግፍላቸው የህግ ድንጋጌ በማጣታቸው ምክንያት የጠቀሱት ቁጥር 261 ከሌሎች በንግድ ስራ ላይ ለተሠማሩ የንግድ ድርጅቶች ተፈጻሚ የማይሆን በመሆኑ ፍ/ቤት በማመሳሰል ትርጉም ተፈጻሚ ሊያደርግ አይችልም። በመሆኑም ከሣሾች ተከሣሽ ከአባልነት ለማስወጣት ያቀረቡት ክስ የክስ ምክንያት የሌለው በመሆኑ ክሱ ውድቅ ይደረግልን በማለት የመጀመሪያ ደረጃ መቃወሚያ አቅርበዋል።

ፍ/ቤቱም ግራቀኙን በቃል በሚመረምርበት እና በሚያከራክርበት ወቅት ከሣሾች በህግ በግልጽ ካልተከለከለ ፍ/ቤት በማመሳሰል ትርጉም በመስጠት መወሰን ይችላል ህግ የለም ተብሎ ክሱ የክስ

[Handwritten signature]

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
ፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት
THE FEDERAL DEMOCRATIC REPUBLIC OF ETHIOPIA
FEDERAL FIRST INSTANCE COURT

ቁጥር _____
 No. _____

ቀን ፳፻ _____ ዓ.ም
 አዲስ አበባ/Addis Ababa

ምክንያት የለውም ሊባል አይችልም :: ኃላፊነቱ በተወሰነ የግል ማህበር ተግባራዊ የሚሠሩ ሰዎችን የሚጠይቅ በመሆኑ ጭቅጭቅ ባለበት ሁኔታ አብረን መቀጠል አንችልም :: ጭቅጭቅ ማህበሩን ወደ ማፍረስ የሚወስድ በመሆኑ የንግድ ማህበሩ መፍረስ ደግሞ በባለአክሲዮኖች ፣ በሠራተኞች ፣ በሀገር ላይ ጉዳት የሚያስከትል በመሆኑ ይህ ጉዳት ከመድረሱ በፊት ከፍትህ አኳያ አይቶ ፍ/ቤት ሊወሰን ይገባል በመሆኑም ተከሣሽ ያቀረቡት መቃወሚያ ውድቅ ሊሆን ይገባል በማለት የተከራከሩ ሲሆን ተከሣሽ በበኩላቸው በጽሑፍ ያቀረቡትን መቃወሚያ እና መከራከሪያ በማጠናከር ተከራክረዋል:: ግራቀኙ በመቃወሚያው ላይ ያሠሙት ሙሉ ክርክር ከመዝገቡ ላይ የሠፈረ በመሆኑ ከዚህ ላይ አልሠፈረም::

በዚህ መዝገብ የቀረበው ክርክር ከላይ በአጭሩ ያስቀመጥነውን ሲመስል ፍ/ቤቱም ከሣሾች ክስ ያቀረቡበት ጉዳይ የክስ ምክንያት አለው ወይስ የለውም ? የሚለውን ጭብጥ በዋናነት በመያዝ መዝገቡን አግባብነት ካለው ህግ ጋር በማገናኘብ መርምሯል::

ከሣሾች በዚህ መዝገብ በተከሣሾች ላይ ክስ ያቀረቡት ከፍ/ቤቱም ዳኝነት የጠየቁት በተከሣሽ እና በከሣሾች መካከል ከፍተኛ እና ብርቱ ጭቅጭቅ የተፈጠረ በመሆኑ ተከሣሽ ከሌሎች ባለአክሲዮኖች ጋር አብረው መስራት ከማይችሉበት ደረጃ ላይ የደረሱ በመሆኑ የድርጅቱ ህልውና በዚህ ምክንያት ከሚያጣ ተከሣሽ ከአል-ሳም ኃ/የተ/የግ/ማህበር ያላቸውን ድርሻ ተከፍሏቸው እንዲወጡ ይወሰንልን በማለት ሲሆን ተከሣሽ ይህ ከሣሾች ያቀረቡት ክስ የክስ ምክንያት የለውም በማለት መቃወሚያ ያቀረቡት ፍ/ቤት አንድ ባለአክሲዮን የሆነን ሠው ያለፍላጎቱ ከንግድ ማህበር አባልነት እንዲያስወጣ የሚያስችል የህግ ድንጋጌ የለም:: ይህ ጉዳይም በማህበራዊ ስምምነት የሚወሰን እንጂ ፍ/ቤት ክስ የሚቀርብበት ጉዳይ አይደለም የሚሉ እና ሌሎች መከራከሪያ ምክንያቶችን በማቅረብ ሲሆን ከሣሾች በበኩላቸው ፍ/ቤት ህግን በማመሳሰል ትርጉም በመስጠት የመወሰን ስልጣን አለው:: ህግ በግልጽ ባልከለከለበት ሁኔታ ህግ የለም ተብሎ ክስ የክስ ምክንያት የለውም ሊባል አይችልም በማለት ተከሣሽ ያቀረቡት መቃወሚያ ውድቅ እንዲሆን ተከራክረዋል::

በመርህ ደረጃ ማንኛውም ሠው የተፈጥሮ ወይም በህግ የሠውነት መብት የተሠጠው ድርጅት ፣ የንግድ ማህበር ፣ ወዘተ _____ / በፍርድ ታይቶ ሊወሰን የሚገባው ጉዳይ / Justifiable matter /

(Handwritten signature)

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
ፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት
THE FEDERAL DEMOCRATIC REPUBLIC OF ETHIOPIA
FEDERAL FIRST INSTANCE COURT

ቁጥር _____
 No. _____
 ቀን ፳፻ _____ ዓ.ም
 አዲስ አበባ/Addis Ababa

ለፍ/ቤት ወይም ለሌላ በህግ የዳኝነት ስልጣን ለተሠጠው አካል አቅርቦ ፍርድ ወይም ውሳኔ የማግኘት መብት / The right of access to Justice / አለው ይህም በአ.ፌ.ዲ.ሪ ከመንግስት አንቀጽ 37/1/ እንዲሁም ሀገራችን በፈረመቻቸው እና ባፀደቀቻቸው አለም አቀፍ የቃል ኪዳን ሠነዶች ስር ተመልክቶ ይገኛል። ከሣሹ በዚህ መብቱ በመጠቀም ጉዳዩን ለፍ/ቤት አቅርቦ ማሠማት ፣ ፍትህ ማግኘት የሚችለው ግን እንዲሁ ሳይሆን ከሣሹ ክስ ያቀረበበት ጉዳይ በፍርድ ታይቶ ሊወሰን የሚችል ጉዳይ ከሆነ ፣ ከሣሹ ዳኝነት የጠየቀበትን ጉዳይ ክሱ የቀረበለት ፍ/ቤት አከራክሮ ለመወሰን የሚያስችል ስልጣን በተለይም ብሔራዊ የዳኝነት ስልጣን እና የሰሪ ነገር ስልጣን ያለው ከሆነ እና ከሣሹ ክስ ባቀረበበት ጉዳይ ላይ ክሱን ለማቅረብ የሚያስችል ከህግ ወይም ከውል የመነጨ በህግ ጥበቃ ሊደረግለት የሚችል መብት ወይም ጥቅም ያለው ከሆነ ነው። ይህንም ከላይ ከጠቀስነው ድንጋጌ እንዲሁም ከፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ 4፣9፣33/2/3/ ፣ 231/1/ሀ/1/ ፣ 244/2/ሀ/ እና 245/2/ ድንጋጌዎች ይዘት መረዳት ይልባል። ከዚህ ውጭ ሁሉም አይነት ጉዳይ ለፍ/ቤት ሊቀርብ ፍ/ቤትም የቀረበለትን ጉዳይ ሁሉ ተቀብሎ ሊዳኝ አይችልም።

ከላይ እንደገለጸው ከሣሹ ክሱን አቅርቦ ለማስወሰን ወይም ለዳኝነት አካሉ ፍትህ ማግኘት የሚችለው ክስ የቀረበበት ጉዳይ የክስ ምክንያት / cause of action / ያለው ከሆነ ነው። አንድ ክስ የክስ ምክንያት አለው የሚባለው ደግሞ ከሣሹ ክስ ያቀረቡበት ጉዳይ ፣ በአቤቱታው ላይ የገለጻቸው ፍሬ ነገሮች እውነት ቢሆኑ ወይም በማስረጃ ቢረገጡ ከሣሹ የጠየቀውን ዳኝነት ለማግኘት ፣ ፍ/ቤትም ለመስጠት የሚያስችል የህግ መሠረት ወይም የህግ ድጋፍ ያለው ከሆነ ነው። ከዚህ ውጭ የሚቀርብ ክስ የክስ ምክንያት ያለው ተደርጎ ሊወሰድ ፣ ፍ/ቤትም በቀረበለት ጉዳይ ላይ ውሳኔ ለመስጠት የሚያስችል የህግ መሠረት ሳይኖር ውሳኔ ሊሠጥ አይችልም።

እንደሚታወቀው ፍ/ቤት ህግን የመተርጎም ስልጣን ያለው ሲሆን የቀረበለትን ጉዳይም የተለመዱትን የህግ አተረጓጎም ስርአቶች እንደ ሁኔታው በመጠቀም እልባት የመስጠት ግዴታ አለበት ። የዳኝነት አካሉ በዚህ ስልጣኑ እና ግዴታው መሠረት መጠቀም እና ህግን መተርጎም የሚቻለው እና ያለበት ግን ለቀረበለት ክስ መሠረት የሆነውን ህግ በመከተል እና በመጠቀም ነው። ከዚህ ውጭ የሚተገበር እና የሚተረጎም ህግ ሳይኖር ፍ/ቤት በራሱ ለሌላ አካል ማለትም የህግ አውጪውን ስልጣን በመውሰድ ወይም በህግ የተሠጠውን የስልጣን ወሰን በማለፍ በትርጉም ሠብብ ህግ ሊያወጣ በተለይም

[Handwritten signature]

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
ፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት
THE FEDERAL DEMOCRATIC REPUBLIC OF ETHIOPIA
FEDERAL FIRST INSTANCE COURT

ቁጥር _____
 No. _____

ቀን ፳፻ _____ ዓ.ም
 አዲስ አበባ/Addis Ababa

ይህ ፍ/ቤት በዚህ መልኩ ሊሠራ አይችልም። በመሆኑም ከህግ የለም ተብሎ ክስ የክስ ምክንያት የለውም ሊባል አይችልም በማለት ያቀረቡትን ክርክር ፍ/ቤቱ አልተቀበለውም።

በመቀጠል ከህጎች ክስ ያቀረቡበትን ጉዳይ ለመውጫ የሚያስችል ህግ አለ ወይስ የለም ? የን/ሕ/ቁ 261 ለዚህ ጉዳይ ተፈጻሚነት አለው ወይስ የለውም ? ፍ/ቤቱ ቁጥር 261 መሠረት በማድረግ በማመሳሰል / By analogy / በመተርጎም ለዚህ ጉዳይ ተፈጻሚነት እንዲኖር ሊያደርግ ይችላል ወይ ? የሚሉትን ጉዳዮች መመልከቱ ተገቢ ሲሆን ለእነዚህ ጉዳዮች እልባት ለማግኘት ደግሞ የንግድ ማህበሮችን ምንነት ፣ በተለይም ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር ያለውን ባህሪ ፣ ከሌሎች የንግድ ማህበሮች ጋር ያለውን ግንኙነት ከንግድ ህጉ ሁለተኛ መጽሐፍ አኳያ መመልከቱ ተገቢ ነው።

በንግድ ህጎችን እውቅና የተሰጣቸው ስድስት አይነት የንግድ ማህበሮች ያሉ ሲሆን እነዚህም ተራ የሽርክና ማህበር ፣ የእሽመር ማህበር ፣ የህብረት ሽርክና ማህበር ፣ ሁለት አይነት ኃላፊነት ያለበት የሽርክና ማህበር ፣ ኃላፊነቱ አክሲዮን ማህበር እና ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር ናቸው ። ይህም በን/ሕ/ቁ 212/1/ ስር ተመልክቷል። እነዚህ የንግድ ማህበሮች ከሚመሠረቱበት ሁኔታ ፣ ለመመስረት መሟላት ካለባቸው መስፈርቶች ፣ ከተመሠረቱ በኋላ ከሚመሩበት እና ከሚተዳደሩበት ሁኔታ ፣ ለሶስተኛ ወገኖች ካለባቸው የኃላፊነት ወሰን አኳያ ፣ ማህበሮቻቸው ወይም ባለአክሲዮኖች በማህበሩ ውስጥ ካላቸው ተሳትፎ ፣ ካለባቸው ኃላፊነት ፣ እና ከመሳሰሉት ሁኔታዎች አኳያ በሁለት ዘንግ ሊመደቡ የሚችሉ ሲሆን ይኸውም የመጀመሪያ አራቱ የንግድ ማህበሮች የሽርክና ማህበር በሚለው ምድብ ፣ የመጨረሻ ሁለቱ ደግሞ ከባንያ በሚለው ምድብ ሊመደቡ ይችላሉ ። የንግድ ማህበሮች ከተራ የሽርክና ማህበር በስተቀር የንግድ ስራ ድርጅት ተብለው የሚታወቁ ሲሆን ተራ የሽርክና ማህበር በንግድ ስራ ላይ መሠማራት ከጀመሩ አይነቱ ቀይሮ የህብረት ሽርክና ማህበራት ባህሪ የሚወረስ ከሌሎች የንግድ ማህበሮች የተለዩ የንግድ ማህበር ነው። ይህንም ከን/ሕ/ቁ 10 ፣ 213 ድንጋጌዎች ይዘት መረዳት ይቻላል።

ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር ከባንያ በሚለው ዘንግ የሚመደብ አይነት የንግድ ማህበር ሲሆን ይህ አይነት የንግድ ማህበር በአብዛኛው የሚመሠረተው በቤተሠቦች ፣ በቅርብ በሚተዋወቁ ሰዎች የሠዎችን ማንነት ፣ ግንኙነት መሠረት በማድረግ የሚመሠረት ፣ የሚመሩበትም እንደ አክሲዮን

[Handwritten signature]

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
ፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት
THE FEDERAL DEMOCRATIC REPUBLIC OF ETHIOPIA
FEDERAL FIRST INSTANCE COURT

ቁጥር _____
 No. _____
 ቀን ፳፻ _____ ዓ.ም
 አዲስ አበባ/Addis Ababa

ማህበር ጥብቅ የሆነ የአመራራሪት ፣ የአስተዳደር እና የአመራር ስርአት ያልተቀመጠበት የንግድ ማህበር ሲሆን ይህ ባህሪው የሽርክና ማህበሩን ባህሪ በተወሰነ ደረጃ እንደጋራ የሚያደርገው ሲሆን በሌላ በኩል ባለአክሲዮኖች ካለባቸው ኃላፊነት ፣ የባለአክሲዮኖቹ ብዛት ከሃያ በላይ በሆነ ጊዜ ከሚመራበት እና ከሚተዳደርበት የአስተዳደር ስርአት / corporate provenance / እና ከሌሎች ባህሪያት አኳያ የኩባንያን ባህሪ እንደ አክሲዮን ማህበር የሚወርስ የንግድ ማህበር ነው። ይህ ደግሞ ይህ አይነት የንግድ ማህበር የሁለቱንም አይነት የንግድ ማህበራት ባህሪ የሚይዝ የንግድ ማህበር መሆኑን የሚያስገነዝብ ሲሆን በህጉም ይህን አይነት የንግድ ማህበር በሚመለከት የተቀመጠበት ድንጋጌዎች ሙሉ ባለመሆናቸው ይህም ማለት ሁለቱንም አይነት ጉዳይ የማይሸፍኑ ውስን ድንጋጌዎች የተቀመጡ በመሆኑ ፍ/ቤቱ ይህን የንግድ ማህበር መሠረት ያደረገ ጉዳይ ሲቀርብለት በሌሎች የንግድ ማህበሮች በግልጽ የተቀመጠ ድንጋጌ ካለ እንዲቀርብለት ጉዳይ በማየት ህጉን በመተርጎም እልባት ሊሠጥ ይችላል።

በንግድ ህጉ በተለይም ስለንግድ ማህበሮች በሚደነግገው ክፍል የአንድ የንግድ ማህበር ማህበርተኝነት / ባለአክሲዮንነቱ እንዲወጣ መወሰን የሚችል ስለመሆኑ የተደነገገው በቁጥር 261 ስር ስለተራ የሽርክና ማህበር / ordinary partnership / በሚደነግገው ክፍል ነው። ስለተራ የሽርክና ማህበር የተደነገጉት ድንጋጌዎች በህብረት ሽርክና ማህበር ላይ ተፈጻሚ እንደሚሆኑ በቁጥር 295 ስር የተመለከተ ሲሆን ሆኖም ግን ህግ አውጪ ቁጥር 261 በመለየት ይህ ድንጋጌ በህብረት ሽርክና ማህበር ላይ ተፈጻሚነት የሌለው መሆኑን ይህም ማለት ፍ/ቤት በህብረት ሽርክና ማህበር ማህበርተኛ የሆነን ሠው ከአባልነቱ ለማስወጣት በተራ ሽርክና ማህበራት የተቀመጠውን ድንጋጌ ተግባራዊ እንዳይሆን ቀሪ አድርጎታል። ህግ አውጪ በግልጽ ለይቶ ያስቀረውን ጉዳይ ደግሞ ፍ/ቤት ተግባራዊ እንዲሆን ሊያደርግ ወይም በማመስሰል ትርጉም ተፈጻሚ እንዲሆን ማድረግ አይችልም። ህግ አውጪው በአንድ የንግድ ስራ ላይ በተሠማራ የንግድ ማህበር ማህበርተኛ የሆነን ሠው ፍ/ቤት ከአባልነቱ እንዲወጣ ለመወሰን የሚያስችል ድንጋጌ ባላስቀመጠበት በተራ የሽርክና ማህበር የተቀመጠውን ድንጋጌ ቀሪ ባደረገበት ሁኔታ ደግሞ ፍ/ቤት የተሠጠው የስልጣን ወሰን በማለፍ ተግባራዊ ማድረግ አይችልም። ይህም ማለት ቁጥር 261 በሌሎች የንግድ ማህበሮች ላይ ተግባራዊ / ተፈጻሚ ሊሆን የማይችል ድንጋጌ ሲሆን ፍ/ቤትም ህግ በሌለበት ሁኔታ ህግን ሊተረጎም የማይችል በመሆኑ ቁጥር 261 '1' ለኃላፊነቱ የተወሰነ የግድ ማህበር ባለአክሲዮን የሆነን

[Handwritten signature]

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
ፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት
THE FEDERAL DEMOCRATIC REPUBLIC OF ETHIOPIA
FEDERAL FIRST INSTANCE COURT

ቁጥር _____
 No. _____
 ቀን ፳፻ _____ ዓ.ም
 አዲስ አበባ/Addis Ababa

ሠው ከባለአክሲዮንነት እንዲወጣ ለመወሰን መሠረት ሊያደርግ አይችልም። ከህጎች ተከላኝ ከባለአክሲዮንነታቸው እንዲወጡ ለማስወሰን ወይም ጥያቄውን ለማቅረብ የሚያስችል በህግ የተደገፈ መብት ከሌላቸው ደግሞ በዚህ መልኩ የሚቀርቡ ክሶች የክስ ምክንያት የሌላቸው በመሆኑ ፍ/ቤቱም ከህጎች ተከላኝ ከአል-ሳም ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር ያላቸውን ድርሻ ይዘው ከአባልነት እንዲወጡ በፍ/ቤት ይወሰንልን በማለት ያቀረቡት ክስ የክስ ምክንያት ያለው ባለመሆኑ ፍ/ቤቱም ክሱን በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ 231/1/ሀ/ መሠረት በመሠረዝ መዝገቡን ዘግቶታል።

ት እ ዛ ዝ

1. ወጪና ኪሣራ ጉዳይ ከወሰደው አጭር ጊዜ አኳያ በጥብቅና አገልግሎት ውሉ ላይ የተመለከተውን መጠን በማሻሻል ብር 10,000 / አስር ሺህ ብር / ከህጎች በየድርሻቸው ለተከላኝ ይክፈሉ።
2. ይግባኝ ለጠየቀ መዝገቡ ተገልብጦ ይሰጠው።
3. መዝገቡ ተዘግቷል ወደ መዝገብ ቤት ይመለስ።

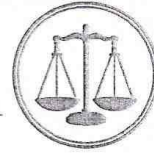
የዳኛ ፊርማ የማይነበብ አለበት

ሰ/ሰ
 4/5/2008

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
ፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት
THE FEDERAL DEMOCRATIC REPUBLIC OF ETHIOPIA
FEDERAL FIRST INSTANCE COURT

ቁጥር
No.
ቀን ሕዳር ዓ.ም
አዲስ አበባ /Addis Ababa

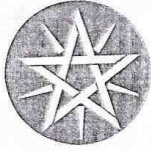
ሽጠው ለመውጣት በተደጋጋሚ ቢጠይቁም የተከላከሉ ድርጅት አባላት ፈቃደኛ አለመሆናቸውን ገልጸው የተከላከሉ ማህበሩ ሂሳብ እንዲጣራ እንዲወሰንላቸው፤ በሚቀርበው የሂሳብ ሪፖርት መሰረት የሚደርሳቸውን የትርፍ ክፍያ እና ለማህበሩ የሰራ ማስኬጃ ያወጡትን ወጪ ክስጦ መጠየቅ እንዲችሉ መብታቸው እንዲጠበቅላቸው፤ በማህበሩ ውስጥ ያላቸውን ድርሻ ለሌሎች የማህበሩ ባለአክሲዮኖች መሽጥ እንዲችሉ እንዲወሰንላቸው የተከላከሉ ማህበር ባለአክሲዮኖች አክሲዮንን መግዛት የማይፈልጉ ከሆነ ከማህበሩ ውጭ ላለ ሰው አክሲዮን ሽጠው ከማህበሩ መለቀቅ እንዲችሉ እንዲወሰንላቸው እንዲሁም በዚህ ክስ ምክንያት የደረሰባቸው ወጪና ኪሳራ እንዲተካላቸው ዳኝነት ጠይቋል።

ከላኝ ክስን የስረዳልኛል ያላቸውን የሰነድ ማስረጃዎች አቅርቧል የሰው ምስክሮችም ቆጥሯል።

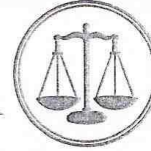
ከላኝ ያቀረቡት ክስ ለተከላከሉ ድርሶ ተከላከሉ በቀን 08/04/2011 ዓ/ም በሰጠው የመከላከያ መልስ ተከላከሉ ማህበር ስራውን የጀመረው በአነስተኛ ካፒታል ብር 15,030 (አስራ አምስት ሺህ ሰላሳ) በመሆኑ ትርፍም ነው ሊባል የማይችል መሆኑን የትርፍ ክፍፍል ሊደርግ የሚችለው ትርፍ ሲኖር እንጂ ትርፍ ሳይኖር የትርፍ ክፍፍል ሊደረግ የማይችል መሆኑን ማህበሩም ሂሳቡን በማሰራት ትርፍ የሌለ መሆኑን ያረጋገጠ መሆኑን፤ ከላኝ አክሲዮናቸውን እንዳይሸጡ ያደረገው ክልከላ የሌለ መሆኑን የማህበሩ ሁሉም አባላት ፈቃዳቸውን የሚሰጡ ከሆነ ከላኝ ድርሻቸውን ከማህበሩ ውጭ ላለ ሰው ማስተላለፍ የሚችሉ መሆኑን ይህ ባይሆን ደግሞ የተከላከሉ ማህበር አባላት የከላኝን ድርሻ የመግዛት የቀደምትነት መብት ያላቸው መሆኑን በመግለጽ የመከላከያ መልሳቸውን አቅርቧል።

ተከላኝ ካቀረቡት የመከላከያ መልስ በተጨማሪ የተከላከሉ ከላኝነት ክስ ያቀረቡ ሲሆን ይዘቱም የከላኝ ተከላከሉ የተከላከሉ ከላኝ ማህበር በቂ የሆነ የሰራ ማስኬጃ ያልነበረው በመሆኑ የማህበሩ አባላት በመተማመን ለከላኝ ተከላኝ ለሰራ ማስኬጃ እያንዳንዳቸው ብር 10,000.00 (አስር ሺህ) የሰጡ መሆኑን የከላኝ ተከላኝ ከማህበሩ አባላት በድምሩ ብር 70,000.00 የተቀበሉ መሆኑን ይሁን እንጂ ይህን የገንዘብ መጠን የት እንዳደረጉት የማይታወቅ መሆኑን፤ የከላኝ ተከላኝ

2

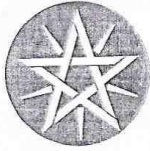
የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
ፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት
THE FEDERAL DEMOCRATIC REPUBLIC OF ETHIOPIA
FEDERAL FIRST INSTANCE COURT

ቁጥር
No.
..... ቀን ፳፻..... ዓ.ም
አዲስ አበባ /Addis Ababa

በአጻጻፍ ይገኝ የነበረውን የካሽ ራጅስተር ስራ እንዲሰራበት ይዘው በመሰወራቸው ማህበሩ ብር 2,136.50(ሁለት ሺህ አንድ መቶ ሰላሳ ስድስት ከ50/100) በገቢዎች እና ጉምሩክ ባለስልጣን የተቀጠ መሆኑን የካሽ ተከላሽ በቁጥር 20768936 የሚታወቀውን የማህበሩን ችክ ፈርሞ ለሶስተኛ ወገን አለ አግባብ ፈርሞ በመስጠቱ የኢትዮጵያ ንግድ ባንክ ብር 5,950(አምስት ሺህ ዘጠኝ መቶ ሃምሳ) ለተከላሽ ካሽ ተመላሽ ሊያደርግ ያልቻለ መሆኑን እንዲሁም የካሽ ተከላሽ የማህበሩን የተለያዩ ሰነዶች እና የተለያዩ የማህበሩን ቁሳቁሶች ይዞ የተሰወረ በመሆኑ ለማፈላላግ፣ ለትራንስፖርት እና ሰነዶችን ለማጻፍ ብር 7,500.50(ሰባት ሺህ አምስት መቶ) ወጪ ያደረጉ መሆኑን ገልጸው የካሽ ተከላሽ በድምሩ ብር 85,586.50(ሰማንያ አምስት ሺህ አምስት መቶ ሰማንያ ስድስት ከ50/100) እንዲከፈላቸው ዳኝነት ጠይቋል እንዲሁም በዚህ ክስ ምክንያትም የደረሰባቸው ወጪና ኪሳራ እንዲተካላቸው ዳኝነት ጠይቋል።

የተከላሽ ካሽ ያቀረቡት የክስ አቤቱታ ለካሽ ተከላሽ ድርሰ ታህሳስ 23 ቀን 2011 ዓ/ም በተጻፈ በሰጡት የመከላከያ መልስ የተከላሽ ማህበር አባላት እያንዳንዳቸው ለካሽ ተከላሽ ብር 10,000(አስር ሺህ) ያልሰጡ መሆኑን ይህ የገንዘብ መጠን ገቢ ተድርጓል እንኳን ቢባል ገቢ የሚደረገው በማህበሩ የሂሳብ ቁጥር ወይም ለማህበሩ ገንዘብ ያዥ መሆኑን የማህበሩ አባልነት ስድስት በመሆናቸው ገንዘቡ ገቢ ተድርጓል እንኳን ቢባል የካሽ ተከላሽን ድርሻ ጨምሮ ገቢ ሊደረግ የሚችለው ብር 60,000.00(ስልሳ ሺህ) መሆኑን የተከላሽ ካሽ ብር 5,950(አምስት ሺህ ዘጠኝ መቶ ሃምሳ) የካሽ ተከላሽ በሰጠው ችክ ሳቢያ ክፍያ ያልፈጸመ መሆኑን ችኩም ለተከላሽ ካሽ ተመላሽ የተደረገ መሆኑን ወደፊትም በዚህ ችክ የተከላሽ ካሽ ክፍያ ሊጠየቁ የማይችሉ መሆኑን ማህበሩ ብር 2,136(ሁለት ሺህ አንድ መቶ ሰላሳ ስድስት) የተቀጣው በወቅቱ ሪፖርት ለገቢዎች እና ጉምሩክ ባለስልጣን ባለማቅረባቸው መሆኑን የካሽ ራጅስተር ማሽኑም እራሳቸው ጋር ሲሆን የቻለው የማህበሩ ስራ አስኪያጅ ለመቀበል ፈቃደኛ ባለመሆናቸው መሆኑን የማህበሩ አባላት አቶ ተካልኝ ፈይሳና አቶ ሆብሰን ባዬ የተሰጣቸውን ሃላፊነት በአግባቡ ባለመወጣታቸው መሆኑን እንዲሁም የካሽ ተከላሽን ለማፈላላግ ወጪ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
 ፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት
 THE FEDERAL DEMOCRATIC REPUBLIC OF ETHIOPIA
 FEDERAL FIRST INSTANCE COURT

ቁጥር
 No.
 ቀን ፳፻ ዓ.ም
 አዲስ አበባ /Addis Ababa

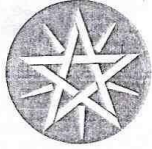
አድርገናል በማለት ያቀረቡት ተቀባይነት የሌለው መሆኑን በማስረጃም ያልተደገፈ መሆኑን በመግለጽ የመከላከያ መልሳቸውን አቅርቧል።

ፍርድ ቤቱ የካቲት 26 ቀን 2011 ዓ/ም በዋለው ችሎት ክስ የሰማ ሲሆን በዚህም መሰረት ባቀረበው ክርክር ከሳሽ ባቀረቡት ክርክር የተከሳሽ ማህበር ሂሳብ ሊጣራ የሚገባ መሆኑን፣ ከተከሳሽ ማህበርም የአክሲዮኑ ትክክለኛ ዋጋ ተከፍሏቸው ሊወጡ የሚገባ መሆኑን እንዲሁም ለማህበሩ ወጪ ያደረጉት የገንዘብ መጠን ሊተካላቸው የሚገባ መሆኑን በመግለጽ ክርክራቸውን ያቀረቡ ሲሆን ተከሳሽ በበኩላቸው ባቀረቡት ክርክር ለከሳሽ ትክክለኛ የአክሲዮኑ ዋጋ ሊከፍሉ የማይገባ መሆኑን ከሳሽ ግዴታቸው ከፈጸሙ አክሲዮናቸውን በአክሲዮኑ ትክክለኛ ዋጋ የሚገዙ መሆኑን ማህበሩ የማህበሩ ሂሳብ የተጣራ በመሆኑም በድጋሚ የሚጣራበት አግባብ የሌለ መሆኑን ከ02/06/2010 ዓ/ም እስከ ሰኔ 26 ቀን 2010 ዓ/ም ድረስ ከሳሽ የማህበሩን ካሽ ራጅስተራር ይዘው የተሰወሩ በመሆኑ ማህበሩ ስራ ያልሰራ መሆኑን ማሻኑን የተረከቡት ሰኔ 26 ቀን 2010 ዓ/ም መሆኑን በመግለጽ የመከላከያ መልሳቸውን አጠናክረው ተከራክረዋል።

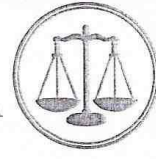
የግራ ቀኝ ጠቅላላ ክርክር ከላይ የተመለከተውን ሲመስል ፍርድ ቤቱም የተከሳሽ ማህበር ሂሳብ ሊጣራ ይገባል ወይስ አይገባም ለከሳሽ በሚቀርበው የሂሳብ ማጣራት ሪፖርት መሰረት የትርፍ ክፍያ እና ለተከሳሽ ማህበር ስራ ማስኬጃ ከግሉ ወጪ ያደረገውን ገንዘብ ከሶ የመጠየቅ መብቱ ሊጠበቅ ይገባል ወይስ አይገባም ከሳሽ በማህበር ውስጥ ያለውን ድርሻ ሽጦ ከማህበሩ እንዲወጣ ሊወሰን ይገባል አይገባም የተከሳሽ ከሳሽ ባቀረበው የተከሳሽ ከሳሽነት ክስ ላይ የጠየቀውን ገንዘብ የከሳሽ ተከሳሽ ሊከፍል ይገባል ወይስ አይገባም የሚሉትን ነጥቦች ፍርድ ቤቱ እንደሚከተለው መርምሯል።

የመጀመሪያውን ነጥብ በተመለከተ ከሳሽ የተከሳሽ ማህበር ሂሳብ እንዲጣራላቸው የጠየቁ ሲሆን ተከሳሽ በበኩላቸው የማህበሩ ሂሳብ የተጣራ ስለሆነ በድጋሚ ሊጣራ አይገባም በማለት ክርክራቸውን አቅርቧል።

4

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
ፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት
THE FEDERAL DEMOCRATIC REPUBLIC OF ETHIOPIA
FEDERAL FIRST INSTANCE COURT

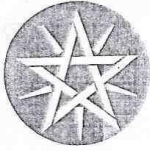
ቁጥር
No.
..... ቀን ፳፻..... ዓ.ም
አዲስ አበባ /Addis Ababa

ተከላኝ እስከ ሰኔ 20 ቀን 2010 ዓ/ም ድረስ ያለውን የማህበሩን ሂሳብ በአንተነህ ጌታነህ የተፈቀደለት የሂሳብ አዋቂ አሰርቻለሁ በማለት ክርክር ያቀረበ ቢሆንም ተከላኝ በማስረጃነት ያቀረበው ሰነድ በሂሳብ አዋቂው ማህተም ያልተረጋገጠ ነው። ይህ ከሆነ ደግሞ ፍርድ ቤቱ የተከላኝ ማህበር ሂሳብ ተስርቷል በሚል ድምዳሜ ላይ የሚድረስበት አግባብ የለም ተከላኝ የማህበሩ ሂሳብ ተስርቷል በማለት ክርክር ያቀረቡ እንደመሆኑ መጠን የማህበሩ ሂሳብ በገለልተኛ የሂሳብ ባለሙያ የተሰራ መሆኑን የማስረዳት ሽክም አለባቸው። ተከላኝ ይህን ካላደረጉ ደግሞ ከላኝ የማህበሩ አባል እንደመሆናቸው መጠን የማህበሩ ሂሳብ እንዲጣራ መጠየቅ እና የማህበሩን የሂሳብ ቁመና የማወቅ መብት አላቸው። በመሆኑም ተከላኝ የማህበሩ ሂሳብ ሊጣራ የማይገባብትን በቂ ምክንያት ለፍርድ ቤቱ ያላስረዱ በመሆኑ ያቀረቡትም የሂሳብ ሪፖርት በገለልተኛ የሂሳብ ባለሙያ የተሰራ ስለመሆኑ የሚያስረዳው ነገር የሌለ በመሆኑ የተከላኝ ማህበር ሂሳብ ከ2009 ዓ/ም ጀምሮ እንዲጣራ ፍርድ ቤቱ ፍርድ ሰጥቷል።

2ኛውን ነጥብ በተመለከተ ከላኝ ከማህበሩ የሚገባቸው የትርፍ ድርሻ ሊታወቅ የሚችለው የማህበሩ ሂሳብ ተጣርቶ ከቀረበ በኋላ መሆኑ ገልጾ ነው። ከስም ማቅረብ የሚችሉት ድርሻቸው በሂሳብ ማጣራት ሪፖርቱ ከተለየ በኋላ ነው። ከዚህም በተጨማሪ ከላኝ ለማህበሩ ከግላቸው ወጪ ያደረጉትን የገንዘብ መጠን ከሰው ለመጠየቅ መብታቸው እንዲጠበቅ ዳኝነት የጠየቁ ሲሆን ተከላኝ ይህ መብት ሊጠበቅላቸው አይገባም በማለት ያቀረበው ክርክር የለም እንዲሁም ፍርድ ቤቱ ከላኝ ይህን በተመለከተ ክስ ማቅረብ እንዲችል መብት ሊጠበቅ እንደሚችል ከፍ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ 216 እና 217 መረዳት የሚቻል ስለሆነ ከላኝ የትርፍ ክፍያን እና ለተከላኝ ማህበር ከግል ገንዘባቸው ለስራ ማስኬጃ ያወጡትን ገንዘብ ከሰው የመጠየቅ መብታቸው ተጠብቋል።

3ኛውን ነጥብ በተመለከተ በንግድ ህጉ አንቀጽ 523 ስር እንደተደነገገው ባለአክሲዮኖች አክሲዮኖቻቸውን የሚያስተላልፉበት ሁኔታ በማህበሩ መተዳደሪያ ደንብ ገደብ ሊጣልበት እንደሚችል የተደነገገ ሲሆን በዚህ መሰረት ከተከላኝ መተዳደሪያ ደንብ በግልጽ ለመመለከት እንደሚቻለው የማህበሩ አባላት ሙሉ ለሙሉ ካልተሰማሙ በስተቀር አክሲዮኑን ከማህበሩ

5

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
 ፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት
 THE FEDERAL DEMOCRATIC REPUBLIC OF ETHIOPIA
 FEDERAL FIRST INSTANCE COURT

ቁጥር
 No.
 አዲስ አበባ /Addis Ababa

ውጭ ለሆነ ሰው መስተላለፍ እንደማይቻል ተመልክተዋል። ይህ ከሆነ ደግሞ ከሳን አክሲዮንን ለውጭ ሰው ሽጮ ከማህበሩ ልውጣ በማለት ያቀረበው ክርክር የተከሰሰ ማህበር አባላት የማይስማሙ መሆኑን ለችሎቱ የገለጹ ከመሆኑ አንጻር ከሳን የአክሲዮን ድርሻውን ከማህበሩ ውጭ ለሆነ ሰው ሽጮ ልውጣ በማለት ያቀረበው ክርክር ተቀባይነት የሌለው መሆኑን መረዳት የሚችላ ሲሆን በሌላ በኩል ከሳን በአማራጭ በተከሰሰ ማህበር ውስጥ ያላቸውን ድርሻ በአክሲዮኑ ትክክለኛ ዋጋ ሸጠው እንዲወጡ እንዲወሰንላቸው ክርክር ያቀረቡ ሲሆን ተከሰሰም የከሰሰን አክሲዮን በትክክለኛ ዋጋ ለመግዛት ፈቃደኛ መሆናቸውን ለችሎቱ ገልጸዋል። በመሆኑም ተከሰሰ ለከሰሰ ትክክለኛውን የአክሲዮን ዋጋ ብር 1,650(አንድ ስድስት መቶ ሃምሳ) ሲከፍል ከሳን ከተከሰሰ ማህበር እንዲወጡ ተወስኗል።

4ኛውን ነጥብ በተመለከተ የተከሰሰ ማህበር አባላት ብር 70 ሺህ ለከሰሰ ለስራ ማስኬጃ የሰጡ መሆኑን ይሁን እንጂ ከሳን ይህን ለስራ ማስኬጃ የተሰጠውን ገንዘብ የት እንዳደረገው የማያውቁ መሆኑን በመግለጽ ክርክር ያቀረቡ ቢሆንም የተከሰሰ ከሳን እራሱ ባቀረበው ማስረጃ የተከሰሰ ማህበር አባላት እያንዳንዳቸው ያዋጡት ብር 10ሺህ ተመላሽ የተደረገላቸው መሆኑን ያስረዳል እንዲሁም በተከሰሰ ከሳን በኩል የቀረቡት ምስክሮች በተከሰሰ ማህበር አባልነት ለስራ ማስኬጃ የተዋጠው የገንዘብ መጠን ተመላሽ የተደረገ መሆኑን ያስረዳል ይህ ከሆነ ደግሞ የከሰሰ ተከሰሰ ከማህበሩ አባላት የሰበሰበውን የስራ ማስኬጃ ገንዘብ ለማህበሩ ጥቅም ያዋለው መሆኑን መረዳት ይቻላል። ከዚህም በተጨማሪ የቀረቡትም የተከሰሰ ከሳን ምስክሮች የከሰሰ ተከሰሰ ሪፖርት አላቀረበልንም ከሚሉ በስተቀር ለስራ ማስኬጃ ከማህበሩ አባልነት የተዋጠው የገንዘብ መጠን ለማህበሩ ጥቅም ያልዋለ መሆኑን ክርክርም ሆነ ማስረጃ አላቀረቡም። ስለሆነም የተከሰሰ ከሳን የከሰሰ ተከሰሰ በማህበሩ አባላት ለስራ ማስኬጃ የተዋጠውን ብር 70ሺህ ይክፈሉን በማለት ያቀረበውን ክርክር ፍርድ ቤቱ አልተቀበለውም።

የተከሰሰ ከሳን ባቀረቡት ክርክር የከሰሰ ከሳን የማህበሩን ካሽ ራጅስተር ይዞ በመሰወሩ በወቅቱ ሪፖርት ባለማድረጉ ብር 2,136(ሁለት ሺህ አንድ መቶ ሰላሳ ስድስት) ተቀጥተናል በመሆኑም ይህን ገንዘብ የተቀጣነው በከሰሰ ተከሰሰ ጥፋት በመሆኑ ሊተካልን ይገባል በማለት ክርክር

6

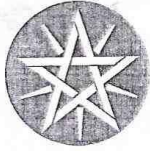
የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
 ፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት
 THE FEDERAL DEMOCRATIC REPUBLIC OF ETHIOPIA
 FEDERAL FIRST INSTANCE COURT

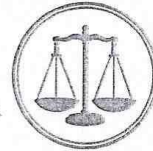
ቁጥር
 No.
 ቀን ጾያ ዓ.ም
 አዲስ አበባ /Addis Ababa

የቀረቡ ሲሆን በተከላኸ ከላኸ በኩል የቀረቡት ምስክሮች ማህበሩ ብር 2,136 (ሁለት ሺህ አንድ መቶ ሰላሳ ስድስት) ለገቢዎች እና ጉሙሩክ ቅጣት የክፈለው በወቅቱ ሪፖርት ባለማደረጉ መሆኑን ይህም የሆነው የከላኸ ተከላኸ የማህበሩን ካሽ ሬጅስትራር ይዞ በመሰወሩ መሆኑን አስረድቷል የከላኸ ተከላኸ ይህን ለማስተባበል የቀረበው ማስረጃ የለም። ይህ ከሆነ ደግሞ ማህበሩ ቅጣት የክፈለውን ብር 2,136 (ሁለት ሺህ አንድ መቶ ሰላሳ ስድስት) የከላኸ ተከላኸ ሊተኩ ይገባል። የተከላኸ ተከላኸ የከላኸ ተከላኸን ለማፈላለግ ለትራንስፖርት እና ለተላያዩ ወጪዎች ብር 7,500 (ሰባት ሺህ አምስት መቶ) አድርገናል በማለት ክርክር የቀረቡ ሲሆን የቀረቡት የተከላኸ ከላኸ ምስክሮች የከላኸ ተከላኸን ለማፈላለግ ኮንተራክት ታክሲ ሲጠቀሙ የነበረ መሆኑን አብሯቸው ሲያፈላላጉ ለነበሩትም የፖሊስ አባላት የምሳ ወጪዎችን ሲሸፍኑ የነበረ መሆኑን ይህን ሲደርጉም ብር 7,500 (ሰባት ሺህ አምስት መቶ) ወጪ ያደረጉ መሆኑን አስረድቷል። የተከላኸ ከላኸ ከላይ ለተገለጸው ወጪ የተዳረገው የከላኸ ተከላኸ በመሰወሩ እና የማህበሩን ንብረት ባለማስረከቡ እርሱን ለማፈላለግ በመሆኑ በተከላኸ ከላኸ ላይ የደረሰውን ጉዳት የከላኸ ተከላኸ የመሸፈን ከሆነ የመነጨ ግዴታ ያለበት ስለሆነ የከላኸ ተከላኸ ብር 7,500 (ሰባት ሺህ አምስት መቶ) በመሰወሩ እና የማህበሩን ንብረት ባለማስረከቡ እርሱን ለማፈላለግ ወጪ የተደረገውን ገንዘብ ለተከላኸ ከላኸ ሊከፍል ይገባል ተብሎ ተወስኗል።

ሌላው የተከላኸ ከላኸ የከላኸ ተከላኸ አለ አግባብ ፈርሞ በቁጥር 10000156138405 የሚታወቅ ቼክ ለ3ኛ ወገን የሰጠ በመሆኑ እና በዚህ ቼክ ምክንያት ብር 5,950 (አምስት ሺህ ዘጠኝ መቶ ሃምሳ) በተንጠልጣይ ሂሳብ ላይ የተቀመጠ ስለሆነ ብር 5,950 (አምስት ሺህ ዘጠኝ መቶ ሃምሳ) ይክፈለን በማለት የጠየቁትን በተመለከተ የኢትዮጵያ ንግድ ባንክ ከላይ በተጠቀሰው ቼክ ክፍያ ያልተፈጸመ መሆኑን ለፍርድ ቤቱ ገልጸዋል። ይህ ከሆነ ደግሞ የከላኸ ተከላኸ በቼኩ ላይ የተመለከተውን ገንዘብ የሚከፍልበት ህጋዊ ምክንያት ያልተገኘ ስለሆነ ፍርድ ቤቱ በዚህ ረገድ የተከላኸ ከላኸ የቀረበውን ክርክር ውድቅ አድርጎታል።

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
ፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት
THE FEDERAL DEMOCRATIC REPUBLIC OF ETHIOPIA
FEDERAL FIRST INSTANCE COURT

ቁጥር
No.
ቀን ፳፻ ዓ.ም
አዲስ አበባ /Addis Ababa

ወሳኔ

- 1) የተከላከሉ ህላብ እንዲጣራ ስለተወሰነ የምድቡ ራድዮተራር የህላብ አጣሪ እንዲመድብ ታዟል። የሚመደበውም የህላብ አጣሪ ምክንያታዊ በሆነ ጊዜ የህላብ ማጣራት ሪፖርቱን ለፍርድ ቤቱ እንዲያቅርብ ታዟል።
- 2) ከላኛ የትርፍ ክፍያን እና ለተከላከሉ ማህበር ከግል ገንዘባቸው ለስራ ማስኬጃ ያወጡትን ገንዘብ ከሰው የመጠየቅ መብታቸው ተጠብቋል።
- 3) ተከላከሉ የከላኛ ተከላከሉ/ከላኛ/ አክሲዮን ትክክለኛ ዋጋ ብር 1,650(አንድ ስድስት መቶ ሃምሳ) ሲከፍል የከላኛ ተከላከሉ/ከላኛ/ ከማህበሩ እንዲወጡ ተወስኗል። ይህ ወሳኔ የከላኛ ተከላከሉ ከማህበሩ አስከፊነት ድረስ ያለውን የትርፍ ክፍያ ከመጠየቅ አያግዳቸውም።
- 4) የከላኛ ተከላከሉ ለተከላከሉ ከላኛ ብር 9636.00(ዘጠኝ ሺህ ሰላሳ ስድስት) ይክፈሉ።

ትዕዛዝ

ይግባኝ ለጠየቀ መዝገቡ ተገልብጦ ይሠጠው።
መዝገቡ ተዘግቷል ወደ መዝገብ ቤት ይመሰሰሉ።

መ/ቁ 192946

ጥቅምት 27 ቀን 2010

ዳኛ:- ከበቡሽ ወርቁ

ይግባኝ ባይ፡- አዲስ መላ ኃላፊነት የተወሰነ የግል ማህበር ተጠርተው ጠበቃ በላቸው ታዲያ - ቀረቡ

የይግባኝ መልስ ስጪ፡- ሰርሰጉጋ ወልጪጪ ተጠርተው ጠበቃ ነቃ ጥበብ በየገን - ቀረቡ

መዝገቡ የተቀጠረው መርምሮ ፍርድ ለመስጠት ነው።

ፍ/ቤቱ መዝገቡን መርምሮ የሚከተለው ፍርድ ሰጥቷል።

ፍርድ

ይግባኝ ቅሬታ መነሻ ምክንያት የሆነው የፈ/መ/ደ/ፍ/ቤት በመ/ቁ 200525 ጥቅምት 25 ቀን 2009 ዓ/ም በዋሰው የፍ/ቸሎት ባሰተሳሰረው ጉዳይ በመሰኘት ይግባኝ ባይ ታህሳስ 21 ቀን 2009 ዓ.ም የተሳፈ የይግባኝ ቅሬታ ዝርዝር ስለ አተረቡ ነው።

ጉዳዩን አመጣጥ አጠር ባለ መልኩ ሲታይ መልስ ስጪ በስር ፍ/ቤት የይግባኝ ባይ ማህበር አባል እንደሆነ የአዲስ ከተማ ከፍላ ከተማ ሊዝ ጸ/ቤት ወሰኑበት የማህበሩ አባላት የማህበሩ አባል እየሆኑ በሚረጋገጥ ነሐሴ 12 ቀን 2002 የተሳፈ ደብዳቤ አድርሰውኛል በማህበሩ ከመተዳደሪያ ደንብ ውጪ ለእያንዳንዱ አክሲዮን የ500 ልዩነት በማድረግ ባለው 335 ብር አጠቃላይ 166.100 እንደከፈለ ይህን መክፈል ካልቻለው የአባልነት ማህበራዊ ጠገን ፍቃድ

1
01

46

እንደተውከ የሚገልጽ ደብዳቤ ስፕተውኻል እንደከፍሎ የተወሰነው ህገ-ወጥ ስለሆነ ከአባልነት እን ከአባልነት የሚያሰርዝኝ ያልፈጸምኩ ስለሆነ፣ በሰነዱ ማረጋገጫ ምዝገባ ጽ/ቤት አንድ መዘገብ እን በክሱ ምክንያት ያመጣሁት ወጪ ና ስለራ እንዲተኩ ይወሰንልኝ በማለት የጻፍኩት ጠይቀው የስር ፍ/ቤት ይገባኝ ባይን አስቀርቦ መልስ እንዲሰጡበት በማያረጋግ መልስ ያቀረቡት ፍሬ ቃሉ የሚለው መልስ ሰጪ የማህበሩ አባል እንዲሆኑ ተጠይቀው ፍላጎቱም ሆነ አቅሙ የሌላቸው መሆኑን የገለጸ ቢሆንም በአስተዳደሩ ወደ ማህበሩ እንዲመለሱ በመደረጉ በጠቅላላ ጉባኤ በተወሰነው የእክሱይን ድርሻ መጠን አባል እንዲሆኑ ተቀበለው።

የክፍያ መጠኑን ሳይቃወሙ እና ከፍያውን ሳይፈጽሙ የማህበሩ አባል በመሆን ተጠቃሚ ሊሆን ስለሚገባ የመልስ ሰጪን ጥያቄ ወይቶ በማድረግ ያወጣነው ወጪና ክፍያ እንዲተኩላቸው እና በግ እንደገናላቸው ይወሰንልኝ በማለት መልስ አቅርበው የገራ ቀኝ ክርክር እን ማረጋገጫ ከሰማ በኋላ 500 ክፍያን በእያንዳንዱ ከፍለው አንዲገቡ ማህበሩ በጠቅላላ ጉባኤ የወሰነው ውሳኔ የእኩልነት መርህን የሚጥሰው በማለት ማህበሩ በጠቅላላ ጉባኤ የወሰነውን በመሻር መልስ ሰጪ ሌሎች የማህበሩ አባላት በከፊሉት ልክ ከከፈሉ በኋላ በአባልነት መዘገብ በሰነዳቸው ማረጋገጫን ምዝገባ ጽ/ቤት እንዲመዘገቡ ውሳኔ ሰጥቷል።

ይገባኝ ባይ ከ1989 ዓ/ም ጀምሮ በማህበሩ ተጸራጅቶ መራት በሲዝ ተገዝቶ ገንባታ አያተክናውን ለ8 ዓመታት በቦታው ላይ ክርክር ስናደርግ የህግ ገንባታ ስደረገን በገንዘብም በጉልበትም አስተዋፅኦ ሳያደርጉ የባለድርሻ አባልናቸው መባሉ ተገቢ አይደለም የገንዘብ የመግዛት አቅምን ያላገናዘቡ ነው ለህግ ገንባታ በባንክ የተቀመጠ ገንዘብ መጠን የመግዛት አቅም መጠን ሲታይ ይከፈሉ የተባለ የሚያንስ እንጂ የሚበዛ አይደለም የስር ፍ/ቤት የወሰነው ውሳኔ ይሻርልን በማለት ቅሬታ አቅርበው።

ያል ነገሩ 500 ክፍያን ክፍሎ ከፍለው በማህበሩ ጠቅላላ ጉባኤ ላይ ወሰነውን ውሳኔ ማረጋገጫ ማህበሩ በጠቅላላ ጉባኤ የወሰነውን በመሻር መልስ ሰጪ ሌሎች የማህበሩ አባላት በከፊሉት ልክ ከከፈሉ በኋላ በአባልነት መዘገብ በሰነዳቸው ማረጋገጫን ምዝገባ ጽ/ቤት እንዲመዘገቡ ውሳኔ ሰጥቷል።

ይግባኝ ሰሚው ፍ/ቤት የቀረበውን የይግባኝ ቅሬታ ከሰር ና/ቤት ውሳኔ ጋር እኔ ለጉዳዩ አግባብነት ካለው ህግ ጋር በመገንዘብ መርምራል ሲመረመርም መልስ ሰጪ በይግባኝ ባይ ማህበር ባላቸው በእያንዳንዱ አክሲዮን ተጨማሪ 500 (አምስት መቶ) ብር መክፈል ይገባቸው ወደ ማህበሩ ሊገቡ ይገባል በማለት የተወሰነው ውሳኔ አግባብነት ለመመርመር እና ለማጣራት ቅሬታው መልስ ሰጪን ያስቀርባል በመባል መልስ ሰጪ መልስ እንዲሰጠበት ታላቅ መልስ አቅርቦታ ፍሬ ቃል የሚለው መልስ ሰጪ ከማህበሩ መተዳደሪያ ጽንብ እንደ የመመስረቻ ጽሁፍ ውጪ በእያንዳንዱ አክሲዮን 500 ይክፈሉ መባል ተነስ አይደለም ይክፈሉ ከተባለም ሁሉም አባላት እንዲክፈሉ መወሰን አለበት እንጂ ተለይቶ እንደ አባል ብቻ እንዲክፍል መወሰኑ ተገቢ አይደለም።

እያንዳንዱ አባል 60.000 (ስልሳ ሺህ ብር) አዋጥቷል ልተባለው የቀረበ ማክረጃ የለም። የህገ ግምት የቀረበው በባለሞያ ተገምጥ አይደለም የአባላት ጥያቄ በአክሲዮን ድርሻ ሲገደብ አይገባም የከር ፍ/ቤት የወሰነው ውሳኔ ተከክል ነው ይገባል። በማለት መልስ አቅርቦታል።

ፍ/ቤቱም የግራ ቀኝ የይግባኝ ክርክር እንዲያሰሙ ረታዳ ሰኔ 10 ቀን 2009 ግም በሽሎት ቀርቦው ክርክር አሰምተዋል ይህም ከቀረበው የይግባኝ ቅሬታ እና መልስ የተለየ ስለ አልሆነ እኔ ከዋና መዝገብ የሚገባ ስለሆነ ሳይመዘገብ ታልፏል።

የጉዳዩ አመጣጥ አጠር ባለ መልኩ ከላይ በዘርዘር የተመዘገበ ሲሆን ይህ ፍ/ቤትም መዝገቡን ከቀረበው የይግባኝ ቅሬታ ነጥብ እና መልስ ቅሬታውን መልስ ሰጪን ያስቀርባል ከተባለበት ጭብጥ እና ከሰር ፍ/ቤት ውሳኔ እንዲሁም ለጉዳዩ አግባብነት ካለው ህግ ጋር በማገናዘብ መዝገቡን መርምሯል ሲመረመርም ሲያዝ እና መልስ ለሰጡት የሚገባ ነጥብ የከር ና/ቤት መልስ ሰጪ በይግባኝ ባይ ማህበር ባላቸው በእያንዳንዱ አክሲዮን ተጨማሪ ብር 500 (አምስት መቶ ብር) መክፈል ሳይገባቸው ወደ ማህበሩ ሊገቡ ይገባል በማለት ማህበሩ ያስተላለፈውን ውሳኔ ወይም ቃል ግባኔ የሻረው

3
03

ሄ

በአገገቡ ነው ወይስ አይደለም የሚለው ለያዝ መልስ መልስ ስለሆነ የሚገባ ነጥብ ሆነ ተገኝቷል።

የይግባኝ ባይ ማህበር አባላት ከመንገዳት ተከራይ ተው ይሰሩ የነበረበት ሱቅ የነበረበት ሱቅ በሊዝ ስርዓት በመገባቱ በሊዝ ገዝተው ህግ አንዲሰሩ በአስተዳደሩ በመወሰን በማህበር ተደራጅተው ለመስራት በቦታው የነበሩ ሰዎች ተስማምተው መልስ ሰጪ ሲጠየቁ ፍቃደኛ ባለመሆናቸው እና በሰዓቱ መዋጮው ሲያዋጡ በመቅረታቸው የማህበሩ አባላት የሚጠበቅባቸውን መብት ግዴታ በመውጣት በማህበሩ ቦታ ላይ በተነሳ ክርክር ስከራ ስሩ ቆይተው በታውን በመረከብ ህግ ያሰሩበት ሲሆን 1989 ዓ/ም ደግሞ አባላቱ መዋጮ አያዋጡ እና በሀሳብም በጥልቀትም በግዝብም አስተዋጅሎ ሲያረጉ ቆይቶ አስተያየት በቦታው ሲገኝ እንደነበረ እና መብት ስላላቸው ወደ ማህበሩ እንዲመለሱ ከ8 ዓመት በኋላ ሲወሰን።

የማህበር አባላት ከ8 ዓመት በፊት ስምንቱ ገንብ ልክ ባራ መደብ ሰጪ ሲያዋጡ ይገባል? የሚለው ፍትህደንቱ ሲቃይ ይወቅቱ መልስ ሰጪ ወደ ማህበሩ እንዲገቡ ተጠይቀው ፍቃደኛ ባለመሆናቸው ለሌሎች የማህበሩ አባላት በሀሳብዎን ልብ፣ በግዝባቸው ለማህበሩ ያደረጉት አስተዋጅሎ እና ከ8 ዓመት እና ከ9 ዓመት በፊት ያለው የገንብ መገዛት አቅም ያለው ያለው ልዩነት ግልጽ ሆኖ አያሳ ግንም ለው በማህበር ተደራጅቶ እንዲሰሩ እየተደረገ ያለው ማህበርታቸው ያለውን ዕውቀት አናገንብብ ገዢ አንድ ላይ አዋጥቶ የተሻሻሉ ስራ ለመስራት እንዲረዱ ሆኖ እያሰ ማህበሩ ላይ መሪ ተረካብ ህግ እስከሚሰራ ዝም ብሎ ከታየ በኋላ ወደ ማህበሩ እንዲመለሱ የተጠበቀው መብት እያለ የአክሲዮን ክፍያ ማህበሩ በወሰነው ልክ ለአጭር አይገባም የገንብነት መርህን ይግረሳል መባሉ የሌሎች ፍላጎት ማህበርታቸው ደካምን ልጎት እንዲሁም በግዝባቸው እያደረጉ ያለውን መዋጮ ያሳገሩበት እና በሌላው ደካም ልጎት ውጤት መልስ ሰጪ እንደበለጠ የሚያደርግ እና የገንብ የመገዛት አቅም በፊት የነበረው አሁን ካለው ጋር አሰማውዳደረያ ከመሆንም ባሻገር አኩሪ ስራቱ እኩ የማገኘቱን እና በአባላቱ መሀል ልዩነት መፍጠር ነው የሚሆነው ስለዚህም የሰር ፍገራት በአያንዳንዱ አክሲዮን መልስ ሰጪ 500 (አምስት መቶ የአክሲዮን ድርሻ ከራሰው የማህበሩ አባል እንዲሆን ጠቅላላ ጉባኤ የወሰነው ውሳኔ መሻሩ በአገገቡ አይደለም በማለት የሚከተለው ውሳኔ ተወስኗል።

04

ው ሳ ኔ

1. ሥራ/መ/ደ/ፍ/ቤት ቁጥር 200525 ቀን 25/2/2009 ዓ/ም ያስተላለፈው ውሳኔ በፍ/ሥ/ሥ/ወ/ቁ 348 (1) መሰረት ተሸጋጊ።
2. ይግዛኝ ባይ ማህበር ነጠላ 10 ቀን 2002 ዓ/ም ያስተላለፈው ጠቅላላ ጉባኤ መልስ ሰጪ በእያንዳንዱ አክሲዮን 500 (አምስት መቶ) ብር በመክፈል የማህበሩን አባልነት እንደመብጠው የተወሰነው ቃለ ጉባኤ ሊሻር አይገባም መልስ ሰጪ ክፍያውን ሲፈፀም የማህበሩ አባል ሆነው ይመጣቸው ተወስኗል።
3. ባይግዛኝ ውሳኔው ትራቻ ያለው ወገን ይግዛኝ የመጠየቅ መብት የተጠበቀ ነው።
4. ባይግዛኝ ክርክር ጊዜ የወጣ ጠገንና ዚሳራ ተከራካሪ ወገኖች የእራሳቸውን ወጪ ይቻሉ ተብሎ ተወስኗል።
5. በዚህ ፍ/ቤት ሥርዓት 26 ቀን 2009 ዓ/ም የተሰጠው የማገጃ ትዕዛዝ ተከትሏል።
6. ለማገጃ ትዕዛዝ ዋስትና የተያዘው 40,000 (አርባ ሺህ ብር) ተመላሽ ይሁን ተብሏል።
7. መዘገብ ተሰጥቶ ይመሰሰብ።

ፍጻሜ ፈርሞው ከሰባት ወርቅ

ት/ክ
01/03/2010 ዓ/ም

26

5

05

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ጠቅላይ ሚኒስትር
የሥራ ጠቅላይ ሚኒስትር

የመ.ቁ 192946

ሐምሌ 13 ቀን 2010 ዓ.ም

የግዛት ስርዓት - በላይሁን አወል

ይግዛት ስርዓት - አዲስ ወል ስራ ስራ ስራ የተወሰነ የግል ማህበር - ጠቅላይ ግዛት ገደብ

መልስ ሰጪ:- ፊርማዎን ወልደሚካኤል ጠቅላይ ግዛት ስራ ስራ ስራ

መዝገብ ተመርምሮ ተክታይ ትዕዛዝ ተሰጠ

ት ዕ ዛ ዝ

መልስ ሰጪ የክብር 12 ቀን 2010 ዓ.ም በተጻፈ አቤቱታ ይህ ችሎቱ ጥቅምት 17 ቀን 2010 ዓ.ም ሲሰጠው ፍርድ ላይ የውሳኔ ክፍል የሥር ፍ/ቤት ፍርድ ተሰጥቶ ስራ ወስኖ በተራ ቁጥር 2 ላይ የሚፈጸም ውሳኔ ሰጠ።

የስር ፍ/ቤት ግን በውሳኔው ተራ ቁጥር 1 ላይ የሰጠ ፍ/ቤት ውሳኔ ተሸራሽል ስለተባለ የሚያስፈልገውን ነገ የለም ስላል ተሸራሽል የሚለው ተሸራሽል ተብሎ ይታረምልኝ የሚል ሰ.ሀን ይግዛት ስራም አስተያየት እንደሰጠበት ታዛዥ ሚኒስቴር 18 ቀን 2010 ዓ.ም በተገፈ መልስ ሰጥቷል።

በመልሳቸውም የገለጹት የቀረበው የውሳኔ ክፍል ይታረምልኝ ጥያቄ የውሳኔውን ሃሳብ ለማስረጃ በመሆኑ ፍ/ቤቱ ሲተሰበሰብ አይገባም የሚል ነው።

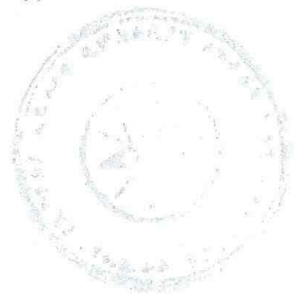
ችሎቱም በመልስ ሰጪው በኩል የቀረበው የእርምጃ ጥያቄ ተገቢ መሆኑን አሳመሞታል።

በዚህ መዝገብ ጥቅምት 27 ቀን 2010 ዓ.ም በተሰጠው ፍርድ የውሳኔ ክፍያ ተራ ቁጥር 1 ላይ ፍ/ቤት የስር ፍ/ቤት ውሳኔ ተሸራሽል ተብሎ በተራ ቁጥር 2 ላይ የሚፈጸም ውሳኔ የተሰጠ በሆነም ይህ ችሎት ተሸራሽል የተባለውን የውሳኔ ክፍያ ተሸራሽል ብሎ ለሚረምር ክፍያ/ሥራ/ሥራን ቁጥር 208 አገገር ሊታይ ሥልጣን የሚሰጠው ባለመሆኑ የመልስ ሰጪን አቤቱታ ችሎቱ አልተቀበለውም

የትዕዛዝ ትጅ ለገራ ቀን ይለጥ

መዝገብ ተዘግቷል።

የግዛት ስርዓት - በላይሁን አወል

መ.አ.ሐ
14-10-2010 ዓ.ም

የግንባታ ስራ ለማስፈጸም የሚያስፈልጉትን ሰነድ

የፍ/ዳ/ደ/መ/ዳ. 162470

ቀን 29/02/2011 ዓ.ም

ዳኝ:- ገበየሁ ፈታቆ

ዓለማዊ ሽናፊ

አዲስ አበባ

ይገባኝ ባይ:- ሰርአንጋ መስጫ -መስጋ ነጋግብዘ ዘየን አስቀረበም

መዕከ ሰጠ/ዎች/ :- አዲስ መስ ር/የተ/የግ/ማህበር አስተዳዳሪ

እዚህ ይገባኝ ሰነድ ፍ/ዳ/ደ/ዎን 11/12/2010 ዓ.ም በተደረገ የይገባኝ ማመልከቻ የቀረበው ዘ ፈዴራል ክፍተኛ ፍ/ዳ/ደ/ዎን ፍ/ዳ/ደ/ዎን ትራት ዘመ/ዎ. 192946 በ 13/11/2010 ዓ.ም ይተሰጠው ሰነድ /ትኩህ/ ይገባኝ ባይ /ዎች/ ትር ዘመድነት ነው። ይገባኝ ባይ/ዎች/ዎ በ 23/02 ቀን 2011 ዓ.ም በዋሰው ትራት የይገባኝ ትራት/ዎች/ን አሰጥተዋል።

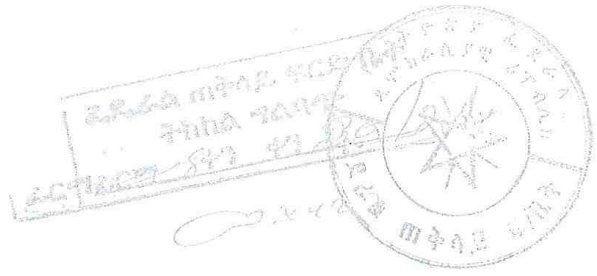
ይዘ ፍ/ዳ/ደ/ዎም የይገባኝ ትራት/ዎች/ን ይገባኝ ነጥባዎች ሰነድ /ትኩህ/ ንዳ አግባብነት ነው ስን ጋር አገናኝበ በመመሪያዎ የሚከተሉትን ትኩህ ሰጥቷል።

ት ኩ ህ

የይገባኝ መዘገብን እንደመረመርኩም ይገባኝ የጥባባዎች ሰነድ /ትኩህ/ ገደብ የሌለበት ዘኛ አግኝተነዋል። ስለዚህም የይገባኝ ባይ/ዎች/ን ትራት ዘመድነቱ መዕከ ሰነድ መጥራት ሳያስፈልግ የይገባኝ መዘገብን በፍ/ዎ/ዎ/ሰ/ዎ. 337 መሰረት ዘገብተናል።

የማይነበዘ የጥባባ ዳኝ ፊርማ አስበት

ጠ/ደ

ዳኞች:- አልማው ወሌ

ሙስጠፋ አህመድ

አብርሃ መለሰ

ፈይሳ ወርቁ

ጳውሎስ ኦርሺሶ

አመልካቾች:- 1ኛ/ አቶ በቃና ጋማ

2ኛ/ ወ/ሮ ራዲካ ዴቭ

የቀረበ የለም

ተጠሪ:- ሆሊ ኤንጅልስ ት/ቤት - ስራ አስኪያጅ ተፈራ እንዳለማው - ቀረቡ

መዝገቡ ተመርምሮ ቀጥሎ ያለው ፍርድ ተሰጥቷል ::

ፍርድ

ይህ የሰበር አቤቱታ ሊቀርብ የቻለው የአዳማ ልዩ ዞን ከፍተኛ ፍርድ ቤት በመ/ቁ.25553 በቀን 20/07/2010 ዓ/ም የሰጠው ውሳኔ ፣ የኦሮሚያ ጠቅላይ ፍርድ ቤትምሥራቅ ችሎት በመዝገብ ቁጥር 28084 በቀን 6/8/2010 ዓ/ም፣ እንዲሁም የኦሮሚያ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት በመ/ቁ. 289758 በቀን 24/03/2011 ዓ/ም በዋለው ችሎት የሰጡት ትዕዛዝ ላይ መሠረታዊ የህግ ስህተት ተፈጽሞበታል በሚል ለማሳረም ነው።

የነገሩ አመጣጥ ከማኅበር አባልነት እንዲሰረዝልን የሚል ክርክር ነው። የአሁን ተጠሪ /የሥር ከሳሽ/ በ15/05/2010 ዓ/ም በጠበቃቸው በኩል ጽፈው ባቀረቡት የክስ አቤቱታ የከሳሽ ትምህርት ቤት ከ20 ዓመት በላይ ሆሊ ኤንጅልስ ትምህርት ቤት በሚባል ስም የሚታወቅ መሆኑን፣ የሥር ተከላሾች /የአሁን አመልካቾች/ ይህን የአምነት ድርጅት ያቋቋሙት አባላት መሆናቸውን፣ በድርጅቱ መመስረቻ ደንብ አንቀጽ 2 (2 ሀ፣ሰ) እና በንግድ ህግ ቁጥር 243 (1-3)፣ 244 እና 292 የተመለከቱትን ድንጋጌዎችን መሠረት በማድረግ ተከላሾቹ የከሳሽ ድርጅት አባል ሆነው ከሳሹ እየሠራ የሚገኘውን ተመሳሳይ የትምህርት ሥራ በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ ለራሳቸው ጥቅምም ሆነ ለ3ኛ ወገን መሥራት የማይችሉ መሆኑን ተስማምተው መፈረማቸውን፣ ይህን ግዴታ ወደ ጎን በመተው ሆሊ ኤንጅልስ ሊደርሽጥ የሚባል ትምህርት ቤት በልጃቸው እና ከተወካዮቸው ጋር በጋራ በመሆን በ2007 ዓ/ም መጨረሻ ላይ በመክፈት ከሳሽ የሚሰራውን ተመሳሳይ ሥራ በመሥራት ለግል ጥቅማቸው እና የሶስተኛ ወገንን ጥቅም ለማስጠበቅ ከሳሹ 15 ዓመት በላይ በተከራየው ካምፓስ ውስጥ ሲያስተምር የቆየውን ተከላሾች በፈጸሙት ሻጥር ውሳኔን ተቋርጦ እንድንወጣ በማድረግ ለራሳቸው የመሠረቱ ሲሆን ሆሊ ኤንጅልስ የተባለውን ትምህርት ቤት በኪራይ እንዲይዝ በማድረግ ሠራተኞች፣ መምህራን፣ የድጋፍ ሰጪ ሠራተኞች እና በርካታ ተማሪዎች የከሳሽ የነበሩ ከሳሽን ትተው ለራሳቸው ወዳቋቋሙት ትምህርት ቤት እንዲገቡ በማሰድረግ ከሳሽ በአዳማ ከተማ ቀበሌ 09 ውስጥ ይዞት

ፊደራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት
ትክክል ግልባጭ
ፊርማ *[Signature]* ቀን 29/4/11

የሚገኘውን ግቢ ለቆ እንዲሄድና ሰራተኞችና ተማሪዎች እንዲበተኑ በማስጨነቅ ከሳሽ ተከራይቶ ኪራይ እየከፈለበት የሚገኘውን ግቢ በጉልበታቸው መያዛቸውን፣ የከሳሽን ሚስጥር በመበተን ሠራተኞች ለራሳቸው ጥፋት እንዲፈጽሙ በማድረግ በተወካዎቻቸው በኩል ለራሳቸው እና ባርካታ የከሳሽ ሠራተኞች ካሳሹን እንዲከሱና ከሳሽ ለሀገ ወጥ ክፍያ እንዲጋለጥ፣ በከባድ ወጪ እና ኪሳራ ውስጥ እንዲገባ በማድረግ በከሳሽ ላይ ከባድ ጉዳት ያደረሱና እደረሱ የሚገኙ ስለሆነ በንግድ ህጉ አንቀጽ 261 መሠረት ከአባልነት እንዲሰናበቱ እና ወጪና ኪሳራ እንዲከፍሱ ይወሰንልን በማለት ዳኝነት ጠይቆአል።

ተከሳሾቹ /የአሁን ተጠሪዎች/በጠበቃቸው በኩል በ02/06/2009 ዓ/ም ጽፈው ባቀረቡት መልስ የሆሊ ኤንጅልስ ትምህርት ቤት 6 ሰዎች ሆነን መስርተን በመልካም ሁኔታ እየሠራን እያለ አባል ያልሆነ ተፈራ እንዳለማው የተባለው ሰው በሀገ ወጥ መንገድ ሥልጣን ለማግኘት ብሎ የማጎበሩን አባላት ለማጋጨት 1ኛ ተከሳሽን /የአሁን 1ኛ አመልካች/ ከሙያ ሥራ ላይ በማባረር እና አንደኛው ተከሳሽ በአብላጫው ድምፅ ተመርጦ የከሳሽን ማጎበር ወደ መምራት እንዳይመጣ በማባረር ከባድ ጉዳት አደረሰብን እንጂ እኛ የፈጸምነው ጥፋት አንድም የለም፤ እኛ ያደረስነው ጉዳት ምን እንደሆነና በሌሎች አባላት ላይ ጉዳት ማድረሳችን በክሱ ላይ አልተገለጸም፤ የንግድ ህጉ የማጎበሩ አባላት ያላቸውን ግዴታ የሚገልጽ ሆኖ እኛ ተከሳሾች የማጎበሩን አባላት የሚነካ ድርጊት የሠራነው ነገር የለም፤ የቀረበው ክስ በፈለግንበት ቦታ ሠርተን የመኖር መብታችንን የሚነካ ስለሆነ ወድቅ ነው፤ የከሳሽ ሠራተኞች በፈቃዳቸው የሥራ ቦታ ከመቀየራቸው ሌላ ከከሳሽ ዘንድ ሥራ እንዲለቁ ያደረግነው ድርጊት የለም፤ እንዲሁም በጉልበት ከከሳሽ የያዘንበት ቤት የለም። በአጠቃላይ የቀረበው ክስ የህግ ድጋፍ የሌለው ስለሆነ ውድቅ ሆኖ በዚህ ክርክር ምክንያት የደረሰብን ወጪና ኪሳራ እንዲወሰንልን በማለት ተከርክሮአል።

ጉዳዩን የተመለከተው የአዳማ ልዩ ዞን ከፍተኛ ፍርድ ቤት የግራ ቀኝን ክርክር እንዲሁም የምስክሮችን ቃል ከሰማ በኋላ ጉዳዩን መርምሮ ተከሳሾች የከሳሽ ትምህርት ቤት መሥራች አባላት እና የከሳሽ ትምህርት ቤት ሠራተኛ ሆነው ባሉበት ለማጎበሩ ጥቅም መሥራት ሲጠበቅባቸው እነርሱ ግን ከዚህ በተቃራኒ በመንቀሳቀስ ባለሀብቷ ልጃቸው እንደሆነች አስመስለው ከከሳሽ ጋር ተቀራራቢ የሆነ ትምህርት ቤት ማቋቋማቸውንና ለራሳቸውም በቀጥታ በውስጡ በመሳተፍ ከሳሽ ከተሠማራበት ሥራ ጋር ተመሳሳይ የሆነ ሥራ መሥራታቸው እና ትምህርት ቤቱን የከፈቱበት ቦታ የከሳሽ ጎራቤት መሆኑንና ከሳሽ አስቀድሞ ሲሠራበት የነበረውን ግቢ በራሳቸው መልሰው በመያዝና የከሳሽ ተማሪዎችና ሠራተኞች የነበሩትን ሰዎች ከሳሽን ለቀው ወደ አዲሱ ትምህርት ቤት ውስጥ እንዲመጡና እንዲቀጠሩ በማድረግ በቀጥታና በተዘዋዋሪ በመሳተፍ በከሳሽ ላይ ከባድ ጉዳት ያደረሱ መሆኑ ከግራ ቀኝ ክርክር የተከሳሾችን የምስክሮች ቃል ጨምሮ የከሳሽ ምስክሮች ከተናገሩት ለመረዳት የተቻለና ይህ ድርጊት ደግሞ ግራ ቀኝ ሊተዳደሩበት ከደነገጉት መተዳደሪ ደንብ አንቀጽ 2 (2) እና በንግድ ህጉ ቁጥር 244 እና 218 (2) መሠረት ከአባልነት ከመባረራቸውም አልፎ ለማጎበሩ መፍረስ በቂ ምክንያት ስለሚሆን ተከሳሾች ይህ ውሳኔ እስከተሰጠበት ጊዜ ድረስ በከሳሽ ማጎበር ውስጥ ያላቸው መብት በህግ የተጠበቀ ሆኖ በሌላ በኩል ይህ ውሳኔ ከተሰጠ ቀን ጀምሮ ከሳሽ ማጎበር አባልነት በንግድ ህግ ቁጥር 261 መሠረት የተሰረዙ መሆኑ ተወስኖአል ሲል ውሳኔ ሰጥቶአል።

የአሁን አመልካቾች ይህን ውሳኔ ቅር ተሰኝተው ለአሮሚያ ጠቅላይ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ምሥራቅ ችሎት ይግባኝ አቅርበው በፍትህ ብሔር ሥነ ሥርዓት ህግ ቁጥር 337 መሠረት ተዘግቶባቸዋል። በመቀጠልም ለአሮሚያ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት አቤቱታ አቅርበው በተመሳሳይ መልኩ ተሰርዞባቸዋል።

ፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት
ትክክል ግልጻዎ
ፊርማ ቀን 2011/11/14
ፊ/ወ

ይህ የሰበር አቤቱታ የቀረበውም ውሳኔውንም ሆነ ትዕዛዙን ለማስለወጥ ሲሆን አመልካቾች በሥር ፍርድ ቤቶች ተፈጻሚነትና ለማለት በቀን 10/05/2011 ዓ/ም ጽፈው ያቀረቡት አቤቱታ ይዘትም በአጭሩ፡- ሆሊ ኤንጅልስ ሊደርሺፕ ትምህርት ቤት ንብረትነቱ

የአሳምነው ተሾመ እና የወ/ሮ ዶና በቃና ሲሆን 2ኛ አመልካች ከፍተኛ የትምህርት ባለሙያ በመሆኗ መልስ ሰጪ ከሥራ ሲያባርራት ባላት ሙያ ተወዳድራ በሆሊ ኤንጅልስ ሊደርሺፕ ትምህርት ቤት ውስጥ ተቀጥራ ከመሥራት በስተቀር የድርጅቱ ባለድርሻ ባለመሆኗ፤ ይህ ጉዳይም በማስረጃ የተረጋገጠ መሆኑ እየታወቀ በሙያዎ በመሥራትዎ ከመልስ ሰጪው ማኅበር አባልነት እንዲትሰናበት መወሰኑ መሠረታዊ የህግ ስህተት የተፈጸመበት ስለሆነ ትክክል አይደለም። በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ህገ መንግሥት አንቀጽ 41 (1) እና (2) መሠረት እኔ በመረጥኩት ሙያ የመሥራትና የመረጥኩትን ሥራ የመሥራት ህገ መንግሥታዊ መብቴን ባከበረ መልኩ መተርጎም ሲገባው 2ኛ አመልካች ከፍተኛ የትምህርት ባለሙያ ሆኜ በመሥራቴ የማኅበሩን ጥቅም ይጎዳል ተብሎ የተሰጠኝ ውሳኔ መሠረታዊ የህግ ስህተት ያለበት ነው። አንደኛው አመልካች በተጠሪው ማኅበር ውስጥ እየሠራ እያለ ያለአግባብ ከሥራ በመባረሩ ወደ ሥራው እንዲመለስ ተወስኖ እያለ አሁን የሥር ፍርድ ቤት ከማኅበሩ እንዲሰናበት የሰጠው ውሳኔ ትክክል አይደለም። ምክንያቱም 20 ዓመታት ሙሉ የለፋሁበትን ማኅበር በቀላሉ ለሌሎች አባላት ትቼ እንዲወጣ የተወሰነው በአግባብ አይደለም። እኔ 1ኛው አመልካች በተጠሪው ማኅበር ውስጥ ሚስጥራዊ ደብዳቤ /2ኛዎ አመልካች/ ጋር የማኅበሩ መሥራቾችና ከፍተኛ ድርሻ እያለኝ በአመራር ምርጫ እኔ በመመረጤ ምክንያት ቂም በመያዝ የአሁን የማኅበሩ ሥራ አስኪያጅ ነኝ ባይ ግለሰብ ባደረሰብን ተፅዕኖ እንጂ እኛ ጥፋጠኛ በመሆናችን የተሰጠ ውሳኔ አይደለም። የሥር ፍርድ ቤቶች የሰጡት ውሳኔ እንዲሻርልኝ የሚል ነው።

የሰበር አቤቱታውን አጣሪው መርምሮ በዚህ ጉዳይ አመልካቾች በዚህ ድርጅት ባለአክሲዮኖች መሆናችን ብቻ ሲሆን ተመሳሳይ ድርጅት በሙያችን ለመሥራት የሚገድብን ህግ ሳይኖር ባለአክሲዮንነታችን ሊሰረዝ አይገባውም በማለት ያቀረቡት ክርክር በሥር ፍርድ ቤቶች ተቀባይነት የማጣቱን አግባብ መጣራት ያለበት መሆኑ ስለታመነበት ጉዳዩ ለሰበር ችሎት ይቅረብ ሲል ትዕዛዝ ሰጥቶአል።

ለተጠሪ ጥሪ ተደርጎለት ቀርቦ በቀን 12/07/2011 ዓ/ም የተጻፈ መልስ የሰጠ ሲሆን ይዘቱም በአጭሩ፡- አመልካቾች የሆሊ ኤንጅልስ ትምህርት ቤት መሥራቾች አባላት ከመሆናቸው በተጨማሪ በማኅበሩ ውስጥ 1ኛ አመልካች በሥራ አስፈጻሚነት፤ 2ኛ አመልካች በከፍተኛ የትምህርት ሙያ ተቀጥረው በመሠረቱት ድርጅት ውስጥ ሲሰሩ በነበሩበት ወቅት በልጃቸው በወ/ሮ ዶና በቃና ስም በኦሪጂናል ፍትህ ቢሮ በቁጥር WD-03-203145/07 በ21/09/2007 ዓ/ም በተመሳሳሳይ ስም ሆሊ ኤንጅልስ ሊደርሺፕ ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማኅበር ትምህርት ቤት በማቋቋም የተጠሪን ሠራተኞች፤ ተማሪዎች፤ መምህራን እና ተጠሪ ተከራይቶ ይሠራበት የነበረውን ካምፓስ ከአክራዮች ጋር ተመሳሳይነት በማስለቀቅ በልጃቸው ስም በውክልና ፈርመው በቋቋሙት ትምህርት ቤት መሥራት መጀመራቸው በበቂ ማስረጃ ከተረጋገጠ በኋላ 1ኛው አመልካች በሥራ አስፈጻሚነት ፤ 2ኛዎ አመልካች በከፍተኛ የትምህርት ባለሙያነት ተቀጥረው በድርጅታችን ከሚከፈላቸው ሥራ በመሰናበት አዲሱን በጥቅም ተገዳዳሪ በስም አደናጋሪ በእነሱና በተጠሪ መካከል የጥቅም ግጭት ያለበትን ትምህርት ቤት በ2/09/2007 ዓ/ም ከመሰረቱ በኋላ በ20/11/2007 ዓ/ም የሥራ ውላቸውን በማቋረጥ አሰናብተናቸዋል። የሥራ ግንኙነቱ መቋረጥ አግባብ መሆኑ ጉዳዩን በዳኝነት ባዩ ፍርድ ቤቶች ቢረጋገጥም አመልካቾች የአሁንተጠሪ ማኅበር የሚሠራውን የትምህርት የንግድ አገልግሎት ሥራ ጋር በተመሳሳሉና ደንበኞች፤ የተማሪ ቤተሰብና ህብረተሰብን በሚያደናግር ስያሜ ሆሊ ኤንጅልስ ሊደርሺፕ በማለት በልጃቸው ስም በውክልና ከፍተኛና በአካልም ቀድሞ በተጠሪ ዘንድ የሚሰሩትን የሥራ አስፈጻሚና የከፍተኛ ባለሙያነት ተጠቅመው በተጻራሪ ሥራ ላይ በመሠማራታቸው የተጠሪን

ፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት
ትክክል ግልባጭ
ፊርማ *[Signature]*

ጥቅም እጅግ የጎዳው በመሆኑ በመተዳደሪያ ደንባችን አንቀጽ 2 (2) (ሀ-ረ) እና በንግድ ህግ አንቀጽ 243፣ 244 እና 261 መሠረት በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ፣ በአካልም ሆነ በውክልና ሌላ ተመሳሳይ ሥራ የሚሠራ ማኅበር አቋቁሞ ተወዳዳሪ ንግድ ማካሄድ እንደማይቻል የተደነገገውን ተላልፈው ከ15 ዓመት በላይ ተከራይቶ ሲሰራበት የነበረን ካምፓስ በማስለቀቅ በልጃቸው ስም በክፈቱት ትምህርት ቤት በኪራይ በመያዝ የተጠሪ ስም ሆሊ ኤንጅልስ ት/ቤት

ሆኖ በተመሳሳይ ስም በመክፈት ተማሪዎችን በተመሳሳይ የቀድሞው ዋጋ ተቀብለናል፤ እንቀበላለን በማለት ህብረተሰቡን ያደናገሩ በመሆናቸው ይህ ተረጋግጦ የተሰጠ ውሳኔ በመሆኑ ተገቢ ነው የሚል ነው።

አመልካቾችም በቀን 04/08/2011 ዓ/ም የተጻፈ መልስ መልስ አቅርበው ተከራክሮአል።

የነገሩ አመጣጥና የክርክሩ ሂደት አጠር አጠር ባለመልኩ ከላይ እንደተመዘገበው ሲሆን በውሳኔውም ሆነ በትዕዛዙ ላይ መሠረታዊ የሆነ የህግ ስህተት ተፈጽሞበታል ወይስ አልተፈጸመበትም? የሚል ጭብጥ ተይዞ ጉዳዩ እንደሚከተለው ተመርምሮአል። የአሁን አመልካቾች በልጃቸው ስም ለክፈቱት ትምህርት ቤት የከላሽን ቡሌት ጨምሮ በማሳሳት የመሠረቱት ትምህርት የቀድሞው ነው በማለት በከተማ ውስጥ ድምፅ ክፍ በማድረግ በግምት 25-300 የሚሆኑ ተማሪዎችን መዝገበው መውሰዳቸው፣ የተጠሪ ሠራተኞች የነበሩ በድምር ከ20 የማያንሱ መምህራን ፣ ሞግዚት እና የጥበቃ ሠራተኞችን መውሰዳቸው፣ የቤት ኪራይ ተጠሪ ክፍሎች ከነበረው 85,000 /ሰማኒያ አምስት ሺህ ብር/ ወደ 150,000 /አንድ መቶ ሃምሳ ሺህ ብር/ ክፍ እንዲልና ተጠሪ ቤቱን እንዲለቅ በማስደረግ አመልካቾች በልጃቸው ስም ለተክፈተው ትምህርት ቤት እንዲሆን ማድረጋቸው፣ ከተጠሪ ትምህርት ቤት ጋር እጅግ ተቀራራቢ የሆነ ስም ሆሊ ኤንጅልስ ሊደርሺፕ የሚል መክፈታቸው የተጠሪን ትምህርት ቤት ሥራ እጅጉን የጎዳ መሆኑ በሥር ፍርድ ቤት የተረጋገጠ ፍሬ ነገር ነው።

በሥር ፍርድ ቤት ከተረጋገጠው ፍሬ ነገር ስንነሳ የተጠሪ ትምህርት ቤት ሆሊ ኤንጅል የሚል ሆኖ የአሁን አመልካቾች በልጃቸው ስም የክፈቱት የትምህርት ቤት ስም ደግሞ ሆሊ ኤንጅልስ ሊደርሺፕ የሚል ነው። ይህ ሲታይ ደግሞ ከተጠሪ ትምህርት ቤት ጋር በጣም ተቀራራቢነት እና ተመሳሳይነት ያለው ስም ነው። የእነዚህ ትምህርት ቤቶች ዓላማ በመማር ማስተማር ላይ የተመሰረቱ ቢሆንም በንግድ ህጉ አንቀጽ 5 መሠረት ለትርፍ በተቋቋመ የንግድ ሥራ ላይ የተሠማሩ መሆናቸው አካራካሪ አይሆንም። ለንግድ ሥራ ለትርፍ የተቋቋሙ ሆነው እያለና የተሰማሩበት ሥራ ተመሳሳይ የሆነ የመማር ማስተማር ሥራ ሆኖ ባለበት ተጠሪ የተከራየው ቤት ከመወሰዱም አስቀድሞ ከ400-500 በሚሆን ርቀት ከሆሊ ኤንጅልስ ትምህርት ቤት ጋር እጅግ ተቀራራቢ በሆነ ስም ሌላ ሆሊ ኤንጅልስ ሊደርሺፕ የሚል ትምህርት ቤት መክፈት ለጎሊና እና ለሞራል የሚከብድ ሆኖ በቅን ልቦና የተመሰረተ ነው ለማለት አያስደፍርም ነው።

የአሁን አመልካቾች ጭምር መሥራች አባላት የሆኑበት የተጠሪ ትምህርት ቤት መተዳደሪያ ደንብ አንቀጽ 2 (2) ተጠሪ እየሠራ የሚገኘውን ተመሳሳይ የትምህርት ሥራ በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ ለራሳቸው ጥቅምም ሆነ ለሶስተኛ ወገን መሥራት የማይችሉ መሆኑን ተስማምተው መፈረማቸውን አመልካቾች አይክዱም። በዚህ በጋራ በመሠረቱት በመተዳደሪያ ደንብ የገቡትን ግዴታ አፍርሰው ከተገኙ ህጋዊ ተጠያቂነትን ያስከትላል። ይህ በእንዲህ እንዳለ ማንኛውም ማኅበርተኛ የሆነ ሰው ለግል ጥቅሙ ወይም ለሌላ ሶስተኛ ወገን ለማኅበሩ ሥራ ግብ ተቃራኒ የሆኑ ወይም ጉዳት የሚያደርሱ ሥራዎችን ለመሥራት አይችሉም ሲል የንግድ ህግ አንቀጽ 244 ይደነገጋል። ይህ ድንጋጌ ፈቃድ ሳይሆን አስገዳጅ ድንጋጌ ነው። በመሆኑም አመልካቾች የመተዳደሪያ ደንቡ አንቀጽ 2 (2) እንዲሁም የንግድ ህጉ አንቀጽ 244 ጋር የሚቃረን ሥራ በመሥራታቸው በንግድ ህጉ አንቀጽ 261 መሠረት ከማህበሩ አባልነት እንዲሠረዙ መወሰኑ የሚነቀፍ ሆኖ አልተገኘም።

ፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት
ትክክል ግልባጭ
ፊርማ *[Signature]* ቀን 29/11/11

5

በሌላ በኩል አመልካቾች ከኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ህገ መንግሥት አንቀጽ 41 ጋር በማያያዝ የመሥራት መብታቸው እንደተነካ አድርገው ያቀረቡት ቅሬታ ተገቢ አይደለም። ምክንያቱም አመልካቾች ከማኅበሩ እንዲሰረዙ የተወሰነው በልጃቸው ስም በተቋቋመው ሆሊ ኤንጅልስ ለደርሺፕ ትምህርት ቤት ውስጥ ተቀጥረው በመሥራታቸው ሳይሆን የተጠሪ ትምህርት ቤት መሥራች አባል ሆነው በጋራ ሆነው ላቋቋሙት መተዳደሪያ እና ለንግድ ህግ ድንጋጌ ተቃራኒ የሆነ ሥራ በመሥራታቸው ወይም ተግባር በማከናወናቸው ነው። በአመልካቾች ላይ የተወሰደው እርምጃ የመሥራት ህገ መንግሥታዊ መብትን የሚጥስ

አይደለም። የሰበር አጣሪውም በዚህ ረገድ የያዘው ጭብጥ የሥር ፍርድ ቤትን ውሳኔ ያላገናዘበ ባለመሆኑ አግባብነት ያለው አይደለም።

ሲጠቃለልም የሥር ፍርድ ቤቶች የሰጡት ውሳኔም ሆነ ትዕዛዝ መሠረታዊ የህግ ስህተት ያልፈጸመበት በመሆኑ ቀጥሎ ለው ውሳኔ ተሰጥቶአል።

ው ሳ ኔ

1. የአዳማ ልዩ ዞን ከፍተኛ ፍርድ ቤት በመዝገብ ቁጥር 25553 በቀን 20/07/2010 ዓ/ም የሰጠው ውሳኔ፣ የኦሮሚያ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ምሥራቅ ችሎት በመ/ቁ. 28084 በቀን 6/8/2010 ዓ/ም፣ እንዲሁም የኦሮሚያ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት በመ/ቁ.289758 በቀን 24/03/2011 ዓ/ም የተሰጡት በፍትህ ተባብሮ ሥነ ሥርዓት ህግ ቁጥር 348 (1) መሠረት ፀንቶአል።
2. በሥር ፍርድ ቤቶች ውሳኔም ሆነ ትዕዛዝ ላይ የተፈጸመ መሠረታዊ የህግ ስህተት የለም ተብሎ ተወስኖአል።
3. የዚህን ችሎት ወጪና ኪሳራ ግራ ቀኝ የየራሳቸውን ይቻሉ።
4. የውሳኔው ግልባጭ ለሥር ፍርድ ቤቶች ይደረሳቸው።
5. መዝገቡ ውሳኔ ስላገኘ መዝገቡ ወደ መዝገብ ቤት ይመለስ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት ።

ፅ/ወ

ፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት
ትክክል ግልባጭ
ፊርማ *[Signature]*

የሰ/መ/ቁጥር 169132

ቀን 15/06/2011 ዓ/ም

ዳኞች፡- አሰግድ ጋሻው

አብዱራሂም አህመድ

ዘውዳቱ ታደሰ

አመልካች፡- እነ በቃና ጋማ (2 ሰዎች)

ተጠሪ፡- ሆሊ ኤንጅል ት/ቤት ኃ/የተ/የግ/ ማህበር

መዝገቡ ተከፍቶ ለዚህ ችሎት ሊቀርብ የቻለው አመልካች በ10/05/2011 ዓ.ም በተጻፈ ማመልከቻ በኦሮ/ክ/ጠቅላይ ፍ/ቤት ሰበር ችሎት በመ/ቁ.289758 በህዳር 24/2011 ዓ.ም የሰጠው ውሳኔ መሠረታዊ የሆነ የህግ ስህተት የተፈጸመበት መሆኑን ገልጾ በሰበር ታይቶ ይታረምልኝ በማለት ባቀረበው ማመልከቻ መነሻነት ነው።

በዚህ መሠረት መዝገቡ ተመርምሮ የሚከተለው ታዟል።

ት ዕ ዛ ዝ

በዚህ ጉዳይ አመልካች በተጠሪ ድርጅት ባለአክሲዮኖች መሆናችን ብቻ ሲሆን ተመሳሳይ ድርጅት በሙያችን ለመስራት የሚገድበን ህግ ሳይኖር ባለአክሲዮንታችን ሊሰረዝ አይገባውም በማለት ያቀረቡት ክርክር ለሰር ፍ/ቤቶች ተቀባይነት የማጣቱን አግባብ መጣራት ያለበት መሆኑ ስለታመነበት ጉዳዩ ለሰበር ችሎት ይቅረብ ብለናል።

1. መጥሪያ ለተጠሪዎች ይድረስ
2. ግራ ቀኝ የፅሁፍ ክርክራቸውን በሬጀስትራር ጽ/ቤት በኩል ይቀባሉ።
3. ቀጠሮ ለ መጋቢት 12 ቀን 2011 ዓ.ም በ 4:00 ተቀጥሯል።

የማይነበብ የሰበት ዳኞች ፊርማ አለበት።

ሰ/ጥ

ሊደረገው ጠቅላይ ፍርድ ቤት
 ትክክል ገልጻል
 ፊርማ Sud ቀን 18/06/11
Atygo

5

ዳኞች፡-አልማው ወሌ

ሙስጠፋ አህመድ

አብርሃ መሰለ

ፈይሳ ወርቁ

ጳውሎስ አርሺሶ

አመልካች፡-1ኢንዱስትሪ ኢትዮጵያ ቱር ኤፕሪሽን - ጠበቃ ደበበ ተኮላ - ቀረቡ።

ተጠሪ፡- አቶ ኤርሚያስ ሐዳሙ - ቀረቡ።

መዝገቡን ተመርምሮ ተከተዩ ፍርድ ተሰጥቷል።

ፍ ር ድ

ጉዳዩ ኃ. ከተወሰነው ማህበር አባልነት እንዲሰናበት በሚል የቀረበውን ክርክር የሚመለከት ሲሆን ክርክሩ የተጀመረው የአሁኑ አመልካች ባሁኑ ተጠሪ ላይ በፌዴራሉ መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት ግንቦት 07 ቀን 2007 ዓ/ም ባቀረበው ክስ መነሻ ነው።

የአመልካች የክስ ይዘትም ተጠሪ በአመልካች ድርጅት ውስጥ አባል እና ባለድርሻ መሆናቸውን፣ ተጠሪ በማህበሩ የሰራ እንቅስቃሴ እገዛ ለማድረግ ሲገባቸው በጠቅላላ ጉባኤም ሆነ በሌሎች የማህበሩ ስብሰባዎች ላይ ጥሪ ቢደረግላቸውም ለመገኘት ፈቃደኛ እንዳልሆኑ፣ ተጠሪ እንደማህበረተኛ ያሉባቸው ችግሮችን እንዲቀርፉ ቀርቦ ለመነጋገር እና ትርፍ ክፍያ እንዲወስዱ ለማድረግ የተሞከረ ቢሆንም ፈቃደኛ ያልሆኑና ለማህበሩ እንቅስቃሴ እንቅፋት የሆኑ መሆናቸውን በመዘርዘር ተጠሪ የሚገባቸውን ክፍያዎችና የድርሻ ክፍያ ተቀብለው ከማህበሩ አባልነት እንዲሰናበቱ ይወሰን ዘንድ ዳኝነት መጠየቁን የሚያሳይ ነው። ተጠሪ በሕጉ አግባብ ጥሪ ተደርጎላቸው ቀርበውም ባለመቅረባቸው ጉዳያቸው በሌሉበት የታዩ ሲሆን የስር ፍርድ ቤትም የአመልካችና ክስ ከህጉ ጋር አገናዝቦ በመመርመር የአመልካች ክስ የክስ ምክንያት የለውም በማለትና የን/ሕ/ቁጥር 261 እና ሌሎች ሕጎችን በዋቢነት በመጥቀስ ክሱን ውድቅ አድርጎታል።

ከዚህም በኋላ የአሁኑ አመልካች ይግባኝን ለፌዴራሉ ከፍተኛ ፍርድ ቤት አቅርበው ፍርድ ቤቱ ግራ ቀኝን ከአከራክረ በኋላ ጉዳዩን መርምሮ የስር ፍርድ ቤትን ብይን ሙሉ በሙሉ አጽንቶታል። የአሁኑ የሰበር አቤቱታ የቀረውም ይህንን የበታች ፍርድ ቤቶች ዳኝነት በመቃወም ለማስለወጥ ነው። የአመልካች የሠበር አቤቱታ መሰረታዊ ይዘትም፣ የበታች ፍርድ

ፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት
ተክክል ግልባጭ
ፊርማ ቀን 7/11/10
ቆይታ

ቤቶች ተጠሪ ቀርቦ ያላነሳውን የክስ ምክንያት ራሱ አንስቶ እና ከፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁጥር 310 ድንጋጌ ይዘት ውጪ ክስ የክስ ምክንያት የለውም በማለት የአመልካችን ክስ ውድቅ ማድረግ ያላገባብ ነው የሚል ሲሆን አቤቱታው ተመርምሮም በዚህ ችሎት እንዲታይ ተደርጎ ተጠሪ ቀርቦ ግራ ቀኝ በዕሑፍ እንዲከራከራ ተደርጎአል።

የክርክሩ አመጣጥ አጠር አጠር ባለመልኩ ከላይ የተገለጸው ሲሆን ይህ ችሎትም የግራ ቀኝን ክርክር ለሰበር አቤቱታው መነሻ ከሆነው ውሳኔ እና አግባብነት ካላቸው የሕግ ድንጋጌዎች ጋር በማገናዘብ ጉዳዩን በሚከተለው መልኩ መርምሮታል። ጉዳዩ ለዚህ ችሎት ሲቀርብ በጭብጥነት የተያዘው ነጥብ ተጠሪ ከማህበሩ አባልነት ይሰናበቱ ዘንድ በአመልካች የቀረበው ክስ በንግድ ሕግ ያልተፈቀደ ስለሆነ የክስ ምክንያት የለውም ተብሎ በስር ፍርድ ቤቶች ውድቅ የመደረጉን አግባብነት ከፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁጥር 310(1) ድንጋጌ አንጻር ለመመርመር ተብሎ በመሆኑ ከዚህ ጭብጥ አንጻር ብቻ ጉዳዩን እንደሚከተለው መርምረናል።

እንደመረመረውም የዚህን ችሎት ምላሽ የሚያስፈልገው አቢይ ነጥብ ሁኖ የተገኘው የስር ፍርድ ቤት አመልካች አይገባም በማለት የሰጠው ውሳኔ ጉዳዩን በአግባቡ አጣርቶ ነው? ወይስ አይደለም? የሚል ሁኖ ተገኝቷል።

በመሰረቱ የንግድ ማህበሮች ከተቋቋሙ በኋላ በማህበርተኞቹ ስምምነት፣ በህግ በተመለከተው ምክንያትና በፍርድ ቤት ውሳኔ ሊፈረሱ ወይም አባላቱ ሊሰናበቱ የሚችሉበትን አግባብ፣ የንግድ ህጉ ለሁሉም ማህበሮች ተፈጻሚነት ያላቸውን ድንጋጌዎችንና ለተለዩ ማህበሮች ደግሞ ተፈጻሚ ሊሆኑ የማይችሉ ድንጋጌዎችን፣ የማህበሩ አባል እንዲሰናበት ጥያቄ ማቅረብ ስለሚችልበትና የሚያቻልበትን አግባብ፣ የማህበሩ የማፍረሻ ምክንያቶችንና ሌሎች ማህበሩ ጋር ተያይዘው የሚነሱ ጥያቄዎች የሚስተናገዱበትን አግባቦችን የሚዝቱ ድንጋጌዎችን አካቶ መያዙ ይታወቃል። ንግድ ሕግ የንግድ እንቅስቃሴን፣ ኢንቨስትመንትን ብሎም የአገር ዕድገትን ለማምጣት የሚሠሩትን ነጋዴዎች ወይም ኢንቨስተሮችን ጉዳይ የሚዳኝ እንደመሆኑ መጠን ተግባር ላይ ሲውልም ሕግ አውጪው ህጉን ባስቀመጠው አግባብና ተገቢነት ያላቸውን የአተረጓጎም መንገዶችን በመከተሉ ሊሆን እንደሚገባው ይታመናል። በዚህ አግባብ ሕጉን መተርጎም ለሰባሰባዎቹም ተገቢውን ጥበቃ የሚያደርግ ከመሆኑም በላይ የንግድ እንቅስቃሴውም የሕግ ዋስትና የሚያገኝበት አግባብ ይፈጠራል። እንዲሁም ለነጋዴዎች ብሎም የአገር ኢኮኖሚ ዕድገት አስተማማኝነቱ የጎላ ይሆናል። ስለሆነም የንግድ ህግ ሲተረጎም ከሕጉ ዓላማ አንጻር ከህጉ ልዩ ባህርይ እየታዩና እየተመዘኑ መሆን ያለበት ሲሆን ሕጉ ግልጽ

ፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት
ጎበኛ ግልጽ
[Signature]
[Signature]
ጁጉ

5

በሆነበት አግባብ ግን ሌሎች የህግ አተረጓጎም ዘዴዎችን መሰረት በማድረግ በሕግ አውጪው የተቀመጠውን ድንጋጌ መሰረታዊ አላማ ዋጋ በሚያሳጣ መልኩ በመተርጎም ስራ ላይ ማዋል ከስልጣን ክፍፍል መርህ አንጻር ሲታይም ተቀባይነት የሚያገኝብ አግባብ የለም። የንግድ ሕግ የሚወጣው በሕግ አውጪ እንደመሆኑ መጠን የንግድ ማህበራት ዓይነቶች፣ አመሠራረታቸው፣ የአባልነትና የአክሲዮን ዝውውር አፈጻጸም፣ ካፒታል የሚቀነስበትና የሚያድግበት ሥርዓት፣ ማህበራቱ የሚፈርሱበት ሥርዓትና ሌሎችም ጉዳዮች በዝርዝር የተደነገጉትም በዚህ ሕግ በመሆኑ በዚህ አግባብ ከተደገገውና ግልጽ ከሆነው ሕግ በመራት ፍርድ ቤቱ በትርጉም የማህበሩ አባል እንዲሰናበትና አዲስ ወይም ሌሎች ጉዳዮች በተመለከተ ሲወሰን የሚችልበት አግባብ ሊኖር አይገባም። የፍርድ ቤት ትልቁ ሚና በሕግ አውጪው በተዘረጋው ስርዓት መሰረት ሕጉን እንዲተገበሩ ወይም ድንጋጌዎች ትርጉም የሚያስፈልጋቸው ሁኖ ሲገኝ ተቀባይነት ባላቸው የህግ አተረጓጎም መርሆዎች መሰረት ህጉን በመተርጎም ተገቢውን ዳኝነት መስጠት መሆኑ ይታወቃል።

ከዚህ አንጻር ወደተያዘው ጉዳይ ስንመለስ የአንድ የንግድ ማህበር ማህበርተኝነቱ/ባለአክሲዮን እንዲወጣ መወሰን የሚችል ስለመሆኑ በን/ሕ/ቁጥር 261 ስር የተመለከተ ሲሆን ይህ ድንጋጌ ስለተራ ሽርክና የተቀመጠ ሁኖ በህብረት ሽርክና ማህበር ላይም ተፈጻሚ እንደሚሆን በን/ቁጥር 295 ስር ተመልክቶ ይገኛል። ስለሆነም ህግ አውጪው ስለተራ ሽርክና በን/ሕ/ቁጥር 261 ስር የተቀመጠውን አግባብ በህብረት ሽርክና ማህበሮች ላይ ተፈጻሚነት ያለው ቢሆንም ኃላፊነቱ በተወሰነ የግል ማህበር ግን ተፈጻሚ እንዳሆን አስቦ የተወው መሆኑን በቀላሉ መገንዘብ ይቻላል። ይህ ችሎት ተመሳሳይ የሕግ ጥያቄ ባስነሳውና በመ/ቁጥር 141361 በቀረበው ጉዳይ አግባብነት ያላቸውን የንግድ ሕግ ድንጋጌዎችንና ተቀባይነት ያላቸውን የሕግ አተረጓጎም መርሆዎችን በመመርመር የን/ሕ/ቁጥር 261 ኃላፊነቱ በተወሰነ የግል ማህበር ላይ ተግባራዊ ሊሆን የማይችል ስለመሆኑ በግልጽ መደንገጉንና ሕጉ ግልጽ በመሆኑ አንጻር ደግሞ በማመሳሰል ትርጉም መርህ መሰረት ድንጋጌውን በኃላፊነቱ የተወሰነ የንግድ ማህበር ውስጥ ያለ አባል ከባለአክሲዮንነቱ እንዲወጣ በሚል በፍርድ ቤት የሚቀርብ ክስ የክስ ምክንያት የሌለው መሆኑን በአዋጅ ቁጥር 454/97 አንቀፅ 2 (1) መሰረት በየትኛውም እርከን የሚገኝ ፍርድ ቤትን የሚያስገድድ የሕግ ትርጉም ሰጥቶታል።

ከዚህ አንጻር ሲታይ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁጥር 310 ስር ያለው ድንጋጌም ይዘቱና መንፈሱ ሲታይ በንግድ ሕጉ አባልነትን ለማሰረዝ ፍርድ ቤት ክስ ለማቅረብ ለሚያስችሉ ጉዳዮች የተቀረፀ መሆኑ ግንዛቤ የሚወሰድበት ከሚሆን በስተቀር ለኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበርም

ፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት
ትክክል ግልባጭ
7/11/10
ፌዴራል

ተግባራዊ እንዲሆን ተደርጎ ሊተረጎም የሚችልበት አግባብ የሌለ መሆኑን የምንገነዘበው ጉዳይ ነው። ምክንያቱም የሰነ ስርዓት ሕግ በመሰረታዊ ሕጎች ያሉት መብትና ግዴታዎች ወደ ተግባር እንዲለወጡ የሚያደርግ መሰሪያ እንጂ በራሱ መሰረታዊ መብትና ግዴታ ሰጪ ሕግ ያለመሆኑ ከዳበረው የሕግ ፍልስፍና የምንረዳው ጉዳይ ነው። ተጠሪ በስር ፍርድ ቤቶች ቀርበው ያለመከራከራቸውም ፍርድ ቤቱ የአመልካች ክስ ሕጉን መሰረት ያደረገ መሆን ያለመሆኑን ከመመርመር የሚያግድበት የሕግ አግባብ የለም።

በእነዚህ ሁሉ ምክንያቶች የበታች ፍርድ ቤቶች የአመልካችን ጥያቄ ውድቅ በማድረግ የሰጡት ውሳኔ መሰረታዊ የሆነ የሕግ ስህተት ያለበት ነው ለማለት ስላልተቻለ ተከታዩን ወስነናል።

ው ሣ ኔ

1. በፌዴራሉ መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት በመ/ቁጥር 227404 በ16/06/2008 ዓ/ም ተሰጥቶ በፌዴራሉ ከፍተኛ ፍርድ ቤት በመ/ቁጥር 177050 በ08/10/2009 ዓ/ም የጸናው ብይን በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁጥር 348 (1) መሰረት ጸንቷል።
2. በዚህ ችሎት ለተደረገው ክርክረ የወጣውን ወጪና ኪሳራ የየራሳቸውን ይቻሉ ብለናል።

መዝገቡ ተዘግቷል፤ ወደ መዝገብ ቤት ይመለስ ብለናል።

ቅ/ሀ የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት።

ፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት
 ትክክል ግልጽ
 ቀን 7/11/10
 ጽ/ቤት

ዳኞች:- አልማው ወሌ

ሙስጠፋ አህመድ

አብርሃ መሰለ

ፊይሳ ወርቁ

ጳውሎስ አርሺሶ

አመልካቾች:- 1. አቶ ሳቢር አርጋው

2 ሊና ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማኅበር

3 ወ/ሮ ምርጥነሽ ራህመድ

4 ኤች.ኤች.ቢ ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማኅበር

5 አቶ ካሳዬ ታቦር

ጠበቃ ሚ.ሊ.ዮን አሰፋ ቀረቡ

ተጠሪ:- አቶ ጫላ ገሰቱ ጠበቆች 1. መስፍን ታፊሰ እና 2. ሰለሞን ዘውዴ ቀረቡ

መዘገቡ ተመርምሮ ቀጥሎ ያለው ፍርድ ተሰጥቷል።

ፍርድ

የነገሩ አመጣጥ ተከላኝ ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማኅበር አባልነት ይሰረዝልን የሚል ክርክር ነው። የሥር አሳሾች /የአሁን አመልካቾች/ በአሁን ተጠሪ /በሥር ተከላኝ/ ላይ ሰኔ 10 ቀን 2007 ዓ/ም ጽፈው ባቀረቡት የክስ አቤቱታ አሳሾች ተከላኝን ጨምረው መጋቢት 22 ቀን 1991 ዓ/ም በተፈረመ የመተዳደሪያ ደንብ እና መመሥረቻ ጽሁፍ የተቋቋመው አልሳም ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማኅበር የሚባል የንግድ ድርጅት አባላት መሆናቸውን ገልጸው በአሳሾችና በተከላኝ መካከል ከፍተኛ እና ብርቱ ጭቅጭቅ የተፈጠረ በመሆኑ ተከላኝ ከሌሎች ባለአክሲዮኖች ጋር አብረው መሥራት ከማይችሉበት ደረጃ ላይ የደረሱ በመሆኑ ደርጅቱ ህልውና በዚህ ምክንያት ከሚያጣ ተከላኝ ከአልሳም ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማኅበር ያላቸውን ድርሻ ተከፍሏቸው እንዲወጡ ፍርድ ቤቱ ህግ ቁጥር 261'ሃ በማመሳሰል ተርጉሞ ይወሰንልን በማለት ዳኝነት ጠይቀዋል።

57

የአሁን ተጠሪ /የሥራ ተከላኝ/ ጥቅምት 15 ቀን 2008 ዓ/ም ጸፈው ባቀረቡት የመጀመሪያ ደረጃ መቃወሚያ ፍርድ ቤት አንድ ባለአክሲዮን የሆነ ሰው ያለፍላጎቱ ከንግድ ማኅበር አባልነት እንዲያስወጣ የሚያስችል የህግ ድንጋጌ የለም። ይህ ጉዳይም በማኅበርተኞች ስምምነት የሚወሰን እንጂ ፍርድ ቤት ክስ የሚቀርብበት ጉዳይ አይደለም የሚሉ እና ሌሎች መከራከሪያ ነጥቦችን በማንሳት ከሳሾች ያቀረቡት ክስ የክስ ምክንያት የለውም በማለት ተከራክረዋል።

ጉዳዩን የተመለከተው የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት ልዩ ታም ድብ ችሎት ግራ ቀኝን ክርክር ከሰማ በኋላ ከሳሾች ክስ ያቀረቡበትን ጉዳይ ለመወሰን የሚያስችል ህግ አለ ወይስ የለም? የንግድ ህግ ቁጥር 261 ለዚህ ጉዳይ ተፈጻሚነት አለው ወይስ የለውም? ፍ/ቤቱ የንግድ ህግ ቁጥር 261 መሠረት በማድረግ በማመሳሰል /By analogy/ በመተርጎም ለዚህ ጉዳይ ተፈጻሚነት እንዲኖር ሊያደርግ ይችላል ወይስ አይችልም? የሚሉትን ጭብጦችን በመያዝ በንግድ ህግ ስድስት ዓይነት የንግድ ማኅበሮች መኖራቸውን፣ እነዚህ የንግድ ማኅበሮች ከሚመሰረቱበት ሁኔታ፣ ለመመስረት መሟላት ካለባቸው መስፈርቶች፣ ከተመሰረቱ በኋላ ከሚመሩበትና ከሚተዳደሩበት ሁኔታ፣ ለሶስተኛ ወገኖች ካላቸው ተሳትፎ፣ ካለባቸው ኃላፊነት እና ከመሳሰሉት ሁኔታዎች አኳያ በሁለት ዘንግ ሊመደቡ የሚችሉ ሲሆን የመጀመሪያው አራቱ የንግድ ማኅበሮች የሽርክና ማኅበር በሚለው ምድብ፣ የመጨረሻ ሁለቱ ደግሞ ከባንያ በሚለው ምድብ ሊመደቡ እንደሚችሉ፣ ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማኅበር ከባንያ በሚለው ዘንግ የሚመደብ የንግድ ማኅበር ሲሆን በአብዛኛው የሚመሰረተውም በጤተሰቦች፣ በቅርብ በሚተዋወቁ ሰዎች ማንነት፣ ግንኙነት መሠረት በማድረግ የሚመሰረት፣ የሚመራ፣ በህግም እንደአክሲዮን ማኅበር ጥብቅ የሆነ የአመሠራረት ሥርዓት ያልተቀመጠበት የንግድ ማኅበር መሆኑን ከገለጸ በኋላ የንግድ ህግ ቁጥር 261 ድንጋጌ ለኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማኅበር ባለአክሲዮን የሆነ ሰው ከባለአክሲዮንነት እንዲወጣ ለመወሰን መሠረት ሊያደርግ አይችልም፣ ከሳሾች ተከላኝ ከባለአክሲዮንነታቸው እንዲወጣ ለማወሰን ወይም ጥያቄውን ለማቅረብ የሚያስችል በህግ የተደገፈ መብት ከሌላቸው ደግሞ በዚህ መልኩ የሚቀርቡ ክሶች የክስ ምክንያት የሌላቸው በመሆኑ ከሳሾች ተከላኝ ከአልሳም ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማኅበር ያላቸውን ድርሻ ይዘው ከአባልነት እንዲወጡ በፍርድ ቤቱ ይወሰንልን በማለት ያቀረቡት ክስ የክስ ምክንያት ያለው ባለመሆኑ በፍትህ-ብሔር ሥነ ሥርዓት ህግ ቁጥር 231 /1/ (ሀ) መሠረት ተዘግቷል በማለት ብይን ሰጥቷል።

2

ሪፖርት ስርዓት
የክስ ገቢ
49 በግ 03/03/16
ብ/ክ

58

የአሁን አመልካቾች ዝይኑን ቅር በመሰኘት ለፌዴራል ክፍተኛ ፍርድ ቤት ይግባኝ ያቀረቡ ሲሆን ይግባኝ ሰሚ ፍርድ ቤትም ይግባኝን ተቀብሎ ክርክራቸውን ሰምቶ የሥር ፍርድ ቤት የሰጠውን ብይን አጽንቷል።

ይህ የሰበር አቤቱታ የቀረበውም የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት ልደታ ምድብ ችሎት የሰጠውን ብይን የፌዴራል ክፍተኛ ፍርድ ቤት በማጽናቱ መሠረታዊ የሆነ የህግ ስህተት ተፈጽሟል በሚል ሲሆን አመልካቾች በሥር ፍርድ ቤቶች ተፈጽሞብናል ያሉዋቸውን ዝረዝር የቅሬታ ነጥቦችን አቅርበዋል።

የሰበር አቤቱታውን አጣሪው መርምሮ በዚህ ጉዳይ ተጠሪ ከማኅበር እንዲሰናበት አመልካቾች ያቀረቡት ክስ በንግድ ህግ ቁጥር 261 የተከሰሰ ስለሆነ የክስ ምክንያት የለውም ተብሎ በሥር ፍርድ ቤት መወሰኑ መጣራት ያለበት መሆኑ ስለታመነበት ጉዳዩ ለሰበር ችሎት ይቅረብ ሲል ትዕዛዝ ሰጥቷል።

ለተጠሪ ጥሪ ተደርጎላቸው በጠበቆቻቸው በኩል ሐምሌ 11 ቀን 2009 ዓ/ም የተጻፈ ዝርዝር መልስ አቅርበው የተከራከሩ ሲሆን የአሁን አመልካቾች ጠበቆችም መስከረም 25 ቀን 2010 ዓ/ም የተጻፈ የመልስ መልስ አቅርበው ተከራክረዋል።

ይህ ችሎት በጉዳዩ ላይ መጣራት ያለባቸውን ነጥቦችን በመያዝ የግራ ቀኙ በችሎት እንዲያብራሩ ወይም አስተያየታቸውን እንዲሰጡ አድርጓል። የመጀመሪያው ነጥብ በመተዳደሪያ ደንቡ እና በመመሥረቻ ጽሁፉ መሠረት አባላጫ የሼር ድርሻ ያላቸው ስለ ተጠሪ ሥራ ማሰናከል በተመለከተ መወሰን አይችሉም ነበር ወይ? የሚከለክለው ነገር አለ ወይ? ካለስ ምንድነው? የሚል ሲሆን የአመልካቾች ጠበቃ ብዙ ሥራዎችን በድምጽ ብልጫ እየወሰኑ መሰረት ይቻላል። ግን በአንድ አክሲዮን ውስጥ በድምፅ ብልጫ መወሰን ብቻ ጤናማ የሆነ ግንኙነትን በማኅበርተኞች መካከል ይፈጥራል ማለት ደግሞ አይደለም። ከህግ አንጻር በኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር አብላጫ ድምፅ /Absolute Majority/ ማለት መቶ ፐርሰንት ድምፅ የሚያስፈልጋቸው ጉዳዮች ምን እንደሆኑ ይታወቃል። ከዚያ ላይ የተመሰረተ ክርክር ባለመሆኑ ምክንያት በድምፅ ብልጫ መወሰን አቅቶናል የሚል ክርክር አይደለም። የሽርክና ውል ደግሞ ውል ነው። ሽርክና ውል ከሆነ ውል ደግሞ ዘላለማዊ ካልሆነ የተጠሪ መብቱ ተጠብቆለት ተለያይተን በቀሪዎቻችን መካከል ለምን ሥራው አይቀጥልም ከሚል መነሻ ነው። አለበለዚያ በስምምነት ኩባንያውን ያፈርሱታል። እነዚህ ሰዎች ማንም ልክለክላቸው አይችሉም። ፍርድ ቤትም ማስፈቀድ አያስፈልጋቸውም። ይህ ጉዳት ያመጣል ነው በማለት አስመዝግበዋል። በሌላ በኩል ይህን በተመለከተ የተጠሪ ጠበቃ በድምፅ ብልጫ መወሰን

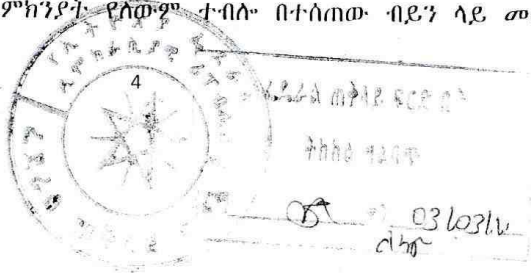

ያ

እንደምንችል በመተዳደሪያ ደንቡ አንቀጽ 6 እና 7 ላይ ተቀምጧል። ይህ መተዳደሪያ ደንብ በአንቀጽ 6/2/ ላይ ለሥራ አስኪያጁ ራሱ ሥልጣን ይሰጣል። ሥራ አስኪያጁ ራሳቸው ስልሳ አራት ፐርሰንት ነው የምቆጣጠሩት። ባለአክሲዮን ስለሆኑ ድንጋታዊ አይደለም። ሆን ተብሎ እንደተደረገ አድርገን ነው የምንመለከተው። ሥራ አስኪያጁ ወይም ከማኅበሩ 50% ድርሻ ያላቸው አባላት በማናቸውም ጊዜ ጉባኤዎችን መጥራት ይችላሉ። አንቀጽ 7 ላይ ደግሞ ከማኅበሩ ዋና ክፍሉ 50% በላይ ያላቸው አብዛኞቹ ማኅበራዊዎች የተሳተፉበት ድምፅ ብልጫ ተቀባይነት አለው ይላል። የእኛ ደንበኛ ያላቸው 1% ነው። 64% የያዙት የአብዛኛው ሼር ሆልደር የሆኑት ሥራ አስኪያጅ ጥሪ አድርገው ውሳኔ ማስተላለፍ ይችላሉ። ስለዚህ በችሎት ለተጠየቀው ጥያቄ የእኛ መልስ ይችላሉ ነው በማለት አስመዝግባለን።

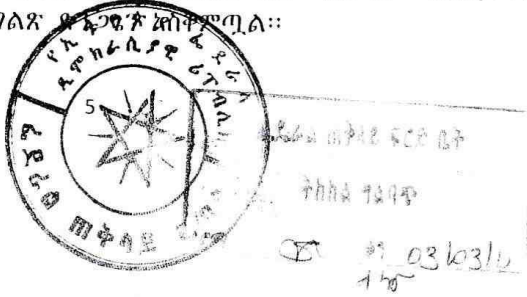
ሁለተኛው ነጥብ በመተዳደሪያ ደንቡ እና መመሥረቻ ጽሁፉ ላይ ከአባላት መካከል የማኅበሩን ሥራ የሚያሰናክል ነገር ካለ ለመወሰን የሚያስችል ካልሆነ ደንቡንና መመሥረቻ ጽሁፉን በህግ አግባብ በማሻሻል እርምጃ መውሰድ አይችሉም ወይ? የሚል ሲሆን የአመልካቾች ጠበቃ ይህ ጥያቄ የፖሊሲ ጥያቄ ያስነሳል። የፖሊሲ ጥያቄ የሚሰነሳውም ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ካምፓኒዎች ደግሞ የንግድ ድርጅቶች ናቸው ብሎ ይነሳል። ከንግድ ውስጥ አንድ ሰው ኢንቨስት አድርጎ ኢንቨስት ያደረጋቸው ሰዎች ተነስተው ከኢንቨስትመንቱ ሊያስወጡት ይችላሉ ወይ? የሚለውን ጥያቄ ነው የሚያስነሳው። መተዳደሪያ ደንቡ እና መመሥረቻ ጽሁፍ ውስጥ ይግባ ቢባል ይህ ጥያቄ ህገ መንግሥታዊ ጥያቄ ያስነሳል። በደንቡ እና በመመሥረቻ ጽሁፉ ውስጥ ቢካተት ህገ ወጥ ተብሎ ተግዳሮት ሊገጥም ይችላል ብለን ነው እኛ የምንነሳው። ሌላው የፖሊሲ ጥያቄ የሚያስነሳው የአስተኛው መብት /Minority right/ ነው። ወደዚያ ከመሄድ ይልቅ የተዋዋልነው የሽርክና ውል እንደማንኛውም ውል ታይቶ የማይፈረስበት ምክንያት የለም ነው የምንለው በማለት አስመዝግባለን። ሰነድ ነጥብ የንግድ ህግ ቁጥር 261 ሃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማኅበርን አባል ከአባልነት እንዲወጣ ለፍርድ ቤት ይፈቅዳል ወይ? የሚል ሲሆን የአመልካቾች ጠበቃ ባይፈቅድም ከውል ህግ መርህ አንጻር ሊተረጎም ይገባል በማለት የተከራከሩ ሲሆን የተጠሪ ጠበቃ ህግ አውጪ በህጉ ያሳስቀመውን ነገር በትርጉም ሰብብ ፍርድ ቤት ሊመለከተው አይችልም። እንዲያውም የህግ አውጪው ሀሳብ ሃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማኅበር አባላት ቤተሰባዊ ግንኙነት ያላቸው ወይም በቅርብ የሚተዋወቁ በመሆናቸው ችግሮቻቸውን በራሳቸው ይፈታሉ ብሎ ስለሚያስብ ነው በማለት ተከራክረዋል።

የነገሩ አመጣጥና የክርክሩ ሂደት በአጭሩ ከላይ የተመለከተውን የሚመስል ሲሆን ተጠሪ በፍርድ ቤት በኩል ከማኅበር አባልነት እንዲሰረዙ ለመወሰን የሚያስችል ህግ ስለሌለ አመልካቾች ያቀረቡት ክስ የክስ ምክንያት የለውም ተብሎ በተሰጠው ብይን ላይ መሠረታዊ

60

የሆነ የህግ ስህተት ተፈጽሞበታል ወይስ አልተፈጸመበትም? የሚል ጭብጥ ተይዞ ጉዳዩ እንደሚከተለው ተመርምሯል። የአሁን አመልካቾች እና ተጠሪ መጋቢት 22 ቀን 1991 ዓ/ም በተፈረመ የመተዳደሪያ ደንብ እና መመሪያዎች ጽሁፍ አልሳም ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማኅበር መሥርተው በንግድ ሥራ ዘርፍ ላይ ተሰማርተው መቆየታቸው ግራ ቁጥን አላከራከረም። የአሁን አመልካቾች የዳኝነት ጥያቄ የአሁን ተጠሪ ክቅርብ ጊዜ ጀምሮ በፈጠሩት ብርቱ ጭቅጭቅ ምክንያት የንግድ ማኅበሩ የተቋቋመበትን ዓላማ ለመወጣት ያለመቻሉን ገልጸው ለዚህ መፍትሔ ሊሆን የሚችለው ለተጠሪ ያላቸውን ድርሻ ተክፍሎቻቸው ከማኅበሩ አባልነት እንዲሰረዙ በፍርድ ቤት እንዲወሰንላቸው ነው። የተጠሪ የመቃወሚያ መልስ አመልካቾች በንግድ ህግ ቁጥር 261 መሠረት ከአባልነት ለማሰረዝ ዳኝነት መጠየቃቸው ከህጉ ድንጋጌ ውጪ ስለሆነ ፍርድ ቤት የተጠቀሰውን ድንጋጌ መሠረት በማድረግ ተጠሪ ከአባልነት እንዲሰረዝ ለመወሰን አይችልም የሚል ነው። ከዚህ መከራከሪያ ተነስተን ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማኅበር አባል የሆነውን ሰው ፍርድ ቤት በንግድ ህግ ቁጥር 261 መሠረት ከአባልነት እንዲሰረዝ ለመወሰን ይችላል ወይ? የሚለውን የንግድ ማኅበሩ ከተመሰረተበት አጠቃላይ ዓላማ እና ይዘት አንጻር መመልከት ተገቢ ይሆናል። የንግድ ህጉ ሁለተኛ መጽሐፍ ስለ ንግድ ማኅበሮች የሚደነገግ ሲሆን ከእነዚህ የንግድ ማኅበሮች መካከል አንዱ የሆነው ተራ የሽርክና ማኅበር ነው። ይህ ማኅበር በአንቀጽ 2 ሥር በቁጥር 227 እና በተከታዮቹ ድንጋጌዎች ላይ ተደንግጎ እንመለከታለን። ተራ ሽርክና ማኅበር በንግድ ማኅበሮች ላይ ተፈጻሚነት እንደማይኖረው ስለ ማኅበሩ ትርጉም ከተሰጠው ክቁጥር 227 የምንገነዘበው ነው። በተጨማሪ ተራ የሽርክና ማኅበርን በሚመለከት የተቀመጡት የሌሎች የንግድ ማኅበሮች ልዩ ጠባዮች የሌሉት እንደሆነ ይህንኑ ትርጉም በሚያጠናክር ሁኔታ በንግድ ህጉ በቁጥር 213 ላይ ተቀምጧል። በአንቀጽ 213 /1/ ላይ ከተራ የሽርክና ማኅበር በስተቀር ሌላው የንግድ ማኅበር ሁሉ በዚህ ህግ በአንቀጽ 10 /1/ መሠረት ዓይነተኛ የንግድ ሥራ ድርጅት ይሆናል በሚል ተደግገንዋል። የአሁን አመልካቾች ተጠሪ ከማኅበር አባልነት እንዲሰረዙ ለዳኝነት ጥያቄያቸው መሠረት አድርገው ያቀረቡት አንቀጽ 261 የሚገኘውም ስለ ተራ ሽርክና ማኅበር በተደነገገው ድንጋጌ ሥር ነው። አንቀጽ 261 “ ፍርድ ቤት በቁ ምክንያት ሲኖር አንዱን ማኅበርተኛ ከማህበሩ እንዲወጣ ለመፍረድ ይችላል። አንድ ማህበርተኛ በወጣ ጊዜ ማኅበሩ በቀሩት ማኅበርተኞች መካከል ይቀጥላል” ሲል ይደነግጋል። ይህ አንቀጽ ተፈጻሚነት የሚኖረው በሽርክና ማኅበር አባላት ላይ ብቻ እንደሆነ ለመረዳት አያገባንም። በንግድ ህጉ በአንቀጽ 261 የተራ ሽርክና ማኅበር ማኅበርተኛን እና በአንቀጽ 279 /1/ ላይ የአሽመር ሽርክና ማኅበር አባልን ፍርድ ቤት ከሽርክና ማኅበር እንዲወጣ ለመወሰን እንደሚችል በግልጽ ተደንግጎ እያለ ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማኅበር አባልን ፍርድ ቤት ከአባልነት እንዲሰረዝ ለመወሰን እንደሚችል አልተደነገገም። ተራ የሽርክና ማኅበር የንግድ ማኅበር ሲሆን እንደሚያችል ከድንጋጌው የምንረዳው ነው። በሌላ አነጋገር በንግድ ህጉ አንቀጽ 5 ሥር የተዘረዘሩትን የንግድ ተግባራትን ማከናወን አይችልም ማለት ነው። የንግድ ህጉ አንቀጽ 213 /1/ ይህንን ያጠናክራል። የአሽመር ሽርክና ማህበርንም ይዘት ስንመለከት ህጋዊ ሰውነት የሌለው እና የማይመዘገብ በመሆኑ በሰስተኛ ወገኖች የማይታወቅ ነው። ማኅበሩም በአብዛኛው የሚመሰረተው በሚተዋወቁ እና በሚግባቡ ሰዎች መካከል በመሆኑ ከማኅበሩ አባላት የአንዱ የግል ባህርይ በማኅበሩ ሥራ ላይ ችግር ከፈጠረ ፍርድ ቤት በውሳኔ ማህበርተኛውን ማስወጣት እንዲችል ህግ አውጪው ግልጽ ይታወቃል።

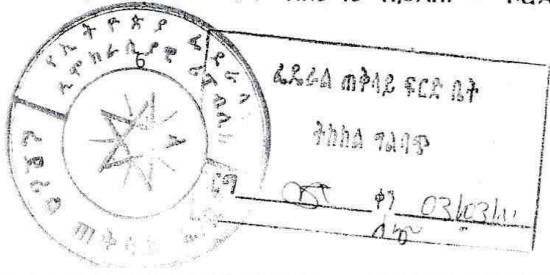
b)

በሌላ በኩል ከስድስቱ የሽርክና ማኅበራት መካከል የንግድ ህጉ ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማኅበርን ለየት በማድረግ ካስቀመጠባቸው ባህርያት መካከል አንዱ የአነስተኛ ባለአክሲዮኖች ጥበቃ ነው። በዚህ የንግድ ማኅበር የማኅበሩ አባል ሆኖ መቆየት መሠረታዊ መብት ነው። ማኅበርተኛው ከማኅበሩ ለመውጣት በራሱ ካልፈለገ በስተቀር ፍርድ ቤቱ የማኅበርተኛውን ግላዊ ባሕርይ ምክንያት በማድረግ ከማኅበሩ አባልነት እንዲሰረዝ የሚወስንበት የህግ አግባብ አይኖርም። የማኅበሩ አባል ማኅበሩ ሥራውን በአግባቡ እንዲያከናውን አሉታዊ ተፅዕኖ የሚያደርግ ከሆነ የማኅበሩ አባላት በጋራ በመሰረቱት መመሥረቻ ጽሁፍ እና መተዳደሪያ ደንብ መሠረት በመካከላቸው ያለውን ወይም የተፈጠረውን አለመግባብት በውይይት ወይም በመግባባት በሚደርሱት የጋራ ስምምነት መሠረት እንዲፈታ ማድረግ የሚጠበቅባቸው ነው። የህግ አውጪውም ይህንን ግምት ውስጥ በማስገባት ፍርድ ቤት ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማኅበር አባልን ከአባልነት ይሰረዝ ብሎ እንዳይወስን ሥልጣን ያልሰጠው እንደሆነ መገመት ይቻላል። የንግድ ህጉ የተራ የሽርክና ማኅበር እና የአሽመር ሽርክና ማኅበር አባል ወይም ማኅበርተኛ የሆነውን ሰው ፍርድ ቤት ከአባልነት እንዲሰረዝ ለመወሰን እንደሚችል በግልጽ ሲደነግግ ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማኅበር አባል የሆነው ሰው ከማኅበሩ አባልነት በፍርድ ቤት ውሳኔ እንዲሰረዝ ያልተደነገገበት አቢይ ምክንያት የአናሳ ባለአክሲዮኖችን መብት ከመጠበቅ አንጻር እንደሆነ መገመት ይቻላል።

ከላይ እንደተገለጸው ይህ ችሎት ግራ ቀኙን በዚህ ችሎት ባከራከረበት ወቅት ከተነሱት መሠረታዊ ነገሮች መካከል አንዱ የማኅበሩ አባላት የማኅበሩን ሥራ የሚያሰናክል አባል ከተገኘ በራሳቸው በኩል በአብላጫ ድምፅ መወሰን እየቻሉ ፍርድ ቤት በውሳኔ እንደያስወጣ ዳኝነት የሚጠይቁበት ምክንያት ምን እንደሆነ የአመልካቾች ጠበቃ እንዲያስረዱ ተጠይቀው በአብላጫ ድምፅ መወሰን እንደሚቻል ያምናሉ።ሌሎች በምክንያትነት የቀመጡት ነገሮች በቂና አሳማኝ እንዳልሆኑ ይህ ችሎት ግንዛቤ ወስዷል። የአመልካቾች ጠበቃ ያነሱትም የፖሊስ ጉዳይ ህግ አውጪው ህጉን በማሻሻል የሚፈታ እንጂ ፍርድ ቤት በህግ ባልተሰጠው ሥልጣን በመጠቀም ሊፈታው የሚችል አይደለም።

ይህ በእንዲህ እንዳለ ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማኅበር የሚመሰረተው በባለአክሲዮኖቹ ገንዘብ መዋጮ በመሆኑ የማኅበሩን አባል ከማኅበሩ ለማስወጣት የሚቻለው ድርሻውን ወይም ኃላፊነቱን ካለመወጣት ጋር የተገናኘ ሲሆን በመመስረቻ ጽሁፍ እና በመተዳደሪያው ደንቡ እንዲሁም በንግድ ህጉ መሠረት የሚፈጸም እንጂ የአባሉን ግላዊ ባሕርይ መሠረት በማድረግ ፍርድ ቤት ከአባልነት እንዲሰረዝ ለመወሰን የማይችል እንደሆነ መገንዘብ ያስፈልጋል።

በተያዘው ጉዳይ የአሁን አመልካቾች የንግድ ህግ ቁጥር 261 ድንጋጌን በማመሳሰል / By Analogy/ ትርጉም በመስጠት ተጠሪን ኃላፊነቱ ከተወሰነ የግል ማኅበር አባልነት እንዲሰረዝ ፍርድ ቤቱ እንዲወስን ዳኝነት ጠይቀዋል። በመሠረቱ ፍርድ ቤት ህግን የመተርጎም ሥልጣን አለው። ፍርድ ቤት መሠረታዊ የህግ አተረጓጎም መርሆዎችን እንደየአግባብነታቸው በመጠቀም ለቀረበለት ጉዳይ እልባት የመስጠት ግዴታ ያለበት መሆኑ አከራካሪ አይደለም። ፍርድ ቤቱ

2

ይህን ማድረግ የሚችነው ግን በዘፈቀደ ሳይሆን አክራጭ እንዲወስን ለቀረበለት ጉዳይ መሠረት የሆነውን ወይም አግባብነት ያለውን ህግ በመጠቀም ነው። ፍርድ ቤቱ የቀረበለትን ጉዳይ ተመልክቶ ውሳኔ እንዲሰጥ የሚያስችልና የተደነገገ ግልጽ ህግ ሳይኖር ለሌላ ጉዳይ ተፈጻሚነት እንዲኖረው የህግ አውጪው የደነገገውን ድንጋጌ ፍርድ ቤት በማመሳሰል የህግ አተረጓጎም መርህን በመጠቀም የሚተረጎምና ውሳኔ የሚሰጥ ከሆነ የህግ አውጪውን ሥልጣን በመወሰድ ወይም በህግ የተሰጠውን የሥልጣን ወሰን በማለፍ መተግበር ይሆናል ማለት ነው።

በአጠቃላይ ከላይ የተመለከቱትንና ሌሎችንም መሠረታዊ ነገሮችን ግምት ውስጥ በማስገባት የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት ልደታ ምድብ ችሎት የሰጠው ብይን እንዲሁም ይህን ብይን በይግባኝ የተመለከተው የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት የሰጠው ፍርድ ቤት መሠረታዊ የህግ ስህተት የተፈጸመበት ሆኖ አልተገኘም። በመሆኑም የሚከተለው ውሳኔ ተሰጥቷል።

ውሳኔ

1. የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት ልደታ ምድብ ችሎት በክ/መ/ቁ. 228737 በቀን 04/5/2008 ዓ/ም የሰጠው ብይን እንዲሁም የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት በክ/መ/ቁ. 176488 የካቲት 6 ቀን 2009 ዓ/ም የሰጠው ፍርድ በፍትህ-ብሔር ሥነ ሥርዓት ህግ ቁጥር 348 /1/ መሠረት ፀንቷል።
2. የንግድ ህግ ቁጥር 261 ድንጋጌን በማመሳሰል የህግ ትርጉም ተሰጥቶ ተጠሪ አልሳም ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማኅበር አባልነት እንዲሰረዙ ፍርድ ቤት እንዲወስን አመልካቾች የጠየቁት ዳኝነት የክስ ምክንያት የለውም ተብሎ በተሰጠው ውሳኔ ላይ የተፈጸመ መሠረታዊ የሆነ የህግ ስህተት የለም ተብሎ ተወስኗል።
3. የዚህን ችሎት ወጪና ኪሳራ ግራ ቀኝ የየራሳቸውን ይቻሉ ብለናል።
4. የውሳኔው ግልባጭ ለሥር ፍርድ ቤቶች ይድረሳቸው።
መዝገቡ ውሳኔ ስላገኘ ወደ መዝገብ ቤት ይመለስ።

ትዕዛዝ

ከፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት የመጣው መዝገብ በመጣበት አኳኒን ይመለስ።
የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት

ሰ/ኔ

ፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት
ቅክለ ገደብ
ጠቅላይ ፍርድ ቤት

63